

Registrū de itinere ad terrā sanctā

De constantinopoli ciuitate
de regno grap
de regno arogonie
de barbaria
de triffona
de mari mediteraneo
de periculo ventorum
de periculo dicto gulff
de periculo dicto grupp
de periculis ficcarum
de corallis
de periculis piscium
de diuersis piscibus
de passagio volucrum
de transfretatione cum nauī ad terrā
ram sanctam
de galleyda
de troya ciuitate
de corfica insula
de sardinia insula
de sancta peyr insula
de insula cecilia
de trapana ciuitate
de cananea ciuitate
de monte beel alias ethna
de monte vleano
de syracusana ciuitate
de adbaia portu grecie
de corinthi ciuitate
de pathmos insula
de ephesi ciuitate
de diuersis maris insulis
de patera ciuitate
de cretha insula
de insula dicta rodis
de regno cipri
de castro veneris
de vinea engadi

de parua vinea engadi
de ciuitate mimocienses
de vinea engadi
de samagusta ciuitate
de constantia vel salamma
de micofia ciuitate
de ciuitatibus maritmis
de allexandria ciuitate
de loco decollationis sancte katherme
de carcere iohannis baptiste
de tripoli ciuitate
de fonte ortorum
de puteo aquarum
de monte libani
de ciuitate baruth
de biblio ciuitate
de iaphe ciuitate
de synode ciuitate
de tyro ciuitate
de gloriosa ciuitate acon
de perditione ciuitatis acon
de ciuitate gazan
de philistena vel palestina
de flumine belen
de carmelo monte
de cesaria palestina
de asur ciuitate
de bael ciuitate
de diaspoli ciuitate
de castro dicto dor
de egipto
de orto balsam
de antiqua babiloma
de ciuitate baldoch
de ciuitate susis
de camelech ciuitate
de nylo fluuij
de terra egipti
de ciuitate damiata que edissen vocatur

748
de monte synai
de mari rubro
de monte marach
de lxx. palmis in helim
de monte synai et de sepulcro scte
katherine
de loco datōis legis moyfi.
de offibz sancte katherine
de rubo moyfi
de deserto syrie
de bersabee ciuitate
de agro vnde plasmatus fuit ada m
de valle mambze
de ciuitate berleem
de ciuitate dulcissima iherusalem
de probatica piscina.
de monte syon.
de monte caluarie
de sepulcro domini
de zacharia ciuitate
de valle iosaphet
de triginta denarijs
de agro figuli
de monte oliueti
de bethpaze
de bathama
de deserto monstat
de iericho ciuitate
de segoz ciuitate
de castro arab.
de iordano flumio.
de ramatha ciuitate
de gabaon ciuitate
de ciuitate sichar
de samaria ciuitate.
de galilea regione.
de endoz monte.
de gelboe montibus.
de ciuitate bethulia
de ciuitate nazareth.
de saltu domini

de monte thaboz.
de castro blansgarde
de monte hermon
de ciuitate thiberiadis
de mari galilee
de ciuitate don
de quāitate terre pmissiōis.
de damasco ciuitate
de monte sardenaj
de villa rochar
Conclusio finalis.

Ifinit registorum.

De terra sancta et itinere iherosolomitano et de statu eius et alijs mirabilibus que in mari conspiciuntur videlicet mediterraneo

Reverendissimo in cristo patri ac domino dño suo gratioso **H**aldewino de Steiuordia paderbornen' ecclesie epo ludolph' per archialis ecclesie in Suchen rector debitam reuerentiã et honore. Cũ multi de partib' ultramarinis seu terra sancta ac de ipsarũ pñũ statu condictionibus ipas ptes semeltraſcutes plurima referũt et scribũt. Et ego in ipis partib' p quũ quẽniam assidue inter reges et princies pes presules nobiles atq' dños die noctuq' sim conuersatus. Et ipsas ptes ultra marinas multociens pertransui de ipsarũ pñũ statu condictionibus villis locis ciuitatib' castris homibus morib' oratorijs et miraculis. Et non solũ pñibus vlt' marinis et ipsarũ statum sed etiã de mirabilib' que a trãseuntib' i mari conspiciuntur ob reuerentiã vñe paterintatis et honorem et ob vñi memoriã ad solatiũ plurimorum nunc d' hys oibus p'dictis que dudum conscribere desideravi. S; varijs et diuersis negocijs prepedit' ad implere nequi. Sed tñ scripturarũ memoriẽ comendavi. Que nũc pl' ocio vacãs in statu p oia p ut ptes vlt' marianas et earũ statũ aũo dñi M. ccc. xxxv. inueni et ipas ptes et earũ statum Anno dñi M. ccc. l. reliqui scdm paucitatẽ

intellectus ingenij et memoriẽ fragilitatẽ parũ duxi cõpendiose conscribendũ et enarrandũ. Verum tamen nullus credat me omnia et singula q' miserẽ intendo oculis vñisse sed ab antiq's gestis bene alijs qua traxisse et aliq' a veridicis hominibus audiuisse que oia in quibus locis scribũtur et inueniũtur discreti lectoris iudicio duxi comitenda. Attamen multa et plura in scripsisse si in pñib' illis aliquat' prius ppositũ aliqua conscribendi habuisse. Aduc tñ plura in serere possem. si ppter rudes detractores et derisores nõ obmittere. Ne aliq' incredibilia dicã q' possim mēdax ab eis reputari. Nã detractoribus et derisoribus omnia qui sciẽtie nõ sũt digni ipius incredibilia et maudita videntur. Et nimirum quia ipsis omnia bona sũt ignota et ppter eos q' plurima scribẽ et isere me optet. Est igitur terra sancta id ẽ terra pmissionis q' de abrahe et semini eius dare pmissit. est deo amabil' arabilis. laudabilis. hoib' venerabilis. Nam dñs noster ih̄s cristus suo pñioso sanguine eã dignatus est consecrare. et sua gloriosa pñentia in nra fragilitate huana et ab antiquo vt in biblie libris legitur sue deitatis et maiestatis gla honorã. et etiã in ipa humanum genus ab eterna dampnatõẽ dignatus est liberare. Que tñ diuersis i habitatiũ peccatis exigẽtib' a deo diuisa et flagellata flagellis. et nõ solum nunc temporib' xpianorũ ẽ flagellata. S; multociens ab antiq'

LANCIS
HIST. NAT.
MUSEI
MUSEI
MUSEI

et diuersimode ut in biblia legitur
dn̄is hoibus inhabitata et sepius
p̄dita et recuperata. Veruntū ihesus
xp̄s non inemor sue gl̄iosissime
passiōis ibidē xp̄ianos v̄ga correc
tōis filialis ita q̄ peccatis xp̄iano:
rū consumptis et fram sanctā ip̄sis
restituere dignetur et oia loca ei⁹
Ciuitates villas castra et oia ip̄o:
rū oracula adhuc q̄si seruauit illesa
Ita q̄ facili⁹ ad defendendū et inha
bitandū et in p̄stinū statum esset
aptāda et reformāda. licz a sarra:
cis aliq̄ loca et oratoria pro parte
sūt bene vitupata. Nam sicut ocu:
lus hois est delicatū et tenerimū
mēbrozum. et i eo nil petim⁹ cont̄
ri⁹ potest pati vel molesti. Sic ad
instar est deo tra sancta. p̄pterea in
ea peccata sustinere nō potest obli
nata

De licēcia ap̄lica

Igitur volens ire ad dēam
terram. cauendū est sibi ne
absq̄ licēcia ap̄lica trāseat. Nam
q̄ primo ad lit⁹ soldani applicuēit
est excōmunicatus. Nā postq̄ tra
sancta ad man⁹ soldani deuenit. fu
it et est excōmunicata et oēs absq̄
licēcia illuc transeūtes. ne sarra:
cis tributo xp̄ianorum sustententur
Tamē dū aliquis trāseū a d̄no
apostolico b̄n̄ licēciā trāseūdi ob
tinuēit inseritur i bulla sup̄ licē:
cia obtenta. q̄ nō ement nec vendēt
aliqua in mundo. nisi victū et vesti
tū. et corp̄is necessaria. cōtrariū fa:
ciens in eandem sentēciam sciat se
relapsū. Tamē plures cause sūt
ob quas ut audui. absq̄ licēcia

trāfire potest. Primo sit trāsit⁹ est
religiōsus. v̄l si pat̄ v̄l mater alic⁹.
v̄l amē. ibidē ifirmaretur. v̄l cap:
tus detineretur. tūc absq̄ licēcia trā
fire posset ad ip̄os q̄rendos v̄l re:
dimēdos v̄l si aliq̄s trāsmittētur p̄
pace v̄l aliq̄ alia bona recuperanda
v̄l reformāda. S; ut redeam ad p̄:
positū. Igitur volēs ad fram sanc
tā transfretae oportz ut trāseat per
mare v̄l p̄ fram. Si vult trāfire p̄
fram ut audui a talibz q̄bus erat
bene notū. Ex tūc trāsit⁹ recit⁹ per
vngariā et bulgariam regnū ratie
Sed dicūt q̄ sit via multū tediosa
Tamē q̄ illud laborare posset. se:
cure ille iret p̄ fram et nō p̄ mare
vsq̄. Cōstātinopolim bene puēret
Et de hac ciuitate modicum dicam

De Cōstātinopoli ciuitate
Cōstātinopolis est ciuitas
pulchra et multū magna.
habēs i giro octo miliaria
figura triāgulari facta. i mō et for:
ma. Rome structuris edificata et
ē duobz āgulis sup̄ brachiū maris
q̄d facti. Georgij diē situata ē terci
ū ei⁹ angulū h; sup̄ fram et ē ip̄a ci
uitas varijs et dn̄is ornamentis re
dimita. quā ip̄ator cōstātin⁹ cō:
struēs. et eā cōstātinopolim appella
uit et greci nūc eā bolos appellant
In hac ciuitate ē ecclia magne pul
chritudis. q̄ credo nō est maior i to
to mūdo. Nam nauis extēsis oibz
velis. se cōmode i ea vertere posset.
nec eius magnitudinē scribere sum
ausus. Nec ecclia in honore sanc
te sopihie i greco. q̄d transfigura:
ciōnis dn̄i in latino. est constructa

et ē mltis magnis et diuisis reliquijs
ornata. s. veste icōfutili. vno clauo
dñi. **Syōgia.** clalamo. et sic d alijs
aliozum sanctorū reliquijs redimi
ta. In medio huius eccle stat mag
colūpna marmorea. et desup ima
go iustiniani impatoris erea. optie
deaurata. corona impiali et regali
bus vestimentis bene ornata. hñs
pomiū aureū mō impiali in manu
sinistra. et vñs orientē rebellibz mi
natur dext. In hac etiā eccleia ē ps
colūpne in qua flagellat⁹ erat **ihs**
et qplurima sanctorum corpa. et
Romanozū pontificū in ea requi
escunt. **Tpibz** meis qdā aringeri
ibidē de **caladomia** venerūt. et imp
atozi cōstātinopolitano p stipēdio
fuerūt q in eozū recessu impatozi
reliquijs specialiter supplicabant.
Quibz impator anuit tot sancto
rum corpa. q capitales fuerūt. et a
lōge steterūt. et scdm dignitatē ele
gerūt. et quis scdm q meuit in regnū
sacrū corp⁹ obtinuit. et omīs cōten
ti cū gaudio ad ppria sunt reuñsi. de
alijs hui⁹ eccleie magnitudine et or
namētis nō sū ausus pl⁹ enarrare
In hac ciuitate cōtinue habitat
impator grecozū. et ille q tpibus
meis fuit impator. habuit sorozem
henrici ducis d **brueschweick** i cō
thozalē. q defūcta duxit sorozē eo
misis. **Subaudie.** Itē i eadē ciuita
te deget p̄archa grecoū cui ipi vt
latini pape p oia obediūt. et dñm
aplicū nō curāt. nec d eo aliqd ob
suāt exceptis suis sentēcijs. Nam
p⁹ q greci ab eccleia romana p hē
resim essent diuisi. ipm p̄archam

151
elegerūt et ipi vt pape obediūt in
p̄ntē diē. Itē i **constātinopoli** oia
scz frumētū carnes pisces et huius
mōi qsi p nichilo habētur. et nūq
est ibi alicui⁹ rei penuria. excepto
vino. qd ibidē d **neapoli** portatur
Itē i eadē ciuitate q diuise degunt
natōes. Est etiā ibi multū frug⁹. ita
q carnes false ibidē fiūt et edificii
ūtur q in paribz **asye** ppter calo
res effici nō possūt. In hac etiā ci
uitate i aliquo ipatoris palatō sūt
qdā vasa lapidea. q p se aquis ad
plētur. et statim exsiccatur. et iterū ad
iplentur. Itē ibidē optie margari
te et magne in maria quātitate et
optio foro reperūtur. Et ē sciēdū
q ipator grecozū et ipi greci quon
dā totā a **hyam** maiorē possederūt
S; postq ab eccleia romana p scil
ma erāt diuisi. ipas terras qsi tota
lit amiserūt. Na sentēcia cōtē eos
ē data. q si qis pōt cape ipos vt pe
t⁹ potest vōdere. et fram eozū si qis
lati⁹ violenter poterit acqre licite
poterit obtine. qulq; ad gremium
matris eccleie reūt. mē et cōmūtatur
Vñ **marias** tras et regna amiserūt
vt postea audietis. Etū ibi rūbus
capitur et sicat et p totā **asya** de
portatur. Sed ut redeā ad ppositū
Cōstātinopoli dimissa p frā; ire po
test ad frā **sanctā** si secuē possit ppē
tartaros et thurcos et alia obstacū
diuisa. Sed de **constātinopoli** p maē
trāsire oportz i regnū. **Cypri** ut po
stea audietis. Et hęc via d q men
tōez feci p frā ē vsq; ad cōstātinopo
li. Et a cōstātinopoli si cōmode et se
cū fieri possit p frā per totū mūdū

ire pōt. Ita q̄ nō oportz nauigari sic eodemodo p totū mūdū per terram iri possit versus meridiē ita q̄ p mare nauigae nō oportet. Nec deberet ire p barbariam et regnum marrochie et regnū granate. Sed barbari cristianos ire nō pmitūt. S; sarraceni in hispania et Arzonia degentes transeūt per hanc viā linia machameti ipozū p̄ham visitare volentes. S; cristiani per hęc trāsire nō possūt. Nā hęc duo regna. Marrochie et granati sunt multū potentissima et ditissima et a Sarracenis inhabitata. Soldanum penit? nō curātes. S; semp cū rege hispanie litigātes. Et regem d' Grap q̄ sarraceni? est cui? regnū est cōfin? hispanie ab illa parte maris cōtra regē hispanie sup inuadentes cū potestate eozū militib; et fas-

mulis seruientes :

De regno grap
Est sciendū q̄ ab illa parte maris adhuc regnum. Sarracenoꝝ remāsit noie regnū de. Grap. multū potēs in cōfinib; hispanie sitū ut iam dictū ē. Et h; mltas magnas ciuitates munitiones et villas. et credo q̄ rex d' grap potloz sit. Soldano. Nam dum sibi necesse fuerit in dimidio die plus q̄ cētum milia armatoꝝ habere poterit robustoꝝ. Et ille ē q̄ sibi assidue cū regib;. Hispanie et. Castelle litigauit et adhuc litigat vt sepi? audistis et pcepistis :

De regno arzonie

De regno arzonie om̄is ville extra ciuitatē site sūt a Sarracenis inhabitate. In quibus rex i vna quaque villa habet turrim excelsam cū custodibus ne sarraceni quicq̄ mali incipiant contra custodientes. Sed dum officiatu? alicui? ville. Sarracenos ad aliqua vult coartare ipsos potēs cōmittit ad vesendum quod iphs ex lege est inhibitum et cum hys et similibus Sarracenos ad suam coget voluntatem :

De Barbaria :

Barbaria est terra sabulosa multum .et deserta et inhabitatores eius sunt. Ethiopes nigri. ppe barbariam est terra parua non ad sex miliaria magna nomine pugia in qua Simee nascuntur et capiuntur. Omnes inhabitatores eorum facies Simeas indifferenter masculi et mulieres et. Symeas habent ita domesticas ut in paribus illis canes et gallinas .et ex illis. Symeis nutriuntur .et vendunt vt victum acquirant. Et p̄pterea iuuenes Symeas castrant ne alique alibi generentur. Tamen plures. Symeas iuuenes vidi in diuersis partibus generari. Et est notandum q̄ inter regnum. Marrochie et hispanie mare mediterraneum influit ex oceano per brachium latitudis vix q̄rte ptis vni? miliaris. Ita q̄ in vna rīpa stat muliē cristiana et in alia muliē barbara vestimenta eazū lauantes et ad inuicem rixantes

Et dicit illud brachiū maris ab in-
colis stricū ferit de balibar et alio
noie stricū ferit d' maroch / et isto
puo brachio maris p'rafito iri po-
test p' tram p' totū mūdū vsus me-
ridiē ut dixi si nō sūt obstacūla . Et
p' illud brachiū maris reges mar-
rochie et gnati regi de grap veniūt
i subsidū nā breuē h' trāseūt . Et
sic mare mediterraneū p' hoc brachiū
iter maroch et hispaniā ex oceano
no influit sic eodē mō maē mediter-
raneū effluit p'pe muros cōstātinop-
ol' p' brachiū maris qd' ab incol
brachiū sacū . Georgij appellatur
eiusdē latitudis ut prius cōtinua-
tur autē cū mari pontico

De trisana
Et est sciendū q' i mari pon-
tico nulla pl' iuenitur tra-
et scitur nec qdam isula nisi q' trisa-
na vocatur ad q' scē . Clemēs pa-
pa i exiliū fuit religat' et in eodem
mari s' bmeri' et ut legitur in eodē
mari stat tēplum marmoreū et in
ei' festo trāsit' adhibetur . Nūc
nō ē . h' quōdā bene fuit . Nā corp'
beati . Clemēis i roma q'escit . et ipsa
isula ē deserta . tū optima et pul-
cherīma ex ea deportatur marmo-
ra . Est aliud mare vsus orientē vlē
ciuitatē . Cara quā tenet tartar' d'
Cumania qd' caspicū dicitur hoc
nec oceano nec mediterraneo mar-
ri nec pōtico alicui appenī copuz-
latur brachio . Asserūt em' qdam
q' p' gurgitē subterranēā mari pō-
tico qd' sibi p'pinquus est et p' cōse-
quēs ceteris marib' cōtinuetur . hoc
brachium sancti . Georgij de quo

dixi diuidit . Europā et asyā mino-
rē q' maioris asyē puincia est hoc
brachiū vulgarit' dicitur bucca
cōstātinopolitān' . eo q' sup' ipm in
littore europē egregia ciuitas con-
stātinopol' q' et noua . Roma dicitur
situata ut supra habetur .

De mari mediterraneo
Mare mediterraneū est illud
p' qd' nauigatur ad fram-
sactā dicit' maē mediterraneū
q' h' ab oriēte . Asyā . et distinguit
ab occidēte et septentrione . Europam
et ad meridē affricā et europā ut
audiui . et distinguūt cū qdā flumi-
ne in q' q'draginta martīes fuerūt
s' bmeri' . Et idem flumē trāsit iuxta
quādā ciuitatē noie . Bitris . et ideo
bitris q' int' affricā et europā ē situ-
ata . Et ei' dē ciuitatis epus dicitur
bitrensi' . Nāc ciuitatē quōdā tpi-
b' hanibaldi cōstruxerūt . cum phi-
romais mūdū diuiserūt . contra
q's hanibald' aliā cōstruxerūt ibi ciui-
tatem noie . Marbana q' nāzranā
bona . q' nūc ē metropol' bitrensi'
et dicitur epus nāzbonensi' et sui
sepi' i illa tra . S; ut redeā ad pro-
positū est sciendū q' mare mediter-
raneū influit et effluit ut audistis et
etiam fluit et refluit et sine dubio
nūq' stat ut apte videtur int' . Cala-
bria et . Sicilia int' q's puincias
mare mēm' currit . q' nullus nauita
absq' ductōē speciali aus' est nauis
gādo trāfire . put i multis locis pa-
tet euidenter . Etia ē sciendū q' maē
mediterraneū in oib' suis locis nō ē
ēqlatū . h' in aliqb' locis ē lati' et in
aliqb' stricū . lati' ē em' de occidēte

154
vlt⁹ orientem ut in. Hispania. Ga-
licia. Calcidoia. **S**tricti⁹ e vno de
occidete i oriente ut i calebia apulea
neapoli et venecia. **D**esideras igit^r
transire per mare ad tram sancta pre-
dictam debet vl pot^r transire d^r q^d
cuq; tra ciuitate vl eoru portu si si-
bi placuerit. qd ei⁹ comitto volutas
ti. Etia d^r cibarijs recipiat qntu po-
test vl h^z. **S**ed coiter d^r occidente i
orientem ad quinquagita dies cibaria
sibi solet ppaere. **S**ed d^r oriente i occi-
dente nauis sep^r pspero vno qsi vo-
ludo icedit pl⁹ d^r nocte q^d de die. et
e pl⁹ q^d qlibet hora diei sedeci milia-
ria. ratio est. q^d tra occidentalis e mul-
tu frigida sep^r vetosa et econuerso
Terra orientalis e multa calida et
penit⁹ absq; vno et ideo multu taz
d^r e nauigandu. et specialit^r nauig-
gia magna d^r occidete in orientem. et
mensibz. **S**eptembris et octobris solet
nauigae et i reditu d^r orientem i occide-
tem. **I**n fine february et i marcio so-
let reuert^r. **C**aleide vno et hui⁹ mo-
di nauigia in augusto cu mare est
tranquillu icipiunt nauigae. **M**a in
nouembre decembre januario nlla na-
ugia obtempestates possunt transire
re. **T**u absq; laboe piculo et timo-
re et tempestate nulla nauigia redire
possunt nisi valde raro qd in bene-
costat q^d diuisas et iauditas pass⁹
sepi⁹ sui in mari tempestates. **M**a ve-
racit^r scio q^d lapis et arena no est i
fundo maris nisi moueat si moueri
possit mari. **I**ta q^d seuiere vl insani-
ente qd sepi⁹ patz tra isula vbi ma-
re est strictu q^d plurimi lapides de
vno litoe ad aliud sunt pecti. **M**a

null⁹ exprimere posset. nec aliqs cre-
det ra iauditas et seuiusias esse ma-
ris tempestates.

De piculo ventoru.

Nam quadam vice cu qdam i
armetia nauigass^r cu galei-
da et nocte subita tempestate inuale-
scete d^r mare tribz hoibz pdis ipaz
galeidam sabulo ex ei⁹ rabie pieto
desup plusq; palma iueniebant cor-
opertam.

De piculo dicto. Gullf.

Sed q^d picula maris ex diuis-
is causis generatur. **I**deo
d^r ipis modicu duxi enarradu. **P**ri-
mo picula generatur ex ventis natu-
ralibz ut dictu e. et etia ex ventis mi-
rabilibz q^d nauete. **G**ullf appellat
q^d d^r cocauitatibz motu pcedit in
nauigio n^r inferit dapna nisi sit p-
pe. **V**n anno d^rni. millesio. trecentio
quadragesimo primo. nocte doica q^d ca-
tatur lesare iherosol^m. nauigauim⁹ de
orientem et apertissimu ventu habuim⁹
ad orientem. **I**ta q^d nauis sex l^r exten-
sis q^d volado incellit p tota nocte
et de mane in ortu du vltus motes
sardinie nauigauim⁹ et dormientibz
nautis. **I**de gullf nauem cu oibz vl
velocit p lat⁹ i mare pectit et oibz
l^r madefactis p longu spaciū declinass^r
ad lat⁹ omis essent⁹ submersi s^r oia
fues et cordas velozu scidi⁹ quoz
nauis se modicu erexit et sic p del-
graz illud magnu tuc euasi⁹ piculu

De piculo dicto. Grup.

Te i mari alia sut picula nauigis et
am ex vento mirabili puenientia.
ipsum ventum mirabilem nauete
Grup appellat. qui ex resiberatoes

duozū ventozū puent sed ipm ven
entē nautē bene cōspiciūt cum ex eo
etiā in exeūdo sim pass⁹ picula. Itē
in mari alia sūt picula de piratis seu
cursozys q̄ nauim vt castrū solēt op
pugnare sed illa pericula per q̄ ciui
tas Januensis sibi elegit et prefecit
ducem nunc in multis sūt sedata

De periculis ficcarum

Tem alia in mari sūt pericula nauis
gis que nautē. **Siccitas** appellant
De quibz est sciendū q̄ in mari in
omnibz suis locis non est eque p̄fū
dum. Nam in mari sūt montes rus
pes et herbe et huiusmodi virida sic
cut supra terraz. Et illi mōtes et rus
pes in aliquibz locis sūt altiores in
aliquibz dimissiores et in aliquibz
locis montes et rupes vix palmam
vel vlnā sūt aquis cooperte. Et ideo
versus meridiem iuxta barbariā nul
lus est ausus nauigare. Nā ibidem
sub aqua multe rupes et siccitates
reperiuntur. Et illa pericula in mari
multum sūt timenda. Et iā q̄ herbe
et virida intēpestates crescāt in mari
patet nā tūc diuerse herbe reperiun
tur in littore proiecte

De chorallis

Choralli etiā cuius ramusculi
fetidi de fundo maris eici
untur et a magistris postea
poliuntur. Nā coralli p̄mo albi et
fetidi et de attractione solis in fundo
maris vbi crescunt efficiuntur rubei
et crescunt immodū parui rubi alti
tudinis vnius vlnē et dū ita in ma
ri eiciuntur in maxima quātitate ab
hominibz cōgregātur et sic vendun
t fetidi et vidi in vna domo plures

cho:allos q̄ qui quāgita eā portae
possent et dicere pluēs nō sūt ausus

De periculis piscium

Similiter in mari sūt alia per
ricula que tamen raro con
tingunt nisi paruis nauig
is et sūt pericula piscium grandū
de quibz est sciendū q̄ qdā piscis ē
in mari que greci **Troya** maria ap
pellant id ē sus maximus paruis nau
igys multum timendus tamen idē
piscis nauigys raro vel nunq̄ infert
d̄ipna nisi fame coactus tamen si si
bi datur panis per nautas recedit et
cōtētatur et si recedere nō vult extūc
ex inspectione hominis facie iracū
da et terribili p̄tinus perteritur et
fugatur. Sz tamen multum est ho
mi ni cauendum dū sic eū inspiciat q̄
non timeat piscem sed ipm horribi
liter et audacter inspiciat. Nā dū
piscis videt hominē timere non rece
dit sed nauigiū mordet et dilacerat
in quātū potest. Si autē hō piscem
horribiliter et audacter inspiciat faci
e iracunda extūc piscis perterit⁹ re
licto nauigio recd^t. Audiui a valde
nobili nauta q̄ dix^t dū esset iuuenis
se cū erat in nauicula cū paruo nau
igio i eiusdē piscis periculū incidisse
et qdā iuuenis secū erat in nauicula
q̄ se multum ferocē reputabat et au
dace obināti pisci p̄ audacia q̄ habe
re putabat sibi dare panē voluit si
cū fune d̄ nauicula vsqz ad aq̄ ad is
spiciendū piscē facie iracunda vt mo
ris ē se dimisit et statī viso pisce ho
minis timore eū retrahēbat saltās
ex aq̄ dimidietatē hois vsqz ad vētrē
vno mōsu amputau^t et nauiculam
reliquens abcessit. Dicitur tamen

134
q̄ idem piscis nō ad lapidis tactum
fit long⁹ nec tñ sit grossus. sed ca:
pūte ei⁹ sit maximū et grossum. et dā
pna oia q̄ nauigijs infert facit mor:
dendo et dilacerādo. **I**te audiui a val:
de veridico alio nauta. q̄ q̄si oia no:
uit maris itimera et q̄ plura et hor:
ribilia maris pericula fuerit passus.
Ide nauta dixit. q̄ quadā vice iux:
ta barbariā vento cōtrario nauigal:
set in loco ubi ē piculosissimū nau:
gare pp̄t rupes et ficas modica aq̄
coopertas vix vlmis fund⁹ nō poss:
reperiri et dum ita in talib⁹ locis cū
magno timore et periculo nauigal:
casu deuenit q̄ ibidem in rupes latē:
tauit. et piscis senties nauem venien:
tem putas forsan aliquid esse quod
posset deglutire. et aperies os suum
cū valido morfu nauem inuasit. q̄ li:
cet grauit esset onusta qd̄ per lōgū
spaciū retrocessit et omnis popul⁹
ex ip̄o morfu et timore fuit experge:
factus. **S**enties itaq; nauta nauim
per impossibile reductū et retroces:
sisse exclamauit vt deū p̄ animab⁹ ex:
oraret cū esset nulla spes vite. **N**ā
p̄certo nauis contra magnam rupez
p̄cussisset et statim mari hui⁹ vari⁹ ma:
ris in sentimā nauis descēderunt rup:
turam nauis videre volētes. inuenē:
runt dentē piscis grossitudine vni⁹
trabis et triū cubitorū longitudine
nauim penetrasse. et ip̄am partē dē:
tis postea aliquib⁹ instrumētis fer:
reis extrahere nequiverūt. sed tamē
curtimā coequauerāt et nulli dubiū
m̄si nauis rupta fuisset si dēs nō fu:
isset ita acutus. et nauim itā mirabi:
lic nō penetrasset. nōdū mirabamur
de lōgitudine et piscis grossitudie
hui⁹. **I**dem nauta dixit q̄ nō miraret

q̄ piscis vni⁹ miliaris esset long⁹ in
mari et q̄ in strictōri suo loco sexcen:
torū cubitorū esset lat⁹ vidi tñ tres
tales pisces iuxta **S**ardinā insulā.
qui aquā anhelitu in aerē cū maria
quātitate. plusq̄ balista trahere pos:
set piccerunt. et sonū quasi tonitru:
um fecerūt. **E**tia tēporib⁹ meis iuxta
insulā **C**orsice talis piscis fugando
alios pisciculos in terrā et in ficum
se piccit cū maximo impetu aliquo:
rū quos an se portauit et aq̄ redeū:
te in sicco remāsit et omēs habitato:
res illi⁹ loci ei⁹ pinguedine et carni:
bus sufficiebat. **S** post modicū tē:
pus calore solis inualescēte tota pa:
tria ex ei⁹ fetore et putredie fuit in:
fecta. **I**dem cadauer tāq; magna do:
mus tigmis erectis sursum p̄ longū
tps̄ alonge videbat. **S** postmodō
per tēpestates et pcellas in locū p̄fū:
diorē est eiectū. **T**ñ vt a q̄ plurib⁹ ex:
pertis audiui longior in mari piscis
non sit angula.

De diuersis piscib⁹

Aciendū in mari p̄ima varia
et diuersa sunt pisciū genera
maḡ parua diuisi coloris diuisi
se speciei forme et dispōis s̄q̄mata et
ip̄orum naturā hūana mēte neq̄eunt
cōplendi. in hęc oia piscium genera
sunt pisces quidā valde mirabiles q̄
ex aq̄ se aliquē elerāt et h̄ et semel
magū spaciū vt vesperiliones vo:
lāt h̄ q̄ntū i volādo perseverat p̄nt
michi n̄ cōstat **S** de expertis viris
diligēt itrogauī. vū pisces crearent
qui michi respōderunt q̄ in anglia
et hiberia super litus maris specio:
sissime crescunt arbores fructum in
modū et formā pomorū pducentes.
et ex ipsis pomis vermes nascūtur.

et pomis matunis decidunt. fragunt
 et vermes euolat. penas ut apes ha
 bes. et quecuq; terrā primo tangunt
 aeree efficiuntur et cū alijs volatilibz
 celi volāt. quecuq; aut vermes pmo
 aquā tangūt aq̄tice efficiūt vt pis
 ces natātes et simul et semel hinc
 de vagantes et naturam iparum ali
 quādo exercētēs. Sed si ita in arbo
 ribus crescat michi non constat nisi
 ex auditu sed p pis cibz comeduntur
 et ab omnibz transeuntibz mare vi
 dentur.

De passagio volucrum.

Etia est sciendū q̄ temporibz
 cōgruentibz q̄ plurima auis
 um et auicularū genera per
 mare passagiū faciunt de occide
 te in orientem et econuerso specialiter
 grues quiscule et hirundines et q̄
 plurime aues et auicule magne et
 parue diuersiq; coloris. disposicōis
 et figure. quarum nomina et naturā
 solus deus nouit. Sed de insula ad
 insulam volant quousq; transeunt
 et tam macre sunt q̄ nichil habēt ni
 si pennas et ossa et p lassitudine iac
 tus lapidū et sagittas non curātes.
 nā quisculas in nauī immēlas cepi
 que tñ statim moriebātur. Actū in
 omnibz partibus ultramarinis quibz
 bus vnq; sui nunq; a comiam vidi. s̄
 semel in quodā claustro fratru mi
 norum que p magno mōstro repu
 tabat. Item sepe de hirundinibz sū
 interrogatus si de hīeme in partibz
 meis essent rñdi. q̄ non. s̄ in partibz
 meis in martio veniāt sed vñ veni
 ant penitus ignora. vñ accidit i pa
 lacō cuiusdā magni dñi quadā vice
 q̄ dispensator curie super mensam

domiebat et veniebāt due hirundi
 nes p mōdo rixantes et moribz se in
 uicē tenētes. ita super faciem dormi
 entis ambe ceciderūt qui exinde ex
 pergefactus ābas hīrundines super
 facie sua cepit. figuit. et ipas volāe
 permittit q̄ omni anno cū eiusdē fig
 mis quibus fuerūt signate ad mōdos
 suos sūt reuēse. De alijs auibus et
 auicularū generibz per mare trāseū
 tibz longum esset enarrare.

Reuersio ad propositum.

Sed vt redeā ad ppositum.
 igit quicūq; voluerit terrā
 sanctā vel ptes ultramarinas
 visitare vt p̄diri oportet ipm cū nau
 ui vel galeida ad ipas transfretare.
 Si trāsfretat cū nauī tūc p mare trā
 sit directe nō applicādo ad aliquem
 portū nisi ventis contrarijs vel per
 nuria victualiu. Et alia nēcitate ma
 gna cōpulsus et sic relinquit versus
 meridiē. **Harbariā ad dextrā. et reli
 quit vsus septētrionē greciā ad sin
 istrā. et cōtēplas famosas insulas ad
 vīsu. s̄. Sardinia Siciliā. Mātā.**
Soy Sarpenzi et q̄ plurimas insulas
 paruas et magis et sic oibz vīs per
 uenit ad cypriū.

De Galeida.

Transfretat cū galeida. Est
 sciendū. Galeida ē nauigiū
 qd dā oblongū nauigans de
 litore ad lit̄ de portu ad portū sem
 per ppe ripā et oī nocte semper ap
 plicat portū in terra et hz sexaginta
 scāpna ab vtraq; parte et ad vnum
 quodq; scampnū tres remigantes
 cū tribz remis et vn̄ sagittari⁹ et su
 mū ē i ea q̄tidie recētia cibaria qd i
 nauī fieri n̄ p̄t et dū sic i galeida ppe

litora nauigat q̄plurima loca ciuitates et ville castra videt et specialiter omnia loca q̄ in nauis ad visum videt eū galeida cernuntur visu et oculis perlustrant et sic quasi t̄t̄ mūdus versus septentrionē cū galeida cernit ut postea audietis.

De troya ciuitate

Quoniam autem sic cum galeida de loco ad locum de portu ad portum nauigat ad constantinopolim de qua p̄ dixi puenit et ipsa ciuitate dimissa super litus Alpe minoris puenit ad locum ubi quondam illa nobilissima ciuitas Troia fuit sita cuius aliqd̄ vestigium non apparet nisi aliqd̄ fūdamēta in mari sub aqua in aliquibus locis aliqui lapides et alique colūpnę marmoreę sub terra que tamen dum inueniunt ad alia loca deportant. De quibus est sciendum quod in ciuitate veneta non est aliqua colūpna lapidea et aliqd̄ opus lapideum sicut in troia sit ibidem portatum iuxta locum quo Troia quondam fuit sita et non distat multum calcidonia nec tamen bonum portum habuisse videt de Troia cum galeida p̄cedendo cernunt litora Stombarie Campanie Calabrie et Apulie.

De corfica Insula

Quoniam puenit ad quandam insulam nomine Corfica p̄ hanc sanctus paulus dum in iudea captus ad cesarem appellasset naufragium fuit passus et de vespere p̄ ignem in hospiticio a vipera morsus illesus euasit ut in actibus ap̄torum continet. In hac insula adhuc degunt homines qui se de genere illius domesticis iactant esse in cur-

ius hospiticio h̄ sancto paulo accidere rat. De homines dant potestatem hominibus ut quando cum a serpente vel a p̄ide morsus fuerint quod seipos cum ipso r̄u salua curare possunt. Et dum potestatem alicui conferunt recipiunt vitrum plenum vino et bibunt primo et de salua eorum modicum immittunt et si ille bibet cui conferunt ex eo abhorret ex terra cum vno miscent et dant recipienti istam potestatem seu gratiam dicentes. Accipe gratiam et potestatem a deo in nomine sancti Pauli nobis et nostris successoribus concessam quam tibi eodem modo concedimus ut dum a serpente vel a p̄ide vel a quocumque alio animalis venenoso morsus vel lesus fueris salua tua tripem et non alium valeas saluare et curare. quam tibi gratis concedimus et pro deo damus. In nomine patris et filii et spiritus sancti. Et si aliquis tunc alium curat propter seipsum extunc curas gratiam amittit deinde h̄ tamen proficit illi qui curat.

De sardina insula

Hac insula corfica nauigat in sardiniam insulam valde nobilem bonam et optime fertissem et multis pecoribus pascuis et lacticinis specialiter habundantem excepto vno quod ibidem alium de portu tatur. In hac quondam insula corpore beati augustini requieuit et exinde per regem lumbardiorum in papiam est translatus. ex hac enim insula sanctus macharius inter heremitas nominatissimus fuit hec insula quondam fuit pisanorum sed rex Arzogome ipse abstulit violenter non tamen multas ciuitates habet sed vnam pulcherram nomine Castel de gal et prope hanc est castrum nomine Sanar

ad hanc insulā anno dñi .13. 81. i cra-
 stimo ascensionis dñi validissima et se-
 uissima subitanea tēpestate inuales-
 cēte cū maxima naue eram⁹ pro iecti
 ita q̄ per viā q̄ per tēpestatē nauis
 ab hora sexta vsq; ad horā vespera-
 rū currit infra quindenā nequui-
 mus recuperari. **N**ā talē et tantā
 in mari tēpestatē hominū modernorū
 nō meminit antiq̄tas. eadem no-
 cte dū itaq; ciecti eram⁹ .32. magne
 naues ad idē cōuenerunt q̄s tēpesta-
 tes ex diuersis maris ptib; ad idem
 piecit et cōgregauit et q̄plima ma-
 gna nauigia parua qd̄ earū lacturā
 fecerūt et aliq̄ deturpata et q̄plima
 nauigia tūc fuerūt submersa. Inter
 hec omnia nauigia venit maior nauis
 mūdi de neapol̄ portās mille maxi-
 ma vasa vim exceptis plusq; sexcentis
 hoibus et alijs diuersis mercimonijs
 quib; erat onerata et versus cōstan-
 tinopolim tēdebat tū retro vberacōi-
 bus pcellarū erat rupta.

De sancta peyr Insula.

Hic insule sardiniē cōiūgit
 alia insula pua ple de sancte
 peyr id est insula sancti Pe-
 tri vocata i qua sūt equi siluestres p-
 uissimi et mire pulcritudinis q̄ p ve-
 locitate nō nisi sagittis subtilit̄ ca-
 piuntur et p feris cōmeduntur. Inter
 hāc insulā et p̄uincīā est mare pelsi-
 mū et idē **Gulff de leui** id ē ira leo-
 nis a nauigātib; appellat̄. **N**ā si na-
 uis per totū mare pacifice pertran-
 ret ad h̄ brachiū maris nūq̄ nisi ma-
 gna tēpestate periculo et timore tran-
 sibat. et ideo **Gulff de leui** ibidem ē
 vocatum.

De insula Sicilie

Hac insula sardima nau-
 gat̄ in **Ciciliā** insulā et regi-
 onē nobilissimā. in giro oc-
 togita miliaria hntem. et est regnum
 valde p se bonū. hec insula p oibus
 circū terzis ē nobilissima. nā dum in
 oibus terzis e partib; ultramarinis
 ē pluuiarū et aq̄rū caristia solūmō
 ex **Sicilia** reficitur et sustent̄ at hoc
 regnū. septē in se epatus habens et
 unū metropolitanū q̄ tēporib; meis
 fuit frater de ordine minorū. **E**tiam
 h; q̄plimas fortissimas et nobilissi-
 mas ciuitates municōes et villas spe-
 cialit̄ pulcherimas multissimas ciui-
 tates maritimas in litore maris sitas
 et oēs bonos portus hntes. **S.** **O**es
 finā palerimā trapaneā et cathaneā

De trapana ciuitate.

Hac ciuitate trapana de-
 gūt fies p̄dicatores ymagi-
 nem beate marie virginis in
 specte annunciacōis eiusdem depic-
 tam habentes. quam incole in maxi-
 ma habent reuerentiā. et etiā in mari
 nauigātes. **N**am aliqua nauis ppe
 aliq̄tenus nō trāfret. nisi hāc ymagi-
 nem salutarēt. et credūt firmit̄ et di-
 cūt. q̄ si aliq̄ trāfret et imaginē non
 salutarēt vel vīstarēt ad p̄pa absq;
 tempestate non redirēt.

De cathanea ciuitate.

Hac Cathanea ciuitate passa
 erat sancta. **Agatha** cuius
 corpus ibidē integre requies-
 cit. qd̄ in maxia hnt reuerētia et cur-
 nodia. **N**ā ob ei⁹ merita de⁹ mltā
 miracula operat̄ quottidie vniūsa

De monte Heel alias Ethna.

Vixta hanc ciuitatem Carthanea est mōs multū excelsus seorsū q̄ ibidem mōs Heel id est mōs pulchre appellatur. Hic sine aliqua intermissioe vt fornax ardens flāmare v̄l fumigare nō cessat eiciēs lapides exustos in modū parue domos grossus quos in hijs partibz positā appellāt cum quo planatur p̄ga menū. Et hijs et alijs immūdicis de mōte exētibz per ventū in simul cōgregatis et conglutinatis maḡ et lōgi et excelsi mōtes p̄pe sunt erecti effici. Ex hoc mōte exiuit flui⁹ igne⁹ de quo legit̄ in passione sancte Agathe q̄ tulerunt velū cōtra ignē hui⁹ flumij trā sitis apperte videt̄ i p̄nte die. Tñ post tēpus beate Agathe sepi⁹ talis flumij igneus exiuit et adhuc interdū exiit mltis enī Sicilia per istos flumios igneos et positā de monte exeuntes ē denastata. Nam postq̄ frigesunt et indurescūt nec ferro nec aliq̄ instrumēto frāgi p̄nt. Et dicitur q̄ in illo monte sit os inferni et nulli dubium nisi aliq̄ sit in re. Nam per mltas voces mirabilia et exēpla quot̄idie et in antiquis regū gestis est p̄batū. Nā q̄nāq̄z alicubi magna sūt bella idem mons flāmas vsq̄ in celum emittit et ex tunc habitatores Sicilie aliq̄ bella in aliquo loco veracit̄ esse sciūt. Dixit michi quidā frater ordinis minorū q̄ in Sicilia duduz morā traxerat per cōscientiā suā q̄ fere impator Henricus de p̄sa cōtra rupertū regem habuerit bellū in mōte Cadim q̄ ipi⁹ regis roberti fuit interfectus q̄ nūc in p̄sa sub eiusdē imperatoris sepulchro est sepultus q̄

idē mōs tñ in flāmauit q̄ tota nocte qua belluz fuit fratres minores de messina que distat a monte circa viginti miliaia matutinas suas per lucem flāmarū montis legerūt. Similit̄ hoc idem dixit cōtigisse dū fuit bellū inter florētinos puzusien̄ i alapas mltas michi idem frater dixit de illo mōte mirabilia de q̄bz esset enarrare. Vnde de ipso mōte in Sicilia est p̄uerbium. Malo esse in monte Heel cū regibz et p̄ncipibz q̄ i celo cū cecis et claudis q̄ ibidē bene patet nā ibidē sūt viri pessimi mulieres vero optime. Tñ in Sicilia i differēter ad tres ritus se h̄nt. In vna parte ad ritū latimorū. In alia ad rituz grecorū. In tercia ad ritū sarrazenorū. Atñ omnes sunt xp̄iani licz quo ad ritum differāt et discordāt. Et multum est mirandū q̄ Sicilia pōt esse fertil̄ ita et delectabilis tñ ex hoc monte sepe tam horribilia patēt detrimēta. Nam accidit aliq̄ mōs tot cineres eicit per vnū diem vel duos q̄ pecora per longum tēpus pastua nequiunt inuenire. Etia tot flumij ignei aliquādo et flāme et alia de hoc monte exeunt horribilia q̄ habitatores ieiunāt et vouēt pu tates se viuos descēdere in infernū. Nā flumij exeunt de monte in modū eris cadētis et ardentis et oia quecumq̄ q̄ lingua tam lapides q̄s in itinere trās fire reperit cōsumit vt aq̄ frīgida mitem et in aliq̄bz locis per vnū miliarē in aliq̄bz per duo miliaria sc̄dm qd̄ trā ē altior et dimissio trā faciens deserta et perpetue i habitabile q̄ licz sicilia tam optima terra sit t̄mendum est habitare in ea.

De vulcano monte.

161

Similiter in Sicilia est alia parua insula non habens nisi unum montem in cuius pede pulcherrimum pomerium est et amenum. hunc montem incolae vulcanum appellant. Hic motus absque mora ardentissimas flammamittit multum horribilius quam mons. Heel hic motus in insula Sicilia quodam legitur sterisse. Sed ob merita beati Bartholomei in mari se delinavit et a terra se dimisit. hic mons horribilissime et fortissime ardet et pomitaz in modum parue domus ut machina in aere eicit et tam fortiter in aere frangit in modum pomorum et per medium miliare frusta in mari cadunt et cadunt et tunc ad litus precipiuntur et a fluctibus colliguntur et hec pomita quibus utuntur scriptores ad pergamenum planandum aliquid dicunt quod sit ex spuma maris quod falsum est ut audistis. Quodam vice antequam Sicilia transiret in pomerio quod est in pede vulcani quidam lacus erupit ad iactum lapidis longus et latus ex quo secundum eius longitudinem et latitudinem per quatuor dies et noctes flamma usque ad celum exiit tam horribiliter et terribiliter quod omnibus celum et terram ardere videbatur et die submersiois eorum istare certissime putauerunt et flamma cessante alijs quatuor diebus et noctibus tot cineres exierunt quod in multis locis homines relictis civitatibus villis et omnibus in montes fugerunt et putum melius poterant per cinere latitauerunt et omnia pecora et quod plurimi homines in capris pierunt. Et etiam multe civitates per cinere vix videri poterant ita quod erat cinere cooperte etiam multa flumina ex cineribus erant exsiccata. Talis tunc et tanta in Sicilia erat tribulatio et angustia quod nunquam ibidem fuisse homines

non vel gestorum memine antiquitas et extunc habitatores Sicilia vota deo voverunt et ieiunia indixerunt et valde strictam penitentiam egerunt et deo supplicabant ut iram suam ab eis auerteret. et ob merita sancte Agathe. eos a tantis et talibus tribulationibus liberaret. Et statim cessavit tribulatio. et propterea de talibus nihil perceperunt. et multa mala que ante fieri solebant sub maximis penis inhibuerunt.

De Siracusana civitate.

Item alia civitas est in Sicilia nomine Siracusana in qua sancta Lucia fuit passa et ibidem corpus eius integre requiescit. et quod plurime etiam aliorum sanctorum reliquie sunt in Sicilia venerande. et de alijs Sicilia mirabilibus et imperatoris friderici nobilitatibus et palacijs et captione piscium qui troyn dicuntur et alijs diversis divitijs et fertilitatibus eius longum esset enarrare. prope Sicilia sunt multe alie insule pue et magne a Saracenis inhabitate et etiam alia insula nomine Manta habens unum epatum. que per transiui sepius prope hanc est quedam alia insula Goy dicta pecoribus et lacticinijs multis habundans. Inter hanc et alias insulas quadam vice cum maxima nave in maxima tempestate periculosissime pertransiui nec aliquis tantam unquam ibidem transisse recordat.

De achaia parte grecie.

Quia Sicilia prope navigat ad Gulsum veneciarum quod dividit partes italie et grecie et navigando circa litora grecie

162
peruenit ad achia et macedonia et il
las partes grece que romana dicit
Et est sciendum qd illa terra que dice
batur Achaia nunc mare vocat hac
terra catheloni grecis violent abs
tulerunt et in ipa terra est pulchra ci
uitas nomine Patras i qua passus
erat sanctus Andreas ap[osto]lus. Etia
sanctus Anthoni[us] et qpluzimi sancti
ibidem deguerunt quoda[m] et ex ea ori
ginem extraxerunt non pcul a patras
est Athemis in qua quondam viguit
studium grecorum hec ciuitas quon
dam fuit nobilissima et nunc quasi des
serta. Nam in ciuitate januen. non e
aliqua colu[m]pna marmorea vel aliqd
opus lapideu[m] sectum nisi de athemis
ibi sit portatu[m] et totalit[er] ex athemis
est construeta sicut venetia ex troia e
edificata.

De corinthi ciuitate

In eade[m] terra Achaia e corinthia
ciuitas est pulchra et fortissima i cas
cumine montis sita cui in fortitudine
vix similit[er] e audita. Nam si tot[us] mun
dus obsideret frumeti vini et olei et
aquare non sustineret penuria ad hac
ciuitate[m] sanct[us] Paul[us] qplima scrip
sit ep[isto]las. Non multu[m] distat a Cor
inthia galathas ad qua[m] sanct[us] pau
lus etia[m] scripsit ep[isto]las et dicit gala
in greco idest lac in latino. Nam ha
bitatores ei[us] sunt albiores alijs ho
mib[us] circumsidentib[us] a natura loci. et
hec ciuitas que oli galathas diceba
tur nunc pera vocat. Etia[m] i Achaia
seu morea degunt fratres thurcomor
ru[m] hntes ibide[m] fortissima castra. sem
per cu[m] duce athemien. et grecis litiga
tib[us] cu[m] achaia. seu morea pcedit ad
diuersas grecorum et insulas lustrado

insulas ahye mmoreis. et peruenit ad
quadam insula noie **Sya** hec insula
specialiter est nobilis. i qua crescit
masticus. et non in alia parte mundi
cet arbores eius in alijs partib[us] bñ
crescant. tñ fructus non bene reperit
crescit mastic[us] in modu[m] gummi ex ar
borib[us] stillando. et ex insula p totum
mudi de portat. Hec insula h[ab]et ep[iscopu]m
copum qui teporib[us] meis fuit de or
dine p[re]dicatoru[m]. Hanc insulam duo
fratres ciues januen. impatori co[m]sta
tropolitano violenter abstulerunt. Et
postmodu[m] fratrib[us] discordib[us] vnus
frater impatori parte[m] suam latente[m] re
stituit. et alium fratrem captiuauit
dudum captu[m] detinuit. et ambob[us]
imperatori insula[m] abstulit. Sz tamen
temporib[us] meis fratre[m] captu[m] in gratia
recepit et exercitum p[re]fecit. et alia ca
stra donauit.

De pathmas insula.

De ha[n]c nauigat in pathmas
insula in q[ua] sanct[us] Johanes
euangelista a domiciano in ex
iliu[m] fuit religat[us] et ibidem celoru[m] se
creta vidit et in ea conscripsit apoca
lipsum. de pathmas nauigat et per
uenit ad litora ahye mmoreis. et per
uenit in Ephesim si placet. et illa ter
ra que olim ahye mmore dicebatur.
nunc thurcia vocatur. Nam thur
ci ip[s]is grecis violenter abstulerunt.
Et est sciendum qd thurci sunt homi
nes logi et nigri et strenuissimi sarra
ceni. non totum de genere sarra
ceni. s[ed] potius cristiano[rum] negatoru[m]. et
sunt per omnia hoies et frisones iux
ta mare v[er]s[us] septentrionem in fortis
simis castris habitates ex lacticiuis

viuentes et per omnia viles et mo-
res habentes frisonum.

De Ephesi ciuitate

Et est sciendum quod vera ciuitas
Ephesis distat a mari quatuor
miliaribus in hac ciuitate est
pulchra ecclesia in modum crucis facta
plumbo cooperta opere musaico et
marmoribus nobiliter decorata et ad-
huc integra. In qua ille dilectus discipulus
ad epulas inuitatus sepulchrum
intravit quod lux eorum umbras et ultra
non apparuit. **I**dem sepulchrum est iuxta
maius altare et in quadam rupe
aperte demiratur ab intrantibus dena-
rio turbidi primo dato. In ipsa eccle-
sia turchi nunc vendunt baticem las-
nam et humecta et huiusmodi meramo-
nia. Ciuitas ephesi quodam inter duos
montes mirabilis fuit collata et
habuit utrasque partes et extremitates
in montibus mediam vero et valle.
Ab hac ciuitate distabat ecclesia in qua
est sepulchrum sancti Iohannis ad tra-
iectum baliste in vertice montis sita et quod
fortior locus iuxta ecclesiam erat me-
tu christianorum. Nunc ciuitas Ephesi
per turchas est translata et antiqua ciui-
tas nunc est deserta. adhuc temporibus
meis vixit alabim thurais. qui eius ipsam
ciuitatem abstulit de cuius consensu ipsa
nobis domina sub castro Ephesi moras
habuit et eius licentia mercatoribus vendi-
dit vicia. Et nobis de perditione si-
nuti et ciuitatis cum multis gemitibus
sui cordis tristitias et dolores exposu-
it prope ciuitatem Ephesi est fons par-
uus et rotundus optimos huius pisces
et in maxima quantitate ex hoc fonte aqua
tamen ebullit et omnia viridaria et pome-
ria et tota terra ex ea irrigant. Et est sci-

endum quod illa ciuitas quae olim ephesi di-
cebat postea teologos est appellata
a grecis et nunc altelot. id est altus vocatur
quod ad altiorum locum circa ecclesiam ut
dixi ciuitas est translata. Ab hac ci-
uitate antiqua Ephesi super litus ma-
ris ad quatuor parua miliaria in loco
quo est portus nunc noua ciuitas est con-
strueta et ex cristianis de lumbardia
per discordiam ex pulsus in habitata.
hinc ecclesias et fides minores et ut cri-
stiani viuere licet tamen plus cristianis
maxima dampna cum thurcis in tuler-
unt. prope nouam ciuitatem Ephesi est flu-
uius in modum rem magnus de thartas-
zia per thurciam descendens per istum
fluuium ut in partibus istis per renum
varia et diuersa veniunt mercimor-
nia in eodem fluuio thurci et falsi christiani
in dum contra christianos incedunt pug-
nare nauigia arma et cibaria solent
congregare. Ex hoc fluuio christiani mul-
ta dampna veniunt de quibus longis es-
set enarrare.

De diuersis maris insulis.

Dephi procedit et nauigatur
ad multas et diuersas insulas
alias. Et est sciendum quod in illa
parte maris sunt plures quam septingente
insule tam magne quam parue tam hominibus
in habitate quam deserte quarum multe
multas in se virtutes habent speciales et
quedam hominibus bonis in habitate et quod-
dam fontibus et animalibus venenosus sunt
replete. Nam inter dictas insulas est
parua insula hinc fontem feruentissimum
ut ollam bulientem et tam venenosus
quod auis moritur in transuolando prope
hanc insulam est alia parua insula vix
habens in giro duo miliaria in qua
parua stat ecclesia. In hac insula tot

sunt Cerui et aialia siluestria. q̄ eis
 vix sufficit ad ambulandū ad hanc
 insulā. socij mei applicauerūt quadā
 vice et in ip̄a ecclia lanceas scuta et
 balistas et cōp̄lma arma et cibaria
 de vermīs sicca inuenerūt qd̄ ide p̄i-
 rate et raptōres maris de portabāt
 et reserua bāt. Idem socij per totum
 diē raptōes expectabāt et venabāt
 et nil p̄ficiēbāt. s̄ ex casu vn̄ eorū
 de vespere inter duos rupes sedebat
 et superueniēs ceru⁹ casu gladio dex-
 trū pedē amputauit vno ictu. et per
 sinistruū vulnerauit et capto ceruo re-
 cesserūt. p̄p̄e hanc est alia parua insu-
 la in qua nō alia aialia nisi asini sil-
 uestres inueniūt. qui multū delecta-
 biles sūt venari. tñ non hnt vt certe
 verme carnes bonā formā ad cōme-
 dendū. Nō longe ab hac insula est
 alia insula valde bona. noie pep̄ra. i q̄
 tribz modis lapis qui alon dicit̄ in
 maxīma quātitate inueniē. ita q̄ ab
 inde per totum mundū deportatur.
 Nāc insulaz ciues janu en lōgo elap-
 so tēpore thurcis violenter abstules-
 rūt. et ip̄am istatum et opatum p̄si-
 cinū per oīa bñ reformauerūt. Nec
 insula est p̄p̄e thurciā. ita q̄ iter eos
 est pons per quē thurci nullū trāsire
 re permittūt volūtarie. siue sit inter
 eos pax siue guerra tam odiose ip̄-
 sam insulā amiserunt. de alijs om̄ibz
 insulā longū esset enarrare.

De pathera ciuitate

His om̄ibz dimiss̄ iterū ad li-
 aspe minoris s̄ thurcis sub-
 iecte nauigat̄ et peruenit̄ in
 pathera ciuitatez quondā nobile et
 celebrā s̄ nunc per thurcos destrui-
 ta. et hac ciuitate sanct⁹ nicolaus
 pu-
 ctam.

p̄mus pontifex fuit ort⁹ de panthera
 ciuitate nauigat̄ et peruenit̄ ad aliaz
 ciuitate quondā nobilissimā. s̄ nunc
 etiā destructa. noie mirrea i qua glo-
 riosus p̄ntifex sanct⁹ nicola⁹ in ep̄m
 mirifice fuit electus qui totā illā pa-
 triā miraculis suis illustrauit.

De cretha insula

De mirrea ciuitate si placz na-
 uigat̄ ad insulā valde bonā
 et nobile et ab antiq̄ regnuz
 perse noie Creta que tñ nō hz mul-
 tas municōnes nec ciuitates in hac
 insula p̄ maiorī parte salua pro lig-
 ms reinat. Nāc insulā ueneciam
 grecis violenter abstulerūt

De insula dicta Rodis

De creta nauigat̄ ad insulam
 multum nobilem pulchram
 sanam et delectabilem q̄ eos
 lum olim dicebatur vel colos et ha-
 bet metropolitanum qui colocen sis
 dicitur ad hanc insulam sanct⁹ pau-
 lus scripsit epl̄as nūc ip̄a insula Rodis
 vocat̄ ob septimū mūdi clima in
 qua ipsa insula tantūmō sit situata
 et ip̄m clima ibi dē diuidit et distins-
 gunt. ex hac p̄mo euenit destructō no-
 bilissime troie p̄ parte. nam dicebāt
 ibi eē arietē aureū vell⁹ hntē vt i h̄p̄
 storis plene cōtimeē. Nec insula Rodis
 ē mltm p̄ciosa et mōtosa aialibz
 siluestribz q̄ dāpnēs dicūt mltis ha-
 būdant. Etiā q̄litercūqz i mari na-
 uigat̄ per rodū iuxta rod̄ oz trāsire
 in hac insula ē ciuitas noie rod̄is vo-
 cata p̄lcherima et fortissima muris
 excelsis et p̄pugnaculis in expugna-
 bilibz edificata cū lapidibus tam
 grandibz q̄ in auditū ē dicere ip̄os

manus hūanas posuisse hāc insulā
 magister et frater hospitalis sancti
Johannis iherosolimitanorū accen-
 grece violēter abstulerunt. et quoz
 annis obsiderūt. tū nūq̄ ciuitatē ce-
 pissent si habitatores per maia et
 alicōnes sibi nō abstruxisset et ipsi
 insula spōte reddita fratribz illi⁹ or-
 dinis. Et ipi caput eozū sibi posue-
 rūt. et ibidē habitāt in pātem diem
 et sunt ibi triginta quinqz fratres et
 magistri ordinis qui tēporibus meis
 fuit **Eliau⁹** de villa noua vocabat̄
 multis senex et paxus. qui infinitos
 thauros cōgregauit. et ordinē ab i-
 credilibz debitis liberauit. Nec insu-
 lula ppe thurciā ad clamorez hois ē
 sita. brachio maris medio. Etia⁹ in
 thurciā fortissimū hnt castrū. et ibi-
 dem fratres hnt cū thurcis tregras
 in terra. sed nō in mari. nec i locis in
 quibz xpīans inferūt dāpna. Item
 idem fratres hnt insulā nomine lon-
 go frumenti vini et olei ac frumētuz
 multis habundantē et in eo degunt
 fratres de rodīs quingenti. Etia⁹ aliā
 hnt ibi fratres insulā parua multuz
 bonā et p̄ficiāz. Castilias vocatam
 quondā p thureos desertā. sed nūc
 per ipos fratres et stupēdarios bene
 inhabitatā. in qua est fortissimuz et
 altissimū castrū. ex quo castro om-
 nia nauigia. quibuscūqz p̄tibus ma-
 ris magnā nauigāter ad quinquagi-
 ta miliaria ppe detegūt. et cū fra-
 tribz in rodīs et in longo et in alijs
 xpīans in die cū fumo denocte cum
 flāma signātur quotq̄t in mari sunt
 nauigia. et tunc fratres et xpīans se-
 cundū q̄ sūt nauigia se ad resisten-
 dū et pugnandū pparant et dispo-
 nūt. Illa insula est xpīans multum

p̄ficiā. Nam postq̄ fratres ipam in-
 sulam et castrū habuerūt. thurci cri-
 stianis cū nauigijs nulla dāpna in-
 tulerūt. Etia⁹ ante tēpus fratru⁹ insu-
 la rodīs et longo et omnes isule cri-
 stianorū terre tributuz thurcis dede-
 rāt. sed nūc per dei gratiā fratres il-
 lud in cōtrariū mutauerūt. Cū thur-
 ci rod audierūt insulā subiugatam
 fratribz sancti **Johannis** iherosolomi-
 tan. cōgregauerūt magnū exercituz
 et per solempnes legatores. verbis
 blandis et pacificis tributū a fratri-
 bus postulabāt. dicens cū fratribz li-
 benter fedus vrent. Sed oibz moīs
 tributū vellent habere. Tūc temp⁹
 magister nō erat in ordine. Nā ma-
 gi ter ordinis frater p̄ uoca dephue-
 ret per fratru⁹ discordiā erat deposit⁹
 S³ qui ē frat̄ basilica tūc ordīs erat
 tutor miles multū strenu⁹ et hone-
 stus. rñde is thurcis. petēs triū die-
 rū delibera cōez et inducias. q̄s thur-
 ci libentissime dederāt exercitui eozū
 hoc mandauerūt. Interim idē miles
 ordinis turto q̄tidie et asāduc epula-
 batur cū thurcis et oīnem eozū exer-
 citum locū et statū cōdicionū et p̄-
 positū eozū ab eis subtilit̄ iuestiga-
 uit. et arma homines et nauigia q̄t-
 quot poterat. interim cōgregauit. et
 tertia die fingēs se pugnaturū cont̄
 grecos rogauit thureos. vt cameraz
 suā intraret. qd̄ nequid mali vsqz ad
 reditum suum xpīans ab eis cuem-
 ret quod et thurci fecerunt. et miles
 tutor positus eis custodibz sibi con-
 scijs cū exercitū suo nauigia et maē
 intrauit. et mane irruens sup exerci-
 tum thurcorum. omnes indifferentē
 mulieres et masculos iuuenes et se-
 nes interfecerūt. Nam thurcorū et

thartarorū moris est q̄ vbiuq; vas
dūt omnē substantiā secum ducunt
Ita q̄ fratres oib; interfectis de oib;
substantijs et pecorib; recepistis eodē
die et cum oib; reb; cū ingenti gau-
dio hora terciarū ad rod̄ sūt reuersi
Audini a quibusdā q̄ interfuerunt
q̄ tot spolia receperūt q̄ cū fimbis
retero nauigia in mari spolia traxerūt
Itaq; sic oib; dispositis et ordina-
tis tutor et fratres legatos turchorū
vocauit dices q̄ fies libēt cū thurcis
vellēt treigas et sedus mire .et ip̄s
tributū daē .et statim dimisit eos eo-
dem die omnib; postpositis ad locum
quo exercitū eorū miserunt cū mag-
no gaudio appli cūerūt s̄ omnē exer-
citū eorū recent̄ interfectū inuenerūt
et oēs spoliatos et nudos et omnem
substantiā eorū a blatā reperierunt .et
hīs vīs ad loca eorū reuersi sūt do-
lentes vt p̄us gaudētēs et oib; thur-
cis que acciderāt nūciātes et postea
thurci & tartari a fratrib; sancti **J**o-
hānis et ibidē a xp̄ianis tributū non
postulabāt in p̄ntem diē . **I**tē in rod̄
sunt m̄lte reliquie venerāde inter q̄
est cruz crea que de peluī ex q̄ xp̄us
lauit pedes discipulorū esse credit̄
facta et ip̄i cera imp̄ssa in mari mult-
tis valet cōtra t̄pestates . **N**ec cruz
et alie reliquie venerāde . quas habēt
quondā fuerūt tēplariorum quorū
etiā idē fratres emā hnt bona et cas-
tra . de alijs nobilitatib; longum es-
set enarrare

De regno cipri

DE rodo nauigat in cypriū .
Ciprus est insula nobilissima
et fertilissima famosissima et
ditissima omnib; maris insulis in cō-

parabil̄ et oim bonorum fertilissima
primo a iaphet filio noe inhabitata
super oēs alias terras scdm quātita-
tem excellentissima et oib; ciuitatib;
marinis . s̄ . egipti sirie armenie thurs-
cie et grecie et singule ciuitates cir-
cūmacte iter Ciprum et has omēs
per mare nō est distātia ad vnā die-
tam vt postea audietis . **N**ec glorio-
sa insula quondā fuit tēplariorum et
ip̄am regi iherusalē vendiderunt . et
terra sancta et **A**cō perdita et deua-
stata **R**ex iherusalē p̄ncipes et no-
biles et barones regnum iherusalē
in ciprum trāstulerunt . et ibidem ha-
bitauerunt et manserunt in p̄sentē
diē . **E**t propter hunc modum **C**ip-
rus est factus in regem . **I**n cipro
sūt ep̄scopat; phaphaen̄ . **N**y-
mocien̄ et samagustanus et vn̄ me-
tropolitanus **N**ycosien̄ qui tempo-
ribus meis fuit s̄ de ord̄e minorū
nomine helias hūc clemēs papa sex-
tus promouit in cardinalem antiq;
or ciuitas Cipri est phaphaen̄ quō-
dam nobilissima et maxima sed per
cōtinuos terremotus quasi destrue-
ta ē et modo et i litore maris ex opo-
sito allexandrie directe sita . hanc cis-
uitatem sanctus **P**aulus et **B**arna-
bas ad fidem cr̄isti conuerterūt et ex
ea vniuersā terra ad fidem est cōuers-
sa vt in actibus ap̄stolorum cont̄-
netur .

De castro veneris

Duxta phaphū quondā stetit castrū
veneris et ibidē ydolū veneris ado-
rare solebāt et a longinqs ptib; ei;
limina visitare veniebāt et oēs no-
biles dñi dñe et domicelle ad illd ca-
strū conueniebāt . **I**n hoc tēplo p̄mo

de pdicōne Troye tractatū est. **N**ā
 hēlena tendens ad templū istud i via
 capta est. **E**tia hoc templū omēs do-
 mine et domicelle p dispensacōne et
 viri se vouebant ppter qd in Cipro
 p alijs terris sūt luxuriosissimi homi-
 nes naturaliter. **N**ā in terra cipro et
 specialitē quo castrū est si hō domus
 ret ipa terra hominē ad libidinez et
 ad coitum per totā noctē pu o caret
Prope phaphū est locus ubi sanc-
 tus **Nylari** degebat et mltā mira-
 cula faciebat. **E**t multa alia loca i
 quibz mlti sancti deguerūt et specia-
 liter sanct⁹ māna qui ortus erat de
 lucania quē greci p libera cōne apo-
 stema tuz deuote et maxime cōmuni-
 solent inuocare.

De vinea Engadi.

In eodē dominio phaphēn ē vinea en-
 gadi. cuius similit⁹ nō est in mūdo hēc
 vinea est in altissimo mōte sita. hūc
 in longitudine et latitudine duo mi-
 liaria. vndiqz rupe altissima. **E**t mū-
 ro circūcincta. et i vna pte habet ac-
 cessum arduissimū. et desuper planissi-
 ma. **I**n hac vinea varij et diuersi ge-
 neris crescūt vites et botri. quozū q
 dem pducūt uuas in modū pumela-
 larū magnas. et alie pducunt i mo-
 dū pisarū paruas. et alique vites p-
 ducūt botros albos. alie nigros. et
 alie rubeos. et alique vites pducūt
 uuas sine gramis. et alie uuas i mo-
 dū glādis ob lōgas et perspicuas et
 qplima alia genera botrozū et vua-
 rum cernūtur in hac vinea. **N**ec vi-
 nea fuit quōdam templariozū et su-
 per centuz sarraceni capti crāt quot-
 tidie in ea quibz aliq opera non im-
 ponebāt nisi q ipam vineā mūda-

rent et custodirēt et valde a pluzibz
 expertis audiui. q sub celo nō ē pul-
 cherim⁹ et nobili⁹ dimediū. qd de⁹
 ad pfectum hominis fecisset. **S**icut
 etiā legit de eo in cāticis canticozū.
Mortuus cipro dilect⁹ me⁹ in vinea
 Engadi.

**De parua engadi et ciuitati
 Nymocien**

Non remote phapho ē ciuitas
 nymocien quondā pulchra s
 nūc per sedulū terremotum
 et aqz de mōtibz subito venētibz
 mltis ē deuastata. **N**ec ciuitas in li-
 toze maris directo ex opposito. **T**hi-
 zi et sydexomis et bazuch ē sita. **N**āc
 ciuitatez templarij et frēs hospitalis
 sancti **Johānis** et alij nobiles et ci-
 ues **Acon** de perdita in habitabant.
 quozū adhuc mltā palacia et castra
 ibidem cernūtur.

De vinea Engadi

Prope nymocien est alia vi-
 nea parua engadi nūcupata
 in q etiā crescūt varie et di-
 uerse vites quas hō brachijs ample-
 ctete nō pt. sed nō alte. nec mltos p-
 ducūt fructus q botros. **I**n hac eti-
 am dyocisi degūt frēs dom⁹ theuto-
 micozū. i loco dicto **C**. **E**tia degūt
 anglicū ordis sancti **Thome** cātho-
 azis. **I**n hac etiā dyocisi ē mōs mul-
 tū excell⁹ scorsū miori thabor mul-
 tis similit⁹. in cui⁹ vertice pulchzū est
 monasteriū. in quo sunt fratres sanc-
 ti **Benedicti**. **I**n hoc monasterio ē
 cruz integra. in q latro a dextris cri-
 sti pependit. que ibidem per sanctaz
Elenam est delata. **E**t hoc monaste-
 riū per ipam est dodatū et cōstructū

163
Etiam crux ab omnibus in mari nauigantibus dum prope montē sunt deuote salutatur. etiam in eodē monte ob reuerentiā dicte crucis multa miracula deo operatur ex hoc monte mons libani aperte cōtemplatur.

De famagusta ciuitate

Quercia ciuitas cypri famagusta vocat que i litore maris est sita et ibidē tocus maris et regni sūt portus mercatorū et peregrinarū ibidē est cōfluētia. Nec ciuitas directe opposito armēie thurcie et aron est situata. Nec ciuitas p̄ omnibus alijs ciuitatibus ē distictissima et ciues sūt distictissimi i ea. Nā ciuis eiusdē ciuitatis quadā vice de spōsauit filiā suā. cui⁹ clemodia capitis estimabat de militib⁹ francie nobiscū uementib⁹ esse meliora q̄ oīa regine ornāmēta francie. De hac ciuitate quidā mercator uendit soldano pomū aureū regale qd̄ habuit in se quatuor lapides preciosos uidelicet Carbunculū smaragdū saphirū et margaritā. p̄ sexaginta milibus florenorū. et postea ipm pomū p̄ centum mille florenos recepit remēdo qd̄ sibi fuit denegatū. Itē cōstabil⁹ iherosolimitan⁹ quatuor habuit margaritas q̄s vxoꝝ loco fibule portauit q̄s quicūq; et vbiūq; voluit p̄ tribus milibus floreis obligauit. In hac ciuitate i alicui⁹ apotheca ē pl⁹ de ligno aloē. q̄ quicūq; cur⁹ portare possent de speciebus taceo. Nā ibidē tā cōmunes sunt ut hic panis et tā cōmunit vendūt. Sed de lapidibus preciosis et panis aureis et alijs diuitijs nō sum ausus dicere q̄ in partibus istis esset incredibile et maudnum.

In hac ciuitate degunt infimite meretrices dicissime quarū quedā plus q̄ centum mille florenis habentes de quarum diuitijs dicere nō sū aus⁹.

De cōstancia vel salamina

Prope famagustā ē alia ciuitas noīe cōstancia & salamina i litore maris sita ad q̄ quodā regis fuit port⁹ et erat ciuitas nobilissima et famosissima et pulcherrima ut ei⁹ testat ruina. in hac ciuitate vbi mire sanctitatis Epiphanius in ep̄m mirifice ē elect⁹ et ibidē sepult⁹. Ex hac ciuitate etiam sancta katherina fuit orta et adhuc ibidem stat capella. In eadem ciuitate sanct⁹ Barnabas apostolus martirū pass⁹ sū it. et prope eam coronatus. et ibidem sepult⁹. Nāc ciuitatē et totā terrā sac⁹. Epiphani⁹ multis illustrauit miracul⁹ h̄ ciuitas nūc ē p̄ pte destructa

De nycosia ciuitate

Tē i cipro ē alia maximā ciuitas noīe nycosia q̄ ciuitas ē metropol. Cypri et i motibus cypri sub motibus i loco planissimo et optimo et sano aere sita. In hac ciuitate propter aeris temperiem et sanitatem. Rex cypri et omnes regis episcopi et alij prelati degunt. Et etiā alij principes et nobiles Comes et barones milites habitāt p̄ maiori parte. quotidie hastaludijs et tormamentis et specialiter venacionibus insistentes. Item i Cipro sūt arietes siluestres. que alijs partibus mūdi non inueniuntur. Sed cum leopardis capiuntur aliter capi non possunt. Et in Cipro principes nobiles. et Barones. Milites. sunt diciores de mundo. Nam aliquis

habes flozis tria milia in redditibus
 minus q̄ in istis partib; haberet tri
 um marcharū redditus reputat. **T**a
 mē in venacōne oia cōfuramūt. **N**ā
 cognoui quēdā comitē de iaphe. qui
 pluzes q̄ quingentos canes habuit
 venaticos. et semp̄ due canes ut mo
 ris est ibidē famulū habēt specialem
 qui eos custodiāt balnāt. et mun
 gāt. qd̄ ibidem necesse ē camb; fieri
Item ibidem aliquis nob; decem vel
 undeci habet falcaciones sub specia
 lib; et expensis. Cognoui q̄ plures
 nobiles et milites in **C**ypzo. q̄ meli
 us ducētos hoines armatos. q̄ suos
 venatores et falcaciones potuissent
 tenuisse et sustentasse. **N**az euntes
 ad venacōem habitāt aliquādo in
 tegzū mensē in siluis et mōtib; i su
 is tentorijs. de loro ad locū vagātes
 et cū camb; et falcōib; ociantes. et
 in siluis et in cāpis et tētoijs dormi
 entes. et omnia ipozum necessaria et
 pabula in **C**amelis et bestijs deferē
 tes. **E**t est sciendū q̄ i cypzo sūt om
 nes p̄ncipes nobiles barones et mi
 lites. ciues nobiliores meliores et di
 ciores de mūdo. qui ibidem cū liberis
 eozū degūt. **E**t omēs isti i terra et ci
 uitatib; **S**irie et nobili ciuitate a cō
 deguerunt. **E**t ipa terra et ciuitatib;
 pdictis pdictis. in **C**ipzū fugierūt et
 ibidem permāserunt in p̄ntem diem.
Item in cypzo sunt ditissimi mercato
 res. et nō est mirādum qz cypus est
 terra xpianozū vltima. ita q̄ oia na
 uigia et omnia mercimonia et que
 cūq; sūt. et de quarunq; parte maris
 venāt. semper p̄mo in **C**ipzū neces
 sario venire oportet. sic q̄ nullo mo
 do possūt p̄terire. **E**tia omnes pere
 grinos de quibuscūq; partib; mūdi

ad partes ultramarinas volentes in
 cipzū venē oportet. et quotidie a so
 lis ortu vsq; ad occasum. omnia au
 diūtur rumores et noua. **E**tia in ci
 pro omnia totius mūdi audiūtur. et
 legūtur. et loquunt. et in speciliab;
 scolis docētur oia ydeomata cuncta
Et in cypzo in mōtib; altissimis cres
 cit optimū vinū cōtra radiū sol. illd̄
 vinū primo. est rubeū. et stās in olla
 fictili per quatuor & sex ānos & no
 uē efficit albū. et dum tā diu stans
 nō minuit. sed cōnue cōfortat. ita
 ut cōmunitē decimā partē vini no
 uē partes aque apponere oportet.
Et si homo doliū plenū biberet ip
 sū non inebriaret. sed interiora eius
 cremaret et amichilaret. tamē ipm vi
 nū merū ieiuno stomacho bibē mul
 tis sanū est. et sūt in mundo nō me
 liores et maiores potatores q̄ i cypzo
Item in cypzo arbores omnes et her
 be ut i terra sancta crescant. **I**tem in
 temporibus meis multi nobiles bar
 ones et milites de partib; almanie
 discesserūt scilicet **C**omes de fyan
 dem et comes de suarezborg et domi
 nus de sledim. et nobiles de lichten
 stem et alij q̄ plures **I**tem maritima
Turchie regi cypri dant tributū scilicet
Candeloz **S**cabmz **S**icce sca
 calia et alia certā loca et castra. i hac
 ciuitate **S**ca calia est tria genera per
 uersa hominū degunt. **I**n p̄ma par
 te degunt greci. a quib; dies dnica
 celebratur. **I**n secunda parte degūt
Thurci a quib; feria sexta celebraf
In parte qua degunt greci est yma
 go beate marie in tabula depicta. q̄
 rum tres sunt in mundo. vna roma
 alia cōstantinopolis. **T**ertia sca taur
 omnes vni9 longitudinis speciei et

170
figure has ymagines beatus **L**ucas iuxta formā beate virginis creditur pingisse. et ob huius ymaginis reuerentiam deus multa miracula operatur. de alijs cipri mirabilibus diuicijs et nobilibus longū esset enarraē.

De ciuitate maritinis

Sed ut redeā ad ppositū igit de cipro nauigat ad quācuq; ciuitatē maritimā. s. sup mare sitā **E**gypti et **S**yrīe que sūt hee alexandria. triopol. **M**azuth **H**iblium **T**aphe **S**ydons **T**yrus **A**con et **T**oppe. **S**z anteq; ad illa transeā de hīs aliqua dicta. Nam nūc omnia noia alia hūc q; olim habuerūt et propterea modicū de eis dicam ut scienē de terra sancta p xpianos erat recuperata. quib; hee ciuitates sorte erant distribute.

De alexandria ciuitate.

Sciendum q; omnes ille ciuitatis non distant a cipro p vnam dietam igitur alexandria est parua ciuitas egypti maritima et vna de meliorib; ciuitatibus **S**oldani. et est super flumine paradisi nylō. qui prope eam in cūdit mare ab vno latere sita. et ab alio latere sita super mare. **H**ec ciuitas est pulcherrima et formosissima turribus excelsis et muris inexpugnabilibus munita ut videtur et quondam a xpianis nunc autem a saracenis inhabitata. et est inter mundissima per totū dealbata et vnaquaq; platearum angulos habet aqua ductus per fistulas currentes et a custodibus ad hoc diligenter deputatis ciuitas custodit ne aliqua in munda in plateis et alijs

quis proieant. **I**n hac ciuitate soldanus multos habet stipendarios et satellites. ciuitatem et portum custodientes. **I**n hac ciuitate sanctus **M**arcus euāgelista fuit patriarcha et ibidem martirizatus et ex ipso ibidem adhuc cristianoꝝ patriarcha remansit. **I**n hac ciuitate adhuc magna et pulcherrima stat ecclesia ope musaico. et marmoreo diuersimode ornata. in qua diuinum officium ad preces venecianoꝝ quotidie solempnitate agitur et celebratur et multe alie ecclesie in alexandria adhuc remanserunt. in quibus sanctorum corpora requiescunt. **E**t etiam multi xpiani et mercatores ibidem degunt. **H**ec ciuitas humano visui inexpugnabilis videtur. et tamē facilius esset capienda de quō michi dicere non est cura. **E**t hec ciuitas que alexandria olim vocabatur nunc ab incolis iscandrie vocatur.

De loco d'collatōnis sancte katherie

Prope alexandriam est locus vbi sancta katherina fuit collocata. et ab hō loco ab angelis in montem synai deportata et distat decem et octo dietas vel circa et quā plurima ibi alia sūt loca sancta et oratoria gratiosa.

De carcere Johānis baptiste

Non remote ab alexandria est quidā vicus cuius habitatores omnes sunt saraceni mechanicis mattas diuersimode et mirifice factas et subtilissime opātes. **I**n hō loco seu vico pulchra et parua stat ecclesia in qua parua ē spelunca in hac spelunca sanctus **J**ohānes baptista

credi esse decollatus. et ipsa spelū
ca carcer fuisse dicit. et scitur perhi
tuacōm loci qui ibi distiguit egip
tum et arabia. hāc spelūcam habita
tores ibidem saraceni mechamici in
maxia hnt reuerētia. lapadibz et lu
minarijs intys illuminārens. et quis
p alijs maiores reuerēcias put pōt
spelunce et ecclesie exhibet speciales.
Mā firmi credūt et dicūt experienz
q si ipam ecclesiam in tāta nō habe
rent reuerētia. et vnā noctē non illu
minaret. statim glizes de terra exiret.
et totū opus materialū dilacerarent
et amhilaret. et dicūt ibidem q qui
cumqz ipi ecclesie et spelunce maiores
reuerēcias exhibeat q meli⁹ sibi i
opeze succedat. Nūc locus quo nūc
stat ecclesia olim in arabico machetōs
ta vocabatur.

De tripoli ciuitate.

Drope egiptum prima ciuitas
egipti Tripolis vocat et est
supra mare in pede mōtis li
bam sita et comitat⁹ a terra sancta
nuper a xpianis recuperata Comitū
de tholosa forte erat in distribuōne
deuoluta. Nec terra seu patria gra
minibz pratis pascuis herbis arbōri
bus et fructibz p alijs oibz circūter
ris ē nobilissima et vberissima et spe
ciali ē amensima. Ita q p alijs tr
zis ibidē dicit altera paradysus. et p
alijs locis humana mente in cōpre
henibilis amenitate.

De fonte ortozum

Hanc terrā seu cōmuitatū. fōs
ortozū pertrāsit. qui ibidem
libano de altissimo mōtis as
summe tā horribilissimo impetu des

cēdit Itā q p vnū miliare son⁹ au
dit. et stās ppe ultra traduū furduz
efficitur

De puteo aquarum

Similiē hāc terrā seu comitas
tū pertrāsit puteus aquarū.
et ibidē orit ex terra plana.
semp ebuliēs et nūq se diminuēs et
in omni forma et quātitate sicut i ci
uitate padubuzen. fonte qui pader
dicit. per omnia sita ē. ex hīs duobz
flumibz scz fonte aquarū et puteo
aquarū omnia rigat terra. vñ sunt
fluij de qbz legit fōs ortozū aqzū.

De monte libam

E ē scienduz q mōs libam
ē multū longus. et in aliqui
bus locis ē multū lat⁹. et se
cundū iudiciū meū. mōs qui i parti
bus illis Osmach dicit per oia affi
mulat. et pretendit se ab inicio terre
pmisiōis vsqz ad siciliaz. et ē mōs
plenus omnibz amenitatibz arborū
fructuū et herbarū. quas humanū
cor poterit exogitāē. Itē ipse mōs
multis est casalibz infimis. et villis
repletus. in quibz omnibz degūt cris
tiani. ad ritum latinorū se habēs. et
quotidie passagiū xpianorum affe
cōmis. et multos epōs ipozum more
romanzum xpianozum vidi conse
crare. Et est sciendū q illa terra ad
quā hic mōs se ptendit. q olim Sic
ilia vocabatur. nūc armena minor
vocalur. Nam armeni saracenis ip
sam terram violentē abstulerunt. et
quingentis annis sine intermissione
cum ipis guerras et discordias ha
buerunt. In hac terra gloriosa ci
uitas tharsis est sita de qua sanctus

Paulus fuit ortus.

De ciuitate Haruth.

Sed ut redeam ad ppositū est alia ciuitas maritima que baruth vocat̃ adhuc cōpetenter inhabitata et terra recuperata p xp̃ianos in porcionē dñi de starcken berg fuit deuoluta et ibidem quondā viguit maximū studium generale. In hac ciuitate pulchra est ecclesia in honore sancti Nicolai facta q̃ a crucianis in maxima habet reuerencia. Hāc etiā ciuitatē sanctus Georgi⁹ ad fidē xp̃i conuertit et ppe eam draconē interfecit et eiusdē ciuitatis filiam regis a dracone liberauit et totam terrā illā multis miraculis illustrauit et adhuc lac⁹ draconis aperte videt̃. Ad hāc ciuitatem cōm peregrinorum iherusalem volenciū cōmunis transitus est et cōfluxus.

De Biblio ciuitate.

Biblio ciuitate nō remote ab hac ciuitate est alia ciuitas fortis et bene munita biblium vocata q̃ terra sancta recuperata in porcionē militis dicti de Emple fuit deuoluta. de hac ciuitate legit̃ in libro regū porro biblij portabāt linguarū et illa ciuitas q̃ tūc biblium dicebat̃ nūc dicit̃ Cyblet.

De Iaphe ciuitate.

Non remote ab hac ciuitate ē alia ciuitas maritima nomine Iaphe vocata et adhuc cōpetenter inhabitata et ad hāc ciuitatē quondā peregrinorū cōmunis est transitus. sed soldanus modicū ante temp⁹ meū metu regis francie eius portū fecit deuastare. hec ciuitas habet duas alias ciuitates sub se pulchras scz ramatha vnde ort⁹ fuit sa-

muel ppheta et astolona et distat iaphe a iherusalē ad tres dietas et comitatus et ille q̃ comes iaphe ē etiā est marschalcus iherusalē et dñs ramathe et astolona ita in titulo scribit̃ ut ille qui tēporib⁹ meis fuit comes iaphe ipse et dux henricus de Brunschwig duas sorores habuerūt cōthorales.

De hydome ciuitate.

Non remote a iaphe ē alia ciuitas maritima muris et turrib⁹ optime munita sed totalit̃ deserta hydome vocata q̃ etiā terra sancta recuperata in porcionē militis de neapoli fuit deuoluta et illa ciuitas q̃ olim hydome vocabat̃ nunc sagecta vocatur.

De Tyro ciuitate.

Rope hāc ciuitatē ē alia ciuitas maritima valdē pulchra optimis turrib⁹ et muris munita et in mari per se q̃si in insula mirabiliter sita tyrus vocata s̃ nūc q̃si deserta q̃ sancta terra recuperata dño baldewino fīi ducis gotfridi de bohim in porcionē fuit deuoluta et illa ciuitas q̃ olim tyro vocabat̃ nūc sur vocat̃. Inter hydome et tyru pulchra stat ecclesia in loco vbi illa mulier cananea clamauit ad dñm ut testatur euangeliū dicens ihesus secessit in partes hydome et tyri et ecce mulier zc.

De glorioſa ciuitate Acon.

Rope tyru ad vnā dietā in littoze maris acon illa glorioſa ciuitas ē sita ad quā q̃ndam peregrinorū cōmunis fuit transitus et distat a iherusalē ad tres paruas dietas. de hac ciuitate antequā

ad alia transiam modicū cogor dice
 re. **S**ed cogitati michi de eius statu
 magis libet flere q̄ aliqd̄ dicere cui
 ius etiā saxeu petus cui tal et tante
 ciuitatis ruina et interit⁹ nō molli
 at. **E**t acon illa gloriofa ciuitas i li
 toze maris vt dixi sita ex lapidib⁹ q̄
 dratis et extra cōfuetudinez munita
 et turrib⁹ excellis et fortissimis non
 ad iactū lapidis distātib⁹ inter posi
 ta et vna queqz ciuitatis porta ifra
 duas turres erat facta et muri erant
 tam ampli q̄ curzus alteri obuianti
 comode cedere poterat ut patet in p̄
 sentē diē et ab illa pte infra terrā ci
 uitas erat muris specialib⁹ et fossis
 pfūdissimis munita. et diuersis pro
 pugnacul et defensionib⁹ diuersimo
 de ornata. platee vero ciuitatis int⁹
 erāt mūdissime. et oēs domozū parē
 etes. **A**ltitudine erāt eq̄les. ex lapidib⁹
 sectis indifferēt facti. fenestras
 vitreis et picturis mirabilē decorati
 et oia ciuitatis dom⁹ palacia nō ad
 aliqua inhabitantiū necessaria fue
 rūt facta. **S**ed ad luxuriā humanā
 et delectacōnem. vitreis picturis et
 alijs ornamentis. put queuis poterat
 specialib⁹ et singularib⁹ erāt p̄para
 ta. intus et exterius ordinata. platee
 vero ciuitatis pānis seicis ob solē
 ombzā. et alijs limbeamib⁹ pulchris
 erāt cooperte. **I**n vno qz platee an
 gulo. turris stetit fortissima. porta fer
 rea et catenis ferreis munita. **O**ēs
 nobiles in circuitu ciuitatis et cas
 tris fortissimis et palacijs habitau
 erunt. **I**n medio ciues mechanicī et
 mercatoēs. et vnusquisqz scdm̄ op⁹
 suū i spēali platea habitabat. **O**m
 nes inhabitatores ciuitatis vt quō
 dam romani pro nobilib⁹ et dñis se

habebāt et gerebāt. put etiam erāt
Primo habitabat in ea rex iherusa
 lē et sui fratres. et aliq̄ p̄plnēs de sua
 linea. nobiles principes **G**allilee et
 principes anthiochie. et capitaneus
 regis francie dux cesaree dñs de sur
 dñs **T**yberiadis. dñs de sa gette. cor
 mes de tripoli **C**omes de iaphe dñs
 de bazuth. et dñs de **H**yblim. domi
 nus de ppsan dñs de aruff. et domi
 nus vauis. et nobilis de blansgarde
Hy omēs principes duces comites
 et barzones. corom̄ aureis capitū
 bus eozū impositis. more regali. et
 quis quasi rex cū militib⁹ diantib⁹.
Stipendarijs satellitib⁹ vestimentis
 et dextrarijs miromodo ordinatis qz
 uis p̄re alio specialius et singulari
 us et put studiosius poterat se or
 nabat. **E**t omni die hastiludia et lu
 dos et tormēta ad varias deductōes
 et venacōnes et omnia genera dedu
 ctionū ad miliciā pertinentia exerce
 bant. **E**t quiuis per se iuxta palaciū
 vel castrū suum. p̄p̄iam habet libera
 tatē. seu enunitatē. **I**ē habitabant
 in ea cōtra **S**aracenos pro fide ca
 tholica magister et fratres milicie tē
 pli milites i armis **M**agister et fr̄es
 facti **J**ohannis iherosolamitanū mi
 lites in armis. **H**y omnes in acon
 deguerūt. et caput ordinū ibi habu
 erunt. et in acon habitauerūt dicō
 zes sub celo mercatores. de omnibus
 nacōib⁹ sub celo cōgregatis ibidem
Item habitabāt in ea ppsani et ja
 nuens et lambardi. de quozū male
 dicta discordia. ciuitas fuit destru
 eta. **N**am similitē se p̄ domus ge
 rebant. **E**tiam habitabāt i ea diuise
 sub celo nacōnes. **N**am ibidē a solē
 ortu vsqz ad occasum oia deferebāt

174
ibi mercimonia et etiam omnia que in mundo reperiri poterant ob nobiles et principes et inhabitantes ibidem deportabantur mirabilia et monstra de alijs nobilibus acon et ornamenti longum esset enarrare nec homo exprimere posset bene. **N**ec est gloriosa ciuitas **Acon** que olim ptolomayda dicebatur in qua **Judas machabeus** a triphono dolo fuit interfectus. vnde in libro machabeorum continetur. Similiter hec est illa ciuitas **acon** in qua erat ydolum belzebub dum **ezechias rex iherusalem** cecidit per cancellos arbulis sui in sa mala. et dixit ad seruos dicens ite et dicite ad deum **Achiron** et **Heltzebub** et consulite si euadere possim de infirmitate hac. **A**d hanc gloriosam ciuitate **acon** nobiles principes olim circa annos domini millesimo ducentesimo de progeie uas de india per uenerunt et permanserunt et ibidem castrum pulcherrimum construxerunt et coplurima rara et mirabilia et specialiter diadema aureum gemmis preciosissimis ornatum quod dicit fuisse **Melchior** regis arabie et nubie qui domino aurum obtulit quod a templarijs fuit subtractum ut in gestis trium regum plenius continetur videlicet in .x. capitulo de ciuitate **Acon**.

De perdicione ciuitatis **Acon**.

Postquam dictum est de **acon** nobilitatibus et ornamentis nunc de eius interitu et ruina et causa perdicionis eius modicum copendiose prout veraciter a viridicis auidiui qui recordabantur vnde **marzabo** dum itaque ut dixi hec miracula

in **acon** fierent et agerentur tunc ex instinctu dyaboli maxima et odiosa inter **gebelfos** et **gebelimos** discordia exorta est a qua cristianis omnia mala eueniunt. et eadem partes in **acon** discordiam qui de **lumbardia** fuerunt orti inter se habuerunt et specialiter **pisani** et **janueni**. quarum ambe partes potentissime in **Acon** habitauerunt. Illi cum **saracenis** fedus intrauerunt ut eo melius inter se obditam maledictam discordiam in ciuitate bella possent exercere. **S**enciens hec **urbanus** papa sancte terre cristianis condoluit et duodecim milia stipendiariorum in subsidium sancte terre et cristianitati transmissit que trans **acon** mare venientes nil boni operabantur. sed die noctuque in tabernis et in locis illicitis insistebant. mercatores et peregrinos in strata publica capiebant et depredabantur et ferdus rupentes multa mala faciebant. **A**udiens hec **nicolaus** et **sapheraph** **solidanus** **babilonie** vir sagacissimus et in armis potentissimus multum strenuus et sciens inhabitancium **acon** odiosam et maximam discordiam conuocauit consilium suum in **babyloniam** faciens plamentum conquerens quod sibi et suis treuge sepe essent rupsere et cito super hoc consilio facto maximum exercitum congregauit et ante ciuitatem **Acon** ibi nullus obiporum discordiam sibi resistere puenit secans et aere faciens omnes vineas et arbores et omnia viridaria et pomeria que erant amensissima. **N**ec videns **magister** templariorum miles valde prudens et strenuus timuit interitum ciuitatis et ciuium discordias

Habito super hoc cōsilio fratru. p
 pace recuperāda obuiā exiuit **S**oldano qz amicus suus erat valde spe
 cialis inquirēs si treugas ruptas ali
 qualit̄ possent emendare. **E**t obti
 nuit a soldano ut ob amorē suū et
 honorē **S**oldani q̄libet hō denario
 venetico treugas ruptas poss̄ emē
 daē. **E**t sic magister templariozū ga
 uisus recessit et vniuersū populū cō
 uocās eccliam sancte crucis intrauit
 et faciēs sermonē exposuit qualit̄ a
 soldano suis p̄cibz obtinisset vt q̄
 libz homo denario venetico treugas
 ruptas poss̄ emēdare et tūc omnia
 essent pacifica et emendata. et omnia
 fieri suasisit allegās vt p̄pter ciuim
 discordiā manus dampnū ciuitatis
 poss̄t euenire p̄t euenit. quod au
 diēs popul⁹ vna voce clamabat. ip
 sū esse traditorem ciuitatis et rāum
 mortis. **M**agister hijs auditis exi
 uit et vix a manibz populi euasit et
Soldano populi respōsum remāda
 uit. **Q**uod audies soldan⁹ senties
 ob populi discordiā. naturam sibi i
 aliquibz habere resistentiā. **T**entō
 riā fecit et sexaginta machinas erex
 it et alia q̄plima. et quadragita dē
 ebo et quadraginta noctibz sine ali
 qua intermissione ciuitatē ignis la
 pidibz et huiusmōi fecit obpugna
 re. **A**udiu a valde nobili milite. q̄
 tunc erat super turrim q̄ lanceam q̄
 picere volebat in saracenos totalit̄
 crepabatur de sagittis. anteq̄ de ma
 nu ei⁹ esset emissā. **E**rāt tunc tēpō
 ris in exercitu soldani sexies centum
 milia armatorū. qui se i tres turmas
 diuiserūt. s. semper centū mille ciui
 tatē semper obpugnabat et illis las
 sis. ali centū mille ad idem redicūt

et ducenta milia stabāt añ portas et
 uītatis ad bella parati et reliq̄ duce
 ta milia ad omnia p̄dicta in supplen
 dum. **T**ñ porte ciuitatis nūq̄ erant
 clausē. nec erat diei hora. quim per tē
 plazios et alios fratres ibidē cōmor
 rantes. cōtra saracenos essent bella
Sed saraceni in tantū creuerunt. q̄
 centū mille interfectis ducenta milia
Tñ hijs omnibz ciuitatē non perdi
 dissent. si seimicē fideliter iuuassēt
Nā dum extra ciuitatem pugnabāt
 vna pars aliā sponte interficere fe
 cit. et fugit. **I**ntra ciuitatē. vna pars
 alterius sez palaciū vel plateā defen
 dere noluit. **S**ed partibz adnezb ca
 stra palacia et plateas spōte acquir
 zere permisit. qz quuis castzū suum
 et plateā tā forte sciuit et putabat
 qz alteri⁹ castzū vel plateā non cura
 uit. et in tali discordia. **M**agistri et
 fratres ordinum quos audistis se so
 lūmodo defendebant. et cōtra sarace
 nos sine mora pugnabāt. quousqz
 quasi omnes erant interfecti. **N**am
 magistri et fratres domus thxutoni
 corum. cum eorum cōplicibus et sa
 miliaribz. omnes in sū et semel vna
 vice mortui remāserunt. **E**t dū hec
 fierent infinitis bellis habitis. et q̄
 pluribz militibz ex vtraqz interfectis
 et peccatorū suozū cōsumacōne. ap
 propinquāte tēpore perdicōnis ciui
 tatis. et quadagesima die obsessio
 nis eius adueniente. **A**nno domini
 millesimo. ducesimo. octuagesimo
 sedo. vicesima sedā die mensis may
 capta est. flos caput et decore omniū
 ciuitatum orientalium illa gloriof
 sima ciuitas **A**con. hoc audientes
 omnes habitatores illarum ciuita
 tum **T**hiri iaphe sidonis et ascolone

et omnes ciuitates et ville que capta
essent acon relictiis omnibus in cypriū
fugerunt. **P**rimo saraceni acon ce-
perunt iuxta castrum regis iherusalē
per foramen intrauerunt et cū essent
cū habitatoribus in ciuitate adhuc
vna pars aliam defendere noluit sed
quiuis de suo castro et palacio se de-
fendebat et multo longius et p̄ sar-
raceni habuerūt expugnare et obpu-
gnare ciuitatem ab intra q̄ ab extra
quia mirabilē et audistis erat mu-
rita. **N**am legit̄ in historijs de per-
dicione acon q̄ p̄pter peccata inhabi-
tancium et contra ciuitatem cum
saracenis quatuor pugnabant eli-
menta. **N**am primo aer tam obscu-
rus efficiebatur et turbidus et nebu-
losus ita vt vnū castrum palacium
et platea obpugnaretur vel cremare-
tur sed tunc primo concorditer se li-
benter defendissent si insimul potuis-
sent cōuenisse ignis contra ciuitatē
pugnabat q̄ ipm̄ consumebat terra
contra ciuitatem pugnabat quia ei⁹
sanguinem sorbuit et bibeat. **N**ā
cū esset in mense may quo mare trā-
quillissimū esse solet et aperiatores
acon aperte viderent q̄ p̄pter pecca-
ta ciuitatem amitterent et p̄ obscuri-
tate aeris etiam inimicos videre non
petebant tunc ad mare fugerunt vo-
lentes in cypriū nauigare et tūc sub-
ito orta est tempestas q̄ aliqua nauis
gia vel magna appropinquare non po-
terant et q̄ plurima volentes ad nauis
giam natate sūt submersi attamē plus
q̄ centum mille in cypriū euaserunt
Audiui a valde nobili domino qui
intererat et ab alijs viridicis homi-
nibus q̄ plus q̄ quingente nobilissi-
me domine et domicelle filie regū et

principum captione ciuitatis iam in-
stante in litore maris miserūt et om-
nia ipsarum clenodia et ornamenta
aurea et lapidum preciosorum inesti-
mabilium precij in sinu portabāt et
alta voce clamabant si aliquis esset
nauta qui omnia ipsarum clenodia
vellet accipere et quameūq̄ ex ipsis
vellet in uxorem duceret ipas ad ter-
ram aliquam vel insulam securā nu-
das duceret. **I**pas omnes quidā nauis
tam nauim suū recepit et omnes cū
bonis earum gratis illesas perduxit
in cypriū et recessit vnde ille vlt̄ quis
vel quo venisset esset vel mansisset
in presentem diem ignoratur. **E**t q̄
plures alie domine et domicelle no-
biles erant submersę interfecte qua-
lis et quantus tunc ibidem esset do-
lor et luctus longum esset enarrare
Itaq̄ dum saraceni essent in ciuitate
anteq̄ de castro ad castrū de vno
palacio ad aliud de vna platea ad al-
iam intus ciuitatis expugnaret tot
vtriusq̄ partis homines erant occisi
quot per mortuorū cadauera vt per
pontem transierunt. **I**gitur omni ci-
uitate intus acquisita omnes qui ad-
huc in ciuitate viui remanserūt ad
fortissimum castrū templariorum fu-
gerūt q̄ statim saraceni vndiq̄ vo-
lauerunt q̄ tamen cristiani per duos
menses fortiter defenderunt et ibidē
omnes nobiles exercitus soldani et
meliores qui omnes mortui reman-
serūt. **N**am dum ciuitas intus erat
combusta adhuc turres ciuitatis des-
tinebantur et de eodem castro templa-
riorū saracenis qui erāt in ciuitate
defendebant egressi vt p̄ ingressi
quousq̄ oēs saraceni q̄ in ciuitate
erāt per gladiū vlt̄ ignem interierūt

Et videntes omnes nobiles sarra-
 cenī alios mortuos. et ciuitatē se nō
 posse exire. tantū in urum perforauerūt.
 et sic exierūt. Templarij vero re-
 liqui qui erāt in castro vidētes qd ei
 dampna inferre nō poterāt. maiorem
 turrim **C**astrū subfederunt. et super
 sarzacos cadere fecerūt. et oēs idif-
 ferentē mortui remaserūt. Et vidētes
 reliqui sarzaci. qui erāt extra ciuita-
 tem qd sic totalitē perierūt. Tūc tem-
 plarijs et xpianis treugas i dolo de-
 derunt. ita qd ipm castrū redderēt. as-
 sumptis sibi omnib; reb; et ipm de-
 struerūt. Sed ciuitatē sub pacto re-
 edificaret. que d' credentes templarij et
 xpiani **C**astrū reddiderūt et exierūt
 et de turrib; descēderunt. sarzacenī
 itaq; habitis castro et turrib; ciuita-
 tis. omnes xpianos indifferēter iter-
 fecerūt. et captos in babilēmiā de-
 duxerūt. et sic acon deserta et vacua
 permāsit i pntem diem. **I**n acon et
 in alijs locis ppe centū mille. et sex
 milia hominū fuerunt interfecti. et
 capti. et plures qd tricenta milia fue-
 runt interfecti. vt par; in pntem diē
 de obsidione **A**con ciuitatis **S**ar-
 raceni fuerūt intra ciuitatē. quadra-
 ginta dieb; anteq; expugnauerūt. fu-
 erūt quinq; ginta dieb; in obsidione
 castri templariorū per duos menses
 perdita igit̄ glōsa ciuitate acon. om-
 nes oriētales posuerūt eius intritū
 in cācieo lamētacōnum. vt eorū est
 cōsuetudinis. supra sepulchra mor-
 tuorū. lamētari pulchritudinē decere
 et nobilitatē acon in pntem diem et
 ex illo omnes mulieres nobiles et igi-
 nobiles xpiane per totam plagā ori-
 entalem vestite sūt vestimētis nigris
 lamētacōnis et doloris in pntem diē

Post hoc sarzacam muros et turres
 castra palatia negata xpianis recu-
 perent. per mltos annos fūdītus de-
 struere et euellere laborauerūt. Tū
 nūq; in aliquo loco nisi valde raro
 ad stadium hominis perficere poter-
 rāt. Sed omnes ecclie muri et tur-
 res. et q̄plima castra et palatia inte-
 gra permāserunt. Ita vt per omnia
 in statū pristinū omnia cū deo placu-
 erūt faciliē essent recuperāda. **N**ūc
 autē sarzaci stipendarij degunt in
 acon. portā et ciuitatē custodientes
 victū de bambicē et volatilib; que-
 rentes. Nam tot perdicēs et colūbe
 in acon reperitū ē. qd omnib; volatili-
 bus hui; patrie esset nulla cōparaz-
 cō. idē stipendarij sarzaci. specialē
 ad almanos hnt delectacionē. quos
 statim in eorum visu et gressu bene
 cognoscūt. et cū eis stante bibūt vi-
 nū cō tamē eis in hibitū est ex lege.
Et si dictū est quare illa glōsa ciui-
 tas perdita est per discordiā. Et ex
 tūc ois terre sancte glā regū et prin-
 cipū et maiorū dñorum in cipū est
 trāslata et audistis.

De gazan ciuitate

Sed vt redeā ad ppositū igit̄
 de acon perditē et peruenē i
 gazan quondā philistinorū
 ciuitatē pulchrā. h nūc quasi deserta
 cui; portas ferreas samson cōfregit
 et in montē secū detulit. et sūt inter
 acon et gazan. 20. miliaria. et cernūt
 in itinere loca que sequuntur.

De philistia vel palestina.

Sed antq; pcedā ad alia de
 ciuitatib; philistinorū mo-
 dicum enarrare ppono huic

178
ciuitati gazan circūiacet terra pale-
stina in qua quatuor maxime ciuita-
tes cernuntur stetitisse que tamē ad par-
ua casalia id ē ad paruas villas sūt
redacte exceptis duabus **A**chaso et
geth. Et est sciendū q̄ illa terra que
olim philistena dicebat nunc pale-
stina vocat̄. Et ista ciuitas que olim
azota dicebat nūc arsuiff vocat̄. cui⁹
nobilem dñam sepius bene vidi. Et
illa ciuitas que olim geth dicebatur
nūc scandalum vocat̄ qd̄ nomen bal-
dawimus rex iherusalem sibi impo-
suit cum eam reedificauit. Ex hac ci-
uitate **g**olias fuit ortus quem dauid
interfecit. et m̄ta alia legunt̄ de hac
ciuitate mira. Ex hac ciuitate omnes
ciuitates ville et castra oīa loca ma-
ritima de quibus supra dixi bene ad
quatuor miliaria infra terram erunt
et sunt deserta. Nam dum primo ter-
ra sancta furia et acon fuerunt per di-
te saraceni oīa loca maritima de quibus
dixi ciuitates villas et castra pu-
tabant pacifice possidere tunc inha-
bitatores geth siue scandalum erāt
homines fortissimi et in armis stren-
nuissimi et dicit̄ q̄ ibi sit natura loci
q̄ ibi nascunt̄ homines pre alijs fer-
roces. hī habitatores geth licet erāt
pauci vix mille sed nobiles strenui
scientes toti⁹ terre itinera et ideoma-
ta. nam hinc inde pro stipendijs cum
armis vagare consueuerunt merces et
consuetudines saracenorum cognos-
uerunt scientes etiā introitum terre
et exitum et numq̄ pausantes sed de
nocte more saracenorum vestiti sub-
tus armati incedebāt et sine intermis-
sione ibant et nauigabāt et dū erāt
inter saracenos vt mercatores cū sar-
acenis ciuitates et villas intrabant

et cum saracenis comedebant et bi-
bebant et se paulatim congregabāt
et dū videbatur eis expedire ciuitatē
vel villam in qua sic erant ceperunt
et cōbusebant saracenos interfee-
runt vel vendiderunt. et videntes sar-
aceni q̄ pre ipis nō poterant se p̄ca-
uere relictis ciuitatib⁹ et villis abie-
runt sed tamen raro euaserunt et sic
omnia facta sunt vacua in p̄sentē diē
Audiui a v̄ndicis hominibus qui
omnib⁹ interfuerūt et ibidem adhuc
publica fama est et vox ex predictis
habitatoribus geth saracenis talis
et tantus timor inuasit q̄ ad sex die-
tas mulieres infantes plorantes cum
nomine scandalum mutantes et nul-
lus alteri in via fuit ausus obuiare.
Nam p̄ habitatorib⁹ scandalū ple-
ne se nō poterāt p̄cauere.

De flumine Helen.

Ad vt redeam ad p̄positum
prope **A**con est fluius non
magnus nomine **helen** are-
nam qua si vitream eiciens que ad lō-
ginq̄as partes deportatur. **I**n non
longe ab acon est aliquid flui⁹ cui⁹
ab vna parte serpens vel aliqd̄ aliud
animal venenosum viuere nō potest
Sed ab illa parte bene est expertus
q̄ serpens transfluiū piciebatur et
statim moriebat̄.

De Carmelo monte.

In dextera acon a dextris ad tria
miliaria nō longe a mari est
mons **carmeli** qui est planus
et spaciosus et desuper pulcherrimis
multis herbis et amementibus deco-
ratus. **I**n hoc monte helias p̄p̄ta

regnum miranda
ma miris ad terra
quaguarum regni
mili p̄ q̄ de
in h̄ m̄re dicit̄
re dicit̄ miris et nō
bus et m̄re lo-
tunt. **I**n hoc m̄re
vultu pulcherrimū
horos terra miris
de v̄o v̄gno sumpt
dicit̄ sūt in p̄m̄ v̄o
m̄dicant̄ terra
centum pulchra
in vna p̄m̄ m̄re
fōs in mari dicit̄
p̄ta dicit̄ et ad
vocat̄. **I**n alio p̄m̄
ma cerni sūt m̄re
f̄ n̄re et v̄o dicit̄
ata. **I**n v̄o remore ab
perans v̄o qui p̄
dam v̄o. **I**n hoc m̄re
m̄re pulcherrimū
ta dicit̄ v̄o v̄o
v̄o omnia dicit̄
p̄ta et in h̄ m̄re
h̄ m̄re v̄o v̄o
quib⁹ v̄o v̄o v̄o
In remore a m̄re
dicit̄ h̄ m̄re v̄o v̄o
eta **A**phonia vocata
de qua sancta **V**na ma
mane sūt v̄o
De casalijs p̄p̄ta
H m̄re cameli
fluius q̄ v̄o
v̄o p̄m̄ m̄re
v̄o v̄o v̄o h̄ m̄re
v̄o v̄o v̄o v̄o
v̄o v̄o v̄o v̄o

degebat et miracula faciebat. In hō
erā mōte ad verba sua p̄cipēs qui
quagenarij p̄ regē israhel et abiam
missi p̄ ignē de celo sūt cōbusti. Etā
in hō mōte orauit helias vt nō plue-
ret super terrā et nō pluit annis trē-
bus et mēsi b̄ sex. vt i libro regū cō-
tinet. In hoc mōte cernē stetit se mo-
nasteriū pulcherzīmū seu claustrū in
honore beate marie factū et fr̄es qui
de ip̄o originē sumpserunt carmelite
dicti sūt in p̄ntem diē. De fr̄es sunt
mēdicantes i terra sancta. quinderim
cernūtur pulchra habuisse daustra
in vna parte mōtis ē limpidissimus
fōs in mare discurrēs. de q̄ helias p̄-
pheta bibebat. et adhuc fons helie
vocat. In alio pede mōtis pulcheri-
ma cernē stetit ciuitas tēplariōzū.
h̄ nūc totalit̄ destructa cayphas vo-
cata. Nō remote ab hac ciuitate est
paruus fōs. qui p̄ vna parte est ior-
dani origo. In fine mōtis carmeli ci-
uitas pulcheria fuit sita. h̄ nūc deser-
ta iherusalē vocata vbi iesobel nabo-
oth vinnēā abstulit. et ibidē fuit p̄ci-
pita. vt in libro regū cōtinet. Iuxta
hāc ciuitatem sunt campi magni. in
quibz iohas rex iuda fuit interfectus.
Nō remote a mōte carmeli. oli pul-
chra fuit sita ciuitas. h̄ nūc destruc-
ta. Sephoria vocata. et in mōte sita
de qua sancta Anna mater virginis
marie fuit orta.

De cesariā palestina

Amōte carmeli trāsito quodā
fluuiō q̄ iordani p̄ parte ē
origo. peruenit in cesariā pa-
lestina. que quōndā fuit dicta dor. h̄
nūc cesarea palestina vocata. et i hac
ciuitate pulchra est ecclia. de domo

cornelij. quē petrus ad fide cōuertit fa-
cta. Eadē ciuitas terra sancta recu-
perata in porcōnem cuiusdā militis
de partibz istis noie delborne fuit de-
uoluta. Cui⁹ generis adhuc tēpori-
bus meis vixit dñā q̄ sepe bene vi-
di et de hac materia tractaui.

De assur ciuitate

Des cesarea p̄cedit et puenit
in ciuitate quōndā pulchraz
h̄ mō desertā castruz pegrini
vocata olim assur dictā. hāc ciuitatē
gotfridus dux de bolim rex iherusalē
xp̄iamis tēplarijs in sui memoriā do-
nauit. De assur seu castro pegrini p̄-
cedit et peruenitur ad ciuitatem pul-
chram. et adhuc cōpetēt̄ inhabita-
tā. ascolona vocatā. De ascolona p̄-
cedit et peruenit i ioppen ciuitatem
antiquissimā et pulchrā i litore ma-
ris sitā hui⁹ ciuitatis portā. Iohas
pheta intrauit dū a facie dñi fuge-
re voluit et distat a iherusalē fere ad
duas dietas h̄ peregrini nō possunt
ibi portū applicare.

De Hael ciuitate.

Non remote a ioppē pulchra
ciuitas ē sita oli ruina noie
nūc Hael vocata. et in loco
pulcherio delectabili et suauissimo
situata. et nō ab alijs nisi a xp̄iamis
inhabitata. Et credit q̄ iude⁹ & sar-
ra cen⁹ in ea ultra annū viuere non
potest. Ex hac ciuitate oīa vīna que
xp̄iani vel peregrini in iherusalem bi-
bunt deportantur.

De dyaspoli ciuitate

Prope hanc ciuitatem ruina
vel Hael pulchra ciuitas a

sinistras est sita et adhuc cōpetant in
habitata noie diaspolis et alio noie
blidē vocata. In hac ciuitate sanct⁹
Gregori⁹ martir gl'osus martirū fuis
it passus et decollatus. Ibidem pul
chra stat ecclia opere musaico et mar
more bñ ornata in q̄ in choro locus
decollacōnis ei⁹ aperte demonstratur
Hijs visis tūc primo peruenit i gas
san de q̄ pri⁹ pp̄t alias ciuitates phi
listinorū modicū dixerā et sic sunt de
Acon ad gazan omnib⁹ istis perlus
stratis quatuordecim diete.

De castro dicto doz.

DE gazan pcedit et peruenit
ad quoddā castū in arabico
doz. vocatū qd̄ est ultimū de
Syria in egiptū eundo et pcedendo
relinquet iherusalē ad sinistra ad vis
gmti miliaria vel circa. sed hec itine
ra non sunt bene nota vel publica s̄
bonū ad videndū primo ad arabiaz
et egiptū oia que sunt intra. De cas
tro doz proceditur in egiptum. per
desertum arenosū in septem dieb⁹. in
hoc deserto quasi nullorum neces
sariozum est penuria. excepta aqua
que tamen vitis camelis et bñ por
tatur et in singulis dietis inueniū
tur bona sarracenozum hospicia ex
cepto vimo.

De Egipto.

DE deserto trāsito peruenit in
egiptū i cui⁹ introitu sunt q̄
plurima loca et delectabilia
oib⁹ bonis reb⁹ quas humanum cor
potent excogitare et oib⁹ necessarijs
habundantia. solo vimo excepto. et
sic pcedendo versus babiloniā nouā
peruenitur ad pulchram villam no

mme beliab. et sic eundo dimissis fu
per ripam maris Alexandria ē do
minata. et pceditur per viam publi
cam. et peruenitur in Tarrā. et babi
loniam nouam. que sūt due maxime
ciuitates. parum distātes super flui
um paradisi nylū site. Et illa ciuitas
que olim Tarrā dicebatur. nunc ali
caria vocatur. et alia ciuitas q̄ nunc
babilonia noua dicitur quondam
meisir vocabat. In hac ciuitate oli
pharao habitabat. quando perseq̄
batur hebreos. In hac etiam ciuita
te per moysen et aaron semper facta
prodigia et signa de quibus testat̄
biblia prope tarram in monte nō al
to est preciosum palacium Soldani
fuerūt et q̄ plurima alia miracula et
mirabilia. in hijs duabus maximis
ciuitatibus cernuntur et specialiter
elephantes. et Gzyphandi. Et ē sci
endū q̄ Tarrā maior est quam ba
bilonia et distat non ad duos trac
tus Haliste. Sed babilonia iuxta
ripam nylī est sita. Tarrā distat mo
dicū a fluuio nylī. tamen maior est
Tarrā quam babilonia. nam audiz
ui a mercatoribus. q̄ tarram sepius
maiozem parisijs reputabant. In
tarrā sunt domus dimisse et basse.
in modum stuparum facte. In hijs
sunt fornaces in quib⁹ supra fumuz
ponantur oua et ex tali calore pulli
culi ex ouis efficiuntur et exeunt. q̄s
dominus eorum recipit. et dat anti
que vetule. que pulliculos in greco
alit et fouet. vt gallina sub alis nu
trit et custodit. et sūt in partibus il
lis infinite vetule antique. que ex
aliquibus vicium non trahunt. nisi
pulliculos itaq; alēdo et custodiēdo
propter quod tot ibidem sunt pulli

q̄ arene maris possit coēri. Nam
semel in septimana vnus rustic⁹ se-
pe quiq̄ vel sex milia pullozū añ se-
ducit ad forū vt pastor oues et su-
mit in camelū vel aliā bestia cū spor-
tis. quā sibi in via ex ouis pullozū
implet et dum venit ad forū ad pul-
los deputandū. nūq̄ vnum pullum
amittit nec vnq̄ pulli vni⁹ misc̄tur
cum pullis alijs. quod tñ ē valde
mirabile cum tot milia pullozū ad
vnū locū cōueniāt. Juxta babiloni-
am ē locus specialit̄ fertil̄ et pastus
vberius qui olim gersen vocabatur
quo p̄iarcha **Jacob** suadentem **Jo-
seph** tēporib⁹ pharaonis habitauit
vt narat biblia.

De orto balsami.

Item p̄pe thazā versus deser-
tū **Syrie** ē ort⁹ balsami. vir-
ad semiactū lapidis long⁹
nō mētis muratus nec munit⁹ in h̄
orto sūt quiq̄ sōtes. virgulas et fru-
tices balsami irrigātes et vnaqueq̄
virgula seu frutex specialē habz. cu-
stodem. qui ipam vt corp⁹ suū custo-
dit purificat. mūdāt. et irigat. v̄gu-
le vero seu frutices hui⁹ balsami non
ad altitudinē duarū vlnarū se exten-
dunt h̄ntes folia vt trifolia. in klis
marci. tpe maturitatis ei⁹ adueni-
ente diligentit̄ custodit. et ipis iam
maturis tunc virgule et frutices a
vitib⁹ scindunt et vulnerāt et scis-
sura et vulnera iparum bambice cir-
cūligant et ex illis scissuris seu vir-
gulis tūc balsamus vt aqua ex vite
scissa stillat in bambicē vulneri vir-
gule circūligatur et sub vnaqueq̄
virgule scissura et bambice vasculū
argenteū pendet in qd̄ stillat. Etiam

tūc tēporis **Sodanus** babilonie af-
fidue specialit̄ est p̄ns in orto. et tā
diligent̄ custodit. q̄ nulli aliq̄ modo
vna gutta fieri potest balsami. Sed
dū de longinquis ptib⁹ aliquozū re-
gum vel p̄ncipū nunci⁹ vel legati
veniūt ipis vnicuiq̄ dat paruum vi-
triolū ad hoc specialit̄ factū cū bal-
samo exstillato. quod tñ p̄maxio de-
nodio reputat se donasse postea oī
bono et vero balsamo exstillato tūc
custodes virgularū sūmitates earū
abscindūt que sūt eozū et ipas i aq̄
buliūt et tunc balsam⁹ qui in sūmi-
tatib⁹ virgularū remāit vt pingue-
do ebullit et natat super aquā vt ole-
um et cū coeliari recipit et in aliq̄
vas mittit et per aliquod tēpus sta-
re permittit et ille balsam⁹ est etiaz
magni valoris. licet ita sit coctus et
est quasi rubei coloris. ingredie mix-
tus. Sed balsamus crudus ē muci
coloris qui naturaliter exstillat. Et
est scindum q̄ balsamus crudus est
nobilissimū elenodiū de mūdo p̄p̄
quod sancti patres ipsum in crisma
mittere consueverunt et quecūq̄ eaz o
cum balsamo crudo tangit nūq̄ pu-
rescit nec corrumpit. Etia dum re-
center exstillat si gutta in manu por-
tat̄ ab alia parte exsuadat et manū
penetrat. Itē si quatuoz vel quinq̄
gutte balsami crudi i oculos homi-
nis mittunt qui ex siccitate vel sene-
ctute caligare vellent et p̄ire tunc i
ipso puncto quo sunt quando immit-
titur perpetue remanebunt et nō pe-
iorantur nec re meliozantur. et ideo
bene pro parte periculosum esset at-
temptare. nisi aliquis esset totaliter
desperatus et hec tantū placet i mul-
tis corporibus mortuozū nobilium

antiquorū. **I**te si cicatrix noui vul-
neris dum se incipiūt applicare. dū
dimidia gutta semel de die in giro
cum calamo pugnitur. pellē cicatri-
cis in scandalum priscinum reducit
et ibidem fuisse cicatricis non vide-
tur. **B**alsamus coctus est etiā mul-
tum nobilis. et mittitur bene i cris-
ma. et etiā multum valet ad cicatri-
ces vulnerum vt dictum est et speci-
aliter multum valet. si homo cade-
ret de alto et de ipso sumeret torū cor-
pus quod intus esset trepatū refoz-
maretur et sanaretur. et etiāz multū
valet ad oculos et ad carnes per vn-
gendum vt non putrescant. sed pre-
omnibus et per omnia nō valet tan-
tum vt balsamus crudus. nam vix
lenter ebullitur et crudus naturalitē
exstillat. **E**t est sciendum qd ortū bal-
sami nulli homines custodire nec co-
lere possunt nisi xpiani qz si alij homi-
nes ipsum custodirent areficeret stat-
im et periret. quod sepius est exper-
tū. **E**t beata virgo maria loco quo
nunc est ortus balsami habitauit cū
puero ihesu. dum a facie herodis fu-
git in egiptum. **E**t in fontibus in or-
to existentibus assidue lintheamina
et vestimenta sua et ihesum lauit. **E**t
ideo hoc loco balsamū firmiter cre-
dere credunt. quia cum in alijs mun-
di locis non reperitur. **D**e alijs balsa-
mi viribus et nobilitatibus longū
esset enarrare nec posset ad memori-
am reuocare. **T**emporibus meis cū
reliquis custodibus. erāt cristiani al-
mani. et vnus de suarezburg ppe er-
fordiam. qui postea renegauit. et ali-
us monoculus nomine nicolaus. q
fuit multum bonus vt xpiani capti
de eo testabantur qd i **N**ō fuit cap-

tus. sed **S**oldanus propter bonita-
tem suam cum liberauit. et gradus
sui cubicali custodem fecit. **E**t ē sci-
endum qd in babilonia **E**t tarra ter-
poribus meis fuerunt quatuor mi-
lia xpianorum capti exceptis paruus-
lis. **N**ō habent ibidem patriarchaz
psbiteros et ecclesias et qplures san-
ctorum reliquias inter quas habent
specialiter corpus beate **H**arbare i-
tegrū pro quo temporibus meis et
sepius multorum reguz et principū
preces sunt facte. **S**ed ob consolaci-
onem xpianorum captorum. **S**olda-
nus nunq in vno membro minora-
uit. **E**t xpiani ibidem capti vigiliāz
beate **H**arbare. vt in istis partibus
vigiliam beati martini cum gaudio
deducunt. mittētes alterutrū diuersas
species et semina diuersa. **I**tem
iuxta babiloniam nouam trāfluuiū
nyli versus desertū **E**gypti. stant q-
plurima mize magnitudinis antiquo-
rū monumēta et lapidibz sectis fac-
ta i quibz sunt duo maxima et olim
pulcherrima sepulchra qdrata. in cui-
us vnus parte vno latine. in secō grece
in terco hebraice. i quarto mlta que
ignorantē scripta sūt et sculpta. **S**z
in primo pariete quo scripte erāt la-
tine in quantū p vetustate discerni
potest hū versus sunt in sculpti qui
habent. **V**idi pyramides siue te dul-
cissime frater. **E**t tibi quod potui la-
crimas hęc mēta perfudi. **E**t nostrā
memorem luctus hanc scilpo quere-
lam. **S**ic nomē decimi pyramidis al-
ta pontificis comitis que tuis tro-
iam triumphis lustra sex intra cesa-
ris cōsimilis esse. **E**xposicionem ho-
rū versuum discreti lectoris iudicio
committo. **N**ec monimenta horrea

de antiqua babilonia
Et est sciendum
 partibus p quibus
 vna et comu-
 miter in carbo vnam
 die no. qz sim. cū
 de diuersis miquor
 nam mōmētus. **T**
 loma in q hū terro
 aliquibz videntur
 sicut sequi in calde
 vras pulcherrima et
 vtra nobis pectus h
 vno tunc vno vident
 sicut et sup flumi-
 na sūt. babilonibz vo
 ad dūmūz mīlarū
 et habitatores
 vnt sterile am q
 quod etiā bene pat
 ma rina. q m mē
 rū dūmūz et lapid
 vna cōspiciunt et s
 et quoz babilonibz
 hūo labioz hūo r
 mēdūz via mē
 babilonibz vno mē
 multa alia. hūo v
 hūo ab mōlis
Tam ppter vna re
 nitas babilonia et
 noua babilonia et
 nūmēta docto vca
 nūmēta sunt de
 nec vna plus tpe

pharaonis ab incolis vocant. et ut a q̄plurimis viridicis audiui et mercatoribus qui assidue tranfierunt ab hac babilomia distat antiqua babilomia in qua turris fuit babel circa triginta sex dietas in Caldea Juxta baldoch int̄ septentrionē et orientē.

De antiqua babilomia.

Est sciendū q̄ dū in ip̄is partibus p̄ quinquenmū assidue et cōtinue cū oib̄ hominibus in quibus humanum sit ydeoma die noctuq̄ sim cōuersat̄ quotidie de diuersis inquirens quibus omnibus eram informatus. Tū de antiq̄ babilomia in q̄ fuit turris babel nunq̄ de aliquibus uiuentibus discernē potui q̄ sicut sequit̄ in caldea in oriente ē ciuitas pulcherzima et nobilissima et ultra modū potentissima et nunc de oib̄ ciuitatibus orientaliibus vna d̄ melioribus et sup̄ flumiū paradisi Eufra- tis sita. baldoch vocata. p̄pe quam ad dimidiūz miliare vel circa incole et habitatores illius dicunt et credunt stetit̄ antiquam babilomiam quod etiā bene patet et testat̄ maxima ruina et immēsa cōgeries stru- cturū diuersarū et lapidū qui a lōge mirifice cōspiciūtur et specialiter in loco quo babel turris steterat. in q̄ cōfusio labiorū fuit exorta. etiā patet inaccessibili viā inter ip̄as rupes et baldoch. ob venenosa animalia. et multa alia signa ibid̄. **H**abilomiaz stetit̄ ab incolis certissime creditur Nam p̄pter ip̄a venenosa animalia ciuitas babilomia est trāslata. et alio noie baldoch vocata. Nil aliud viri dicere possunt de babilomia antiq̄ nec vniq̄ plus t̄pibus illis ab aliq̄

bus hoibus potui inuestigare.

De ciuitate baldoch.

In ciuitate baldoch sunt diuiores et nobiliores s̄b celo mercatores nec in aliq̄ loco orientis tot vt ibi. nec tam multa diuisarum rerū mercimonia. Et in hac ciuitate etiam Calipha id est successor machameti cui sarzace mi vt cristiāni pape successori sancti petri per omnia obediunt habitabat quondā de cui⁹ per d̄ icōe modicū d̄icā put in historijs legi et a valde viridico milite audiui q̄ interfuit An- dūi. m. cc. lxxvii. dum tartari diuer- sa regna orientales sibi subiugassent Ayco tūc rex armemie ad Can- ma- gnū imperatorem tartarorū sponte se trāstulit causa ip̄m visitandi qui ab eo benigne fuit receptus. p̄ eo q̄ talis et tantus honor fuit sibi exhi- bitus. q̄ reges ip̄m voluntarie visita- rent et occiderent. ob q̄d fuit maxi- me gauisus et regem multis hono- rabat muneribus et transacto t̄m- pore rex armemie ad p̄p̄ia redire vo- luit et imperatori supplicacionibus supplicauit. Primo q̄ imperator cū omnibus suis subditis cristiān⁹ fieret. Secundo q̄ esset perpetua pax inter tartaros et armeneos. Tercio q̄ omēs ecclesias machameti destrue- ret et ip̄as in honore dei consecraret Quarto vt obsideret baldoch et caliphā successorē machameti et ei⁹ nomen destrueret. Quinto q̄ daret auxilium q̄ terra sancta recuperaret et castiamis redderetur. Has suppli- caciones imperator libenter agnouit et consensit. et per omnia cōpleuit excepta quinta petitione q̄ terra san- cta recuperaret q̄ ei⁹ mors impediu⁹

Quartam petitionem quod baldach et calipham destrueretur dixit haalon fratri suo in mandatis qui tunc regem persarum subiugauerat statim disposito de regno persarum et eius custodibus cum rege armene baldach obsidebat et regno persarum ordinato nimium ciuitatem magnam se transtulit et per hunc mem ibidem permansit. et marcio adueniente cum rege armene baldach et calipham obsedit et precipiens quatuor capitaneis quorum quilibet triginta milia tartarorum sub se habuit quod baldach sine interuentu obpugnaret quousque ciuitatem caperent quod factum est. **N**am ciuitate die xxx. ceperunt et indifferenter omnes habitatores iuuenes et senes interfecerunt tanta et talia in argento et auro et lapidibus preciosis ceperunt quod mandatum est unquam in aliqua ciuitate tanta et talia spolia unquam inuenisse et recepisse. **N**am ex eisde spolijs tota tartaria est ditata in presentem diem. nec in tartaria adhuc est aliquid vas aureum vel argenteum quum ibidem de baldach sit delatum et deportatum. **I**nterfecerunt itaque et receptis omnibus calipham ceperunt et haalon portauerunt cum omni thesauro suo qui tantus erat quod haalon inspicere expauit et ammirans calipham ait ex quo tu miser tantum thesaurum habuisti quem inspicere expauesco et cum eo totum mundum debuisses subiugasse quare stipendarios non habuisti qui ciuitatem defendissent. calipha respondit malum consilium hoc dampnum michi intulit. **N**am michi dixerunt quod etiam mulieres ciuitatem contra tartaros defendissent. **E**t ait haalon ecce tu es machameti successor et legis sue doctor nil mali audio tibi facere nec decet te ut ce-

teros homines viuere nec ut alios homines comedere. **N**am machameti lex et doctrina ex ore tuo procedit et iussit eum in pulchro palatio collocari et serpentes coram eo aurum et argentum lapides preciosos et margaritas dicens. **E**cce os de quo tanta lex procedit et doctrina decet talia manducare preciosa et calipha claususque ita in palatio die duodecimo fame mortuus est inuentus. et postea verus calipha machameti successor non surrexit in baldach in presentem diem. **N**unc imperator tartarorum dominium habet in baldach sed habitatores eius sunt sarzacam sub maximo tributo uiuentes multa in partibus istis audiui et legi de baldach mendacia. **N**am in partibus istis dixerunt valde breuiter et in scripturis habuerunt qualiter rex baldach scripserit ad dominos de partibus istis inuississet et rogasset eos in baldach ad hastiludia et torneamenta quod falsum est. **N**am non est aliquis homo qui recorderet in baldach unquam fuisse hastiludia et torneamenta.

De ciuitate Susis.

Prope baldach ad quatuor dietas est alia ciuitas que olim susis vocabatur in qua regnauit assuerus nunc taurus vocatur. in hac ciuitate est arbor arida de qua dicitur quod imperator romanorum clipeum suum pendere debeat. in hac ciuitate dicitur icole quod nullus iudeus viuere possit vel morari.

De camelech ciuitate.

Non remote a tauris est alia ciuitas nomine camelech que etiam imperatori tartarorum pertinet et dicitur quod illa ciuitas sit dicitur et melior quod totum dominium soldani.

De nylo flumio.

ED ut redeam ad ppositum
 igit flūm⁹ paradisi nylos p
 egiptū ppe babiloniā nouā
 et damiatā trāsit et ppe alexandriā
 in mare mediteraneū incidit et est
 maior et latior reno et multum tur-
 bidus qz aliquando terrā vlt montes
 intrat et infra duo vel tria miliaria
 nō apparet et iterū exiit et iterato in-
 trat quousqz venit in egiptum tunc
 directe transit et habet optimos pi-
 sces et pinguiſſimos et aqua eius est
 multū sana quando hauritur est ca-
 lida et in vase in sole posita est frigida
 et multum bene digerit. hui⁹ flui-
 uij ortum nunq̄ scire potuit aliquis
 nisi vt sacra de eo narat scriptura li-
 cet sepissime sit attemptatū. Nam
 temporibz meis soldanus habuit ho-
 mines natatores qz naturalit̄ vt pi-
 sces in aqua se possunt sustentare.
 Eisdem soldanus multa munera p-
 misit si ortum ipsius fluiuij possit re-
 perire et p interſigno ramū viridē
 aloē ligni sibi deportarent. Nij na-
 tatores aliquādo exierūt et per tres
 vel per quatuor annos non reuertebant̄
 sed aliqui in via moriabantur
Et qui reuertebant̄ dixerunt qz fina-
 liter de montibz cū tanto impetu de-
 scenderēt qz penitus nil p̄ficere pos-
 sent. In hoc fluiuo est quoddā ani-
 mal pessimū nomine cocodrillus et ē
 fortissimū seuissimū velocissimū ha-
 bens caput in modū serophe quatuor
 pedes curtos et caudam et formā las-
 certe et cū habitatoribus multa
 grauissima dampna infert et iumen-
 tis. Nā ad solem egrediēt homines
 et iumenta quosqz inuenerit deuorat
 et ob metum eius periculosū ē in ny-
 lo nauigare. Nā est animal multū

magnū. Nam vidi pellem cocodrilli
 li p quā bos cōmode potuisset trans-
 huille. Audiu a quodaz milite qui
 fuit templari⁹ qz quadā vice templa-
 rii iuuenem cocodrillū cepissent et si-
 bi dentes euellerunt qz lapidem quē
 decem hoies mouere nō poterāt cau-
 da sua alligatus solus traxit ad stru-
 cturam. Ip̄m tū parua vnicula in-
 fecit qz q̄cumqz vadit naturalit̄ se-
 quitur et sponte se cū alijs cocodrill-
 is deglutire pmittit et tunc cor eius
 perforans ip̄m interfecit. Etiam qz
 pluzima animalia in nylo sunt peri-
 culosa.

De terra egipti.

Situr terra egipti est multum locu-
 ples delectabilis et amena omnibz ar-
 boribz herbis et fructibz pratis et pa-
 leuis plusq̄ alia terra in mundo sup
 habundans. longitudo ei⁹ sunt qui-
 decim diete latitudo decem et octo die-
 te et vt audiui quasi insula in tribus
 suis partibus est deserta et desertis
 circumdata et in quarta ei⁹ parte ma-
 ri grece iunguntur et hīs desertis stri-
 ctiori ei⁹ parte sūt septez et octo die-
 te vel parzia egipti calidissima. ita qz
 h̄yems ab estate vix decem potest et
 nunq̄ ibidem vel raro flores vel rose
 deficiūt sed nunq̄ in ea pluit. Sed
 habitatores eius posuerunt duas co-
 lumnas ereas in quibus sūt signa.
 vnam columnam posuerunt in me-
 dia via prope babiloniā et aliam
 in nylo prope alexandriā. et cū
 fluiuus intantū crescit qz signa tan-
 git in columnis extūc in bienio nō
 poterit ibidem esse carissima. Et extūc
 egipti ducunt aquas nyli per fossas
 et meatus etiam discurrere faciunt

186
per terram agros uiridaria pomeria
et ortos que tunc per omnia reficiunt
et irrigant. et dum denocte terra itaqz
irrigatur demane frumenta et herbe
plus q̄ palmū creuisse reperiunt. et
tunc egipti cū magna leticia per totā
illam noctē iuxta aquas vigilāt quo
usqz tota terra est irrigata. **N**ic flu
uius omni anno Augusti mense ita
crescere incipit et quondie augmen
tat usqz ad festū michaelis et habū
dare fecit omnibz delectacionibus et
amentatibz fertilitatibz mundi terrā
fertilissimā desertissimā. **E**t dū nyl⁹
itaqz crescit tunc diuersa herbarū ar
borum et auicularū genera ab incol
lis cū retibz in ipso capiunt et specia
liter lignū aloes et auicule q̄ pape
gope dicunt. sed originem hui⁹ alo
e nunq̄ potui indagare. sed videt q̄
sint ligna arida p̄ vetustate de mont
tibz cecidisse in aquā. **E**tia capiunt
tunc in nylo ligna sychim q̄ ut alia li
gna bene sciunt sed cremari non
possunt. sed hec auicule virides pa
pegope cū ramuscul et lignis in q̄bz
resident capiunt ut dixi. **E**t dicunt
aliqui q̄ nascunt in montibz gelboe
qd̄ est falsū. **E**tia dicunt quidam q̄
aquā suffere non possūt qd̄ est falsū
Naz in insulis et aliqua nascunt et
in mari natate vidi s̄ frigus nō pos
sunt bene pati sed natando vel volā
do nō possunt p̄seuerare. **N**ic etiam
fluui⁹ nyli q̄ plurimas optimas ha
bet insulas. **I**tem in egipto sunt innu
merabiles pulli qui in fornacibz et
contra radiū solis efficiunt ut audi
distis. **S**imiliter in egipto sūt innu
merabiles p̄dices plures q̄ oīa vola
tilia huius patrie et videt hic miras
bile licet ibi sit valde publicū. nam

aliquis villan⁹ aliquando decem mi
lia perdicum secum ducit ad forum
que omēs tunc volant. **E**t dum vil
lanus in terram residet secum pau
sant dum surgit manus percutit et
iterum omnes volant et si aliquos
per aliquod spacium amiserit sibi
lat cum fistula statim reuertitur et
dum peruenit ad forum volatiliū
quotq̄ poterit vendit et quos ven
dere nō poterit iterum secum ducit
Item in egipto multa mirabilia de
columbis vident. **E**t credo q̄ in ali
quo loco mundi non sunt tot colum
be sicut in egipto. **N**am ipas cape
re non licet aliquo modo. **N**am sol
dani et reliqui principes omēs le
gaciones suas in simul agunt per co
lumbas litteras portantes. **V**nde in
braui de longinquis partibus sciūt
noua et secreta. **I**tem in egipto sunt
innumerabiles ferme ut ita in vituli
ceruorum et caprolon⁹ in itinere et
ortis ut oues domestice reperiunt et
a villanis et transeuntibz capiunt et
vendunt. **I**tem in egipto q̄ plurima
integra stāt claustra et monasteria et
heremitoria sed tamen deserta per sar
racenos vituperata. **I**tem in desertis
egipti adhuc stāt cellule et sanctorū
heremitoria q̄ in aliquibus locis ut
credo p̄ duo vel tria miliaria ab vno
ad aliud possit sagitari. **I**tem in de
sertis hys deus per sanctos patres
multa mirabilia est operatus et spe
cialit̄ in loco qui sychim dicit per san
ctum **A**nthonium et macharium ut
in vitis patrum legitur. **I**n hoc de
serto est locus subtus altissimam ru
pem quo sanctus anthonius degebat
et ex illa rupe fonticulus effluit ad
semiactū lapidis et sabulū ut aqua

187
feruida mitem intrat et ultra nō ap-
paret. Item locus a q̄ plurib; causa
deuocionis et delectacionis visitatur
et etiā per grām dei. In honore san-
cti anthony mēte infirmitates ex ip̄o
fonticulo sanant. Nam ex specialib;
p̄cibus ex rupe creditur fonticulus
effluisse et etiā bene patet qz nō vi-
detur plus fluxisse nisi ad habitacu-
lum sancti anthony et ortum suū ir-
rigasse. De alijs egipti nobilitatib;
et fertilitatib; et amenitatib; longū
esset enarrare sed inter omnia oues
et capre et huiusmodi bis in anno
fetum et pro maiori parte duplicem
faciunt.

**De ciuitate damiata que edissen
vocabatur.**

Tem in egipto tres maxime ciuita-
tes super fluuiū nyli situate babilo-
nia noua alexandria et damiata. Et
hec ciuitas damiata olim rages dice-
batur postea edissen vocabatur sed
nunc damiata vocatur. Ad hanc ci-
uitatem misit thobias filium suū ad
gabellum. In hac ciuitate caput san-
cti iohannis fuit absconsi et reper-
tum. In hac etiam ciuitate quondā
corpus sancti **Thome** apostoli quies-
cit et deus per eum multa miracula
faciebat. In hac etiam ciuitate fuit
epistola quā de⁹ misit abagaro regi
illi⁹ ciuitatis ob quā in ciuitate nls
hereticus seu infidelis per longū tem-
pus morari poterat sed postmodum
peccatis exigentib; ciuitas erat pro-
phanata et sic omnia ad nichilū sūt
reducta qua si uunc autē ciuitas de
nylo infra terram est plus translata
Nam per sanctum **Hudowicum** re-
gem francorum et alios xpianos mē

toiens fuit recuperata et sic sarzate-
nis ablata. s̄ sanct⁹ **Hudowic⁹** ibidē
fuit captus et pro ipsius redempcio-
ne restituta est sarzatenis. Et qz sar-
raceni audierant qz nisi xpiani in ci-
uitate habitare vel morari poterant
ciuitatem ex inuidia ad alium locū
translulerunt. Nunc in ciuitate pro
maiori parte degūt piscatores et ibi
dem q̄ plurimi cum nauibus conue-
niunt mercatores pisces in maxima
quantitate et optimo foro ementes
q̄ per totā terrā deportant mēta etiā
de hac ciuitate legunt mirabilia rē.

De monte hynai.

Sed ut redeam ad p̄positū de
terra scz alkaris et babilo-
nia p̄cedendo peruenitur ad
montē hynai in duodecim diebus qua-
rū sex transeunt per viam quam iam
narravi et bene inhabitatam et sex
diebus transitur per desertum et in ca-
melis et bestiis omnia necessaria pa-
nem omnium aquā carnes et specialit̄
mattas in quib; denocte quiescunt.
Et est sciendum qz cameli quotidie
transeunt quotidie omnes dietas
et loca apta p̄cise sciūt et dū ad ip̄a
loca perueniūt et vespere rumādo se
super terram ponūt et ultra nō p̄ce-
dūt signantes ibidē esse rectā dietam
et locū q̄ ascendendi aptatū et tūc ibidē
panem et spinea et hmōi cameli pabu-
lant. Nā camelus de facili cōtentat̄
et vix semel in triduo bibit et si s̄m
grossitudinē ei⁹ debet pabulari nul-
lus per desertū cū ip̄is transire pos-
set ip̄o deserto pertrāsito peruenit ad
mare rubrū. Et est sciendū qz deser-
tū nō est aliud nisi terra sabulosa et
salsa et ex salis ardore aridissima ac

188
montes ac rupes eius saliffime et alii
quod viridum in ipso non reperit tamen de
fertum in omnibus locis suis non est eque
aridum. Sed valde mirandum est quod licet
montes et rupes eius sunt salse tamen
fontes effluentes sunt dulcissimi ad
bibendum optimi et iuxta hos fontu-
culos sunt gramina et herbe et hominum
virida. et iuxta eos etiam reperiunt se-
pe vestigia leonum et draconum et alio-
rum animalium nocivorum et specialiter le-
porum. Hoc deserto transito in sex die-
bus pervenit ad mare rubrum ut dixi
de babilonia veniendo.

De mari rubro.

Mare rubrum optimos habet pi-
sces et in maxima quantitate
et eius aqua non est rubra si-
cut terra eius et fundus eius est rubens
et desuper exillens aqua super fun-
dum apparet rubra sed a longe eius-
dem coloris ut alia aqua conspiciat ita quod
denarius in fundo ultra viginti sta-
dia videri posset aperte et tunc propter
fundum rubrum et claritatem aque appa-
ret ut vinum rubrum clarissimum et in eius
littore multi choralli et lapides precio-
si et multa alia pulchra reperiunt ele-
cta. et est mare rubrum in arabia situm
et tota terra arabia est rubra propter cuius
rubredinem omnia crescencia in ea et nata
exceptis herbis sunt rubra propterea autem
rubrum optimum in modum radicum tenuissimarum
reperitur. Similiter in mari rubro
sunt insule quibus ligna rubra diversis
modis crescunt inter que specialiter li-
gnum burselinum quod persilium holerum dicitur.
Mare rubrum non est magnum neque latum
figura triangulari formatum et in loco
quo filii israel transierunt vix quatuor vel
quingenti miliaria est latum. In mari ru-

bro est quoddam castrum soldani in quo
nobiles captivi christiani detinentur. etiam
ab hoc castro custoditur ne aliquis la-
tinus vel scismaticus vel aliquis ab
illa parte maris transeat in indiam ne
de statu et strenuitate hominum partium
transmarinarum presbitero johanni refe-
rant vel litteras portent ne facilius per
mare rubrum in oceanum et in indianam
navigaret. sed illud castrum non obsta-
ret sed indii et mercatores orienta-
les transire poterunt quotiens volunt
tamen ipsi et domini qui per mare rubrum
navigant presbitero johanni de omni
statu partium orientalium nova de-
mandant. Multi castri habitatores
faciunt semper retia magna de cordis
et in mare rubrum picunt et choralli
qui in modum herbarum crescunt
conectere se retibus permittunt et ultra
dimidium annum cum chorallis in-
numerabilibus et nobilissimis extra-
hant et magnum lucrum inde acqui-
runt et quod plurimum ad illud mare ru-
brum preciosa de india veniunt mercu-
romia et tunc per illud brachium mar-
is quod ex mari rubro effluit et per ny-
lum undique deponuntur. Et ut dixi
eundo sic pervenit ad locum ubi filii
israel per mare transierunt egyptiis
ipsis sequentibus et sic eundo rara et
varia in littore reperiuntur.

De fonte Marach.

At sic multis montibus reli-
ctis et alijs mirabilibus vi-
sis pervenitur ad fontem ma-
rach ubi in transitu filiorum israel
aque erant amare et iniectione ligni
muri dei dulces sunt facte.

De lxx palmis in helym.

Quando de marach per diuersa loca et multis visis et relictis montibus peruenit in helym ubi in transitu filiorum israel septuaginta palme et duodecim fontes aquarum hic locus est uberissimus et pulcherrimus et multum amens iuxta hunc locum plurima sanctorum patrum cellule et heremitoria stetitisse cernuntur.

De monte synai et sepulchro sancte katherine.

Recedendo de helym peruenit in desertum Syri ad montem synai. In pede huius montis in loco quo moyses vidit rubum ardere et flammis inconsumptum et deum sibi alloquentem est maximum et pulcherrimum monasterium constructum plumbo coopertum et portis ferreis munitum. et per omnia bene formatum in quo sunt plures quam quadringenti monachi greci et georgiani et arabes clerici. non tamen continue sunt in monasterio sed binem de negotiis monasterii sunt dispersi et maximis laboribus ipsorum et peregrinorum necessaria acquirunt et peregrinis fidelissime imparantur et multis deuote et strictissime et castissime viuentes archiepiscopi eorum et prelati humiliter obediunt sancte et iuste religiose viuentes et vinum raro nisi in specialibus festis bibunt et carnes nunquam comedunt et oleis et leguminibus et fabis et dactilibus et huiusmodi herbis cum aqua et aceto et sale in vino refectorio absque mensale reficiunt diuinum officium secundum ritum eorum deuotissime faciunt die noctumque et per omnia vitam sancti Anthonij ducunt. Conuersi vero et laici maximis laboribus insistant in montibus

carbones ardentes et dactiles de helym in maxima quantitate cum camelis et bestiis in babiloniam portantes et vendentes ibidem tunc a mercatoribus et christianis ibidem degentibus et viuentibus maxima dona largiuntur. Nam aliter tot homines in loco in habitabili se non possent sustentare nec tantas expensas tam largiter erogare. Nam de helym dactiles et ex montibus carbones ultra duodecim dietas ducunt et vendunt ut dixi.

De rubo moysi.

In hoc monasterio de quo dixi pulcherrima stat ecclesia quam mundis sine seruant et diuersis et quam pluribus lapidibus et luminariis illustratur et precipue locus ubi stat maius altare pre ceteris in diligentissima habetur reuerentia. Hunc locum de calciam intrant et peregrinos volentes intrare discalciam faciunt. Nam in loco ubi est maius altare stetit rubus ardens in quo dominus ad moysen dixit Solue calciamenta tua de pedibus tuis quia locus in quo stas sanctus est.

De ossibus sancte katherine.

In hac ecclesia a dextris iuxta maius altare in loco plus alto stat quedam capsula alia marmorea in qua caput et ossa gloriose virginis katherine sunt inclusa et ordinate sunt posita de summitate montis synai ibidem translata. Hoc caput et ossa archiepiscopus et prelati monasterii cum thuribus et candelis solemmissime monstrant. et tunc sarzarem ductores camelorum et bestiarum custodes qui cum peregrinis veniunt deuote supplicat ut ossa tam mirabilia et sacra eis videre

730
liceat et cum maxima deuocōne cum
xp̄ianis genubꝫ flexis venerant. cum
autem sic ossa sacra peregrinis osten-
dunt si tūc aliquis ep̄us v̄l p̄latus
est inter ceteros peregrinos et tūc ar-
chiep̄us v̄l maior monasterij p̄latus
recipit aliqd̄ os sacrum in manuꝫ et
per quoddā instrumentū argentū
in modū paruule virge sanctum os
fortiter fricat et extunc oleū sicut fu-
dor de poris emanat et erūpit et in
capsa in q̄ sūt ossa sacra inclusa que-
dā cōcauitas in vno angulo ē facta
in qua totum oleū qd̄ ex omnibꝫ ossi-
bus effluit confluit et cōgregat. In
hac cōcauitate continue est colear
argentum qd̄ p̄latus qui ossa mon-
strat sacra recipit et vitriola puam-
plet et vnicuiqꝫ peregrino parnū vi-
trioluz cū oleo impartit. Etia in hoc
monasterio q̄ plurime alie reliq̄e sūt
venerande. monachi vero monasterij
si nō esset ex speciali dei gracia ex di-
uersis causis et instinctu dyaboli ibi-
dem nō possent sustentari qz non est
aliqd̄ odium inter eos v̄l aliqua vnqꝫ
discordia sed sunt in gracia omnibꝫ
eos inspicientibꝫ tā sarzaceis q̄ xp̄ia-
nis et maxime soldano qui eis ma-
gnas elemofinas dare consueuit. Ne-
qꝫ ip̄is laborātibꝫ et quotidie per de-
sertum transeuntibꝫ aliquibus peri-
culis ab animalibꝫ periculosis nunqꝫ
sūt molestati nec etiā per hyemē v̄l
estatem aeris intemperie v̄l feruentis-
simo solis ardore non grauant nec
infiuunt. Etiam a deo obtinuerunt
specialissimā graciā qz aliqua anima-
lia immunda vt musce vespe pulices
et h̄mōi non poterunt ibi terras nec
monasterij septa intrare. Et dixit mi-
chi mire consciencie monachꝫ eiusdē

monasterij qz olim ex instinctu dyaboli
boli cum eis ex permissione diuina
nichil plus mali inferre nequirent qz
tot et tantas infestaciones et mole-
staciones et aggrauaciones ab hu-
iusmodi animalibꝫ immūdis habue-
runt qz etiam locū dimittere cogita-
bant sed ab vnius monachi sancta-
ā momeione confortati deum exora-
bant vt p̄ sua misericordia talia ani-
malia de ip̄is depelleret et amoueret
qd̄ et mox obtinuerunt ita qz de cete-
ro de animalibꝫ talibus nichil per-
perūt licz extra septa monasterij gra-
uissima inferunt dampna hominibꝫ
et iumentis. Etiam sepius expertum
est qz huiusmodi animalia immūda
vīua intra septa monasterij porta-
bantur et in momento moriebantur.
Nec omnia illi sancti fratres sua san-
cta iusta vita obtinuerunt. Nam pe-
regrinis non seruiunt pro dono vel
auaricia sed omnibus ibidem venien-
tibꝫ q̄ diu ibidem manere volunt om-
nia quibus ip̄met vtuntur tam pau-
peri q̄ diuiti tam paruo q̄ magno
gratis pro deo tribuunt benigne. Et
si aliquis ip̄is v̄l alicui eorū munus
inferre voluerit pentus respūunt et
recusant et si aliquis reciperet maxi-
me penitencie subiaceret. Item pere-
grinis recedere volentibus vnicuiqꝫ
s̄m dietas panes et fabas et huius-
modi put melius poterunt equaliter
paruo et magno pauperi et diuiti q̄
usqꝫ ad habitacionem humanā per-
ueniant benignissime gratis donant.
Nij etiam monachi p̄ omnibꝫ alijs
festis festum sancti Georgij pape in
speciali habent reuerentia. Nā ip̄is
temporibus quibus p̄cerat ecclesie

solus elemosinus et thesauro ecclesie sustentavit et eos ibidem habitare confortavit. ex illo tpe ultra quadringenti permanserunt quorum erat pauci.

De loco dationis legis moysi.

Oper hoc loco seu monasterio eminet mons synai qui per plures gradus ultra quod dicitur possit laboriosissime ascendit. In summitate montis stat capella in loco quo deus helye prophete quid agis hic helya fuit allocutus ut in libro regum legitur. Propter hanc capellam in loco quo moysi lex erat data et apparuit ei gloria ibidem quedam concavitas in durissimo lapide adhuc apparet in quo ymago moysi ut in sigillo est incisus. In hac concavitate deus moysen dextera sua protexit dum in sue maiestatis gloria pertransiit et ostendens se moysi retro dum eius faciem non potuit intueri. In cacumine alterius montis ibidem corpus gloriose virginis Katharine ab angelis ab alexandria erat portatum et ab incolis heremitis mirifice repertum. Idem mons ab alio laboriosius ascendit et visita est sed in summitate huius montis nulla stat capella nec ullum oraculum. Et credo quod propter difficultissimum accessum non possit humanis manibus aliquid ibidem edificari quod apparet ibidem locus quo corpus sancte katharine fuit inventum ut hominis lapidi huiusmodi sunt impressis et in hoc loco deus multa mirabilia est operatus per omnia dicere esset longum. Et est sciendum quod mons synai omnes montes illarum partium altitudine excellit et ut dixi ultra quod dici potest per quod plurimos altissimos gra-

dus lapides excisus laboriosissime ascenditur et tunc versus egiptum nomen synai amittit et oreb vocatur in eius cacumine omnes in gyro provincie comode perlustrant et desuper homo pro aere valde mutat ab ipso diligenter perlustratur mare rubrum et helym. Et locus in quo filii israel pluit manna et omnia alia circa loca. Subtus montem est pulchra planities in qua moyses pascebat regem soceri sui. et ibidem vidit rubrum ardere. In hac planicie filii israel contra amalech pugnabant dum moyses extensis manibus orabat. In hac planicie filii israel conflatilem vitulum de quo biblia testatur adoraverunt. In hac planicie nadab et jabin ignis consumpsit. multa etiam alia loca cernuntur de quibus testatur scriptura.

De deserto syrie.

De monte synai peditur per desertum versus syriam in tredecim diebus sumptis et datis sibi de monasterio expensis hic desertus est pessimus et periculosissimus et est in arabia situs. In hoc deserto est maxima penuria aque et degunt in eo innumabiles homines qui baldebim dicunt et sunt quasi silvestres et in tentorijs et filtris et pellibus factis habitantes et in locis quibus aqua per fonticulos et rivulos saltem in modica quantitate invenire poterunt greges et iumenta pascentes et de lacticinijs pecorum et camelorum viuentes nunquam pane vescunt nisi a peregrinis pro eis tribuat vel ultra xij dietas deportetur. Nam non seminant neque metunt sed ut bestie vivunt silvestres et

152
sunt facie nigri horribiles et barbati
feroces et velociores dzomedarijs et
in vno die quantum voluit perficiunt
et loca in quibus aliquando inuenerint
querentes et caput panno linteo lon-
gissimo voluunt preintollerabili so-
lis ardore. In hoc deserto vix per du-
as vel tres dietas aqua potest inue-
niri et in locis in quibus vno die in-
uenitur alia exsiccat. Item in hoc de-
serto in locis iam planissimis quasi
vna hora maximus mons ex sabulo
proicitur et congregatur et nunc ibi
et tunc hic nunquam in eodem statu per-
manens propter quod via per desertum
nunquam potest sciri per montes nisi per
istos baldevimos qui vias in deser-
to ut in domibus eorum sciunt et co-
gnoscunt. Nij etiam baldevimus sol-
danum penitus non curant nec sibi
in aliquibus obediunt sed inter se ha-
bent capitaneos et iudices quibus
humiliter obediunt et etiam a longe
existentes soldanus hos tantis domo
et blandicijs allicit et seruat. Nam
si vellent facillime totam terram sol-
dani destrueret et subiugaret. Nunc
desertum beata virgo maria cum pue-
ro ihesu pertransiit de iudea dum a
facie herodis fugit et per totam vi-
am per quam transiit crescunt rose
aride quas in partibus istis rosas de-
iericho appellant. Has rosas balde-
vimus in desertis colligunt et peregrin-
is pro pane vendunt. Has etiam ro-
sas mulieres saraceni liberrime ha-
bent penes se et ex aqua rose cui im-
ponunt bibunt partu iam instante et
dicunt esse multum utile. In hoc etiam de-
serto quamplurima alia ventorum sabulo-
rum hominum filuestrium serpentium
leonum draconum et aliorum anima;

lium venenosorum et periculosorum alia
sunt pericula de quibus longum esset dice-

De bersabee ciuitate.

Qui hoc transitu deserto versus mari-
diem peruenit ad inicium terre promissionis
ad ciuitatem quandam pulchram sed nunc de-
serta nomine bersabee hec ciuitas quan-
dam multis ecclesijs quarum quedam ad-
huc stant videtur fuisse decorata.

De ebron ciuitate.

De bersabee procedit in media
die et peruenit ad ciuitatem
pulchram et antiquam et adhuc
competentem inhabitatam ebron vocatam
prope hanc in descensu montis pulchra
stat ecclesia in qua duplex est spelun-
ca in qua tres patriarche abraham
ysaac et iacob cum vxoribus eorum sunt
sepulti. Hanc ecclesiam saraceni in
maxima habent reuerencia et aliquem
christianum intrare non permittunt sed
iudeos intrare permittunt quod tempo-
ribus meis pecunia procurauerunt. hec
ecclesia tamen intus et extra a christia-
nis comode potest perlustrari et est
intus dealbata et lapidibus bene or-
nata et per gradus ut in cellarium de-
scenditur in speluncam qua patriar-
che cum vxoribus sunt sepulti.

De agro vni plasmatus fuit Adā.

Drope ebron est ager de quo
plasmatus dicitur esse adam
quanto plus ex eo deportatur
et effoditur tanto magis per se ad-
implet et terra ad longinquas par-
tes deportatur et dicunt aliqui quod ven-
datur de quo michi nichil constat.

De valle mambre.

Drope ebron est vallis mam-
bre in hoc abraham sedens
in ostio tabernaculi sui tres
angelos vidit et vnus adorauit

temporibus meis in ebzon fuerunt tres
de dioecesi mihndē ut dicebat quorū
duo erant domicelli et terci⁹ eorum
fuit famulus idem vnus aquā in hu
meris portauit ut ibi moris ē in pla
tris alius manibus laborauit et put
melius potuit necessaria acquisiuit
tercius qui eorum fuit famulus erat
stipendari⁹ qz magistris soldani me
lior ad omnia videbatur in phisono
mia et interrogati cur se negassent
dixerunt qz sperassent qz dñs eorum
cōsequi debeat diuicias et honores
qd eos fefellit et cū gemitibus multis
dixerūt qz si possent terzā latenter exi
rent. **N**ā vilissimam dūcebant vitā
et qui ante fuissent fateri nō sunt au
si. **N**ij tres fuerūt familiares cuius
dam militis de partibus istis nomine
dñs wilhelm⁹ de botzen celle qui an
te tempus meū stetit in partibus ultra
marinis et ibidem a soldano regibus
et principibus fuit mirifice honora
tus. **E**t ut audiui in colomia diem
clausit extremum.

De ciuitate bethleem.

De ebzon proceditur in beth
leem comode in vno die per
uenit in quo itinere quoddā
stetit claustrū Carioth abbatis cui⁹
dū tēpus resolucōis istaret et mona
chi eū agonizare vidētes dixerūt post
abbatē nostrū carioth adhuc sup ter
ram viuemus et ex ipso omnes ago
nizare ceperunt et mortui remanse
runt et per longa tpa semp agoni
zantes stantes in corrupti permanse
runt nec saraceni licet sepius attem
ptauerunt eos destruere et euellere
nequiuērūt sed nūc claustrum est de
sertum. **I**gitur bethleem est villa de

lectabilis pulchra non longa in iur
go uontis sita et quasi a xpianis to
taliter inhabitata pasuis gramini
bus et herbis multum habundat in
giro vallibus bene munita. **P**pterea re
ges iherusalem et xpiani semper ex
ercitus eorū habitatores eius vno
et alijs bonis multis habundāt. **I**n
bethleem magna et pulcherrima stat
ecclesia muris turrib⁹ et ppugnacu
lis in modū castrī optime munita et
plumbo cooperta et est opere musai
co iaspide marmore et auro credo
plusqz aliqua ecclesia sub celo deco
rata. **E**t in omnibus et per omnia di
tissima nobiliter et regaliter put de
cet constructa et habet circa lxx colū
nas marmoreas p̄ciosas et nō est te
studinata sed ex lignis nobilibus et
tignis cedris et asseribus subis plū
bo tecta parietes ecclesie sunt sub vi
tris deaurati. **A**nte tempus meū sar
raceni volebant aliquas colūnas au
ferre et visione multū perterriti ipas
stare permiserunt nec postmodū au
ferre attemptauerunt. **I**n hac eccle
sia descenditur per aliquos gradus
in speluncam lapideam nō excisam
sed naturalem in qua directe subis
maius altare est locus in quo nostri
causa deus homo natus fuit de vir
gine. **I**n ipso loco stat altare et non
remote ab altari stat p̄sepe in qd bea
ta virgo maria infantulum ihesu po
suit pannis inuolutum. verū deum et
hominem in nostra fragilitate more
infantū vagientem. **J**uxta p̄sepe ad
huc cernunt ferrea lapidi plūbo an
nexa quibus erāt circuli ferrei in quibus
rustici pecora et iumenta ligabāt dū
ad forū veniebant. **E**st em p̄sepe la
pideū quatuor palmis longū et ibidē

est moris. **I**n hac spelunca sanctus **jeromimus** fuit sepultus. **I**n nocte natiuitatis dñi omēs nationes que sub celo sunt put decet ibidem cōueniūt et vnaqueq; natio ad diuinum officium ad ritum suum agendum. **I**n hac ecclesia specialem habent locum sibi in perpetuum deputatum latini tunc habent locum quo deus natus est et sic singule nationes singula habent loca. tēporibus meis nubiam nondum habuerunt locum quibus soldan⁹ fecit facere capellam specialem ante hoc monasterium stat monasterium in quo sanctus **jeromimus** **sancta paula** et **eusta dñi** et quā plurimi sancti degebant et per dei gratiam multa miracula faciebant. **I**n hoc loco nunc saracenus habitat qui recipit denarium veneticum a volente intrare ecclesiam. **E**tiam in bethleem est quedam capella subteranea in rupe que duas ianuas habuisse videtur. si vna est obstructa nunc. **I**n hac fouea que nunc est capella sancta **virgo maria** cum **iesu** per triduum metu herodis ibidem lactauit et ex casu et timore eius ibidem supra petram cecidit vna gutta de lacte eius et stillauit illud lac in presentem diem adhuc non deficit ipsum lac ut humor erumpit habens lactem colore modica rubedine mixtum quanto plus illud lac abraditur tanto plus in eadem quantitate et non maiori manet et hoc est illud quod in vniuersis et multis locis videtur et demonstrat. **N**am sic hinc inde a peregrinis deportatur **I**te prope bethleem in rupe est maxima caverna in qua plurima sanctorum corpora fuerunt piecta et hec a peregrinis totaliter deportata. **I**te prope bethleem ad vnum miliare est locus quo

sanctus jeromimus degebat et quā plurimos libros in hebraico greco et caldaico in latinum transferebat. **I**tem iuxta bethleem ad dimidium miliare versus sodomam et gomozram est locus quo angeli deum et hominem pastoribus annūciauerunt esse natum. **I**n hoc loco pulcherrima duplex ecclesia est edificata quā gloria in excelsis vocatur quod ibidem angeli decantauerunt propterea ibidem in bethleem omnes horas diei cum gloria in excelsis deo incipiunt ut nos cum deus in adiutorium facimus. **E**t omnes missas animarum cum gloria in excelsis incipiunt ex consuetudine speciali ut in ordinario eorum sepe vidi. **E**t hec est bethleem terra iuda de qua dicit nequaquam eris minima in principibus iuda. **N**am bethleem in media est sita et ideo tota terra que tunc iudea vocabatur nunc hana vocatur et eius habitatores hanam nuncupant.

De dulcissima ciuitate iherusalē.

De bethleem procedit et peruenitur in iherusalem in qua via a sinistris est sepulchrum **Rachel** uxoris **iacob** ubi peperit **beniamin** et in partu mortua est et circa hanc viam stat ecclesia que gloria in excelsis vocatur de qua dixi. **I**tem circa hanc viam sunt et fuerunt quā plurime sanctorum cellule ecclesie christianorum cauerne monasteria et monumenta. **E**t multa miracula deus per sanctos ibidem operatus est et adhuc in multis locis quā plurima sanctorum diuersimode reperiunt intacta in cauernis et speluncis quorum deus nomina nouit. **E**t circa hanc viam est locus cisterne in quam

155
prectus est ioseph et a fratribus ysmahelitis uendatus. **N**is et alius militis uisus peruenit in iherusalem et fuit inter eas tria miliaria parue patrie huius. **E**st autem iherusalem ciuitas sancta in qua fuit redemptio nostra in monte et bono aere sita et ab aquilone cum muris et turribus et oppugnabilis et ab oriente cum valle ioseph et a meridie et occidente alijs vallibus profundis munita sed aquis caret intrinsecis et cisterne eius cum aquis que de ebron ueniunt per aqueductus et meatus subterraneos adimplent ut patet euntibus prope uiam. **N**ec gloriosa ciuitas non est multum longa nec lata nec nimis larga nec angusta sed mediocriter bene edificata et in loco quo stetit tempore passionis christi in oriente in honore caluarie loci per helyam admirandum modicam translata dum per tyrum et uespasianum fuit destructa. **I**n iherusalem stat templum domini et templum salomonis que solummodo accipiunt maximam partem ciuitatis. hoc templum saraceni nullum christianum intrare permittunt et si intrauerit oportet mori uel renegare. hoc etiam accidit temporibus meis quod greci intrauerunt et libros saracenicorum suppediauerunt et nolentes renegare per medium secti sunt. **T**emplum domini est rotundum opere greco factum multum altum et largum plumbo coopertum ex lapidibus magnis politis et sectis constructum in eius pinnaculo eclipsim lune morte eorum posuerunt. **H**oc templum atrium habet largissimum non cooperatum sed albo marmore bene stratum et ornatum. **J**uxta hoc templum a dextris est ecclesia ob longa plumb

bo cooperta porticus salomonis uocata. **T**emplum domini saraceni in maxima habent reuerentia ipsum intus et extra mundissime seruantes et indifferenter discalciati intrantes ipsum rupem sanctam non templum domini appellant et dicunt eamus ad rupem sanctam non dicunt eamus ad templum sanctum. **A**ppellant autem templum rupem sanctam propter paruam rupem que est in medio templi cancellis ferreis circumposita et ut ueraciter audiui a saracenis renegatis quod nullus saracenus ipsi rupi est ausus appropinquare et de longinquis partibus saraceni ueniunt ipsam deuote uisitare quia super illam rupem multa mirabilia deus est operatus ut biblia et nouum testamentum et antiquum testatur. **P**rimo super hanc rupem melchisedech primus sacerdos panem et uinum obtulit. **I**tem prope hanc rupem iacob obdormiens uidit gloriam dei et super hac rupe scalam stantem cuius summitas celos tangebatur et angelos dei descendentes. **I**tem super hanc rupem dauid uidit angelum stantem et in manu cruentatum gladium habentem. **S**uper hanc rupem etiam sacerdotes holocausta posuerunt que septuaginta ignis de celo consumpsit. **I**n hac rupe **h**eremias propheta credit archam federis se miraculose inclusisse in gratia misericordie babilonis dicens non manebit locus hic donec dominus propicius erit populo suo in ea presens credit permansisse. **S**uper hanc rupem christus paruulus cum esset annorum xij domini parentes eius eum perdidit cum iudeis disputauit et de hac rupe sepiissime

1036
urbas docuit et sepius predicauit.
Templū domini ut legitur a salomo
ne fuit constructū licet pluries a plu
ribus sit destructū tamen in eodē lo
co eadem forma eisdē lapidibz est re
edificatum. **H**oc templū etiā deus
glorificauit et honorauit et multum
amauit. de hoc templo vidit salomo n
fūmūm ascendentem et super eo glo
riam dei habitantē. **I**n hoc etiā vir
ga ioseph floruit. **I**n hoc etiā templo
virgo maria fuit p̄sentata et post de
sponsacionē oblata. **I**n hoc etiā tem
plo xp̄us fuit p̄sentatus et super pin
naculum a spiritu ductus et tempta
tus. **D**e hoc etiā templo vendētes eie
cit et ementes et sepiissime in eo do
cuit et disputauit et multa mirabi
lia fecit ut euangeliz testat. **I**n hoc
etiā templo xp̄us p̄ nrā fragilitate
multa obprobria p̄sus est et diuer
sa. **I**n hoc templo iacobus minor fra
ter dñi fuit p̄cipitatus et martirium
passus. **J**uxta hoc templū a sinistris
est antiqua aurea portā per quā xp̄s
in die palmarum intrauit cum asino.
Juxta hanc portā adhuc omnī die
palmarū ante solis ortum fit solem
nis p̄cessio xp̄ianorū et sup̄ hanc por
tam pueri canūt. **G**loria laus et epi
scopus armenorum tunc cum asino
ip̄am portā intrat quem pueri et
vulgus recipiunt directe ut ibidem
xp̄s a iudeis fuit receptus. **I**n iuxta
templum nō remote versus aquilo
nem est ecclesia qua beata virgo ma
ria fuit nata et ibidez beata anna cū
ioachim viro suo in quadāz cauerna
subteranea est sepulta.

De pbatica piscina.

Hate hanc ciuitatem est pro
batica piscina quinqz porti
cus habens in quo ad motū
angeli infirmi sanabantur ut euange
lium testat. **A**dhuc est ibidem spelū
ca in qua dum pluit aqua ciuitatis
cōgregat. **D**e hac ecclesia beate ma
rie nunc sarzacem ecclesiam suā fece
rūt et tota hystoria anne et ioachim
de partu beate marie ante ecclesiā no
bilissimis picturis remāsit antiqua
vitula hanc picturam sarzacena be gu
ta xp̄ians semper totaliter et deuote
et fideliter exponere consuevit. **N**ā
ex opposito ecclesie morabat asserēs
ioachim depictus fore machametum
et arbores depictas fore paradisiuz in
qua machametus ita puellas oscula
retur et per totum picuram macha
meto assignauit et fidelissime docuit
et multa de machameto cū lacrimis
narrauit.

De monte syon.

Non longe a templo do
mini versus meridie ē mons
syon et est in modico altior
reliquo situ ciuitatis ita qd ad ipsū
parum ascenditur. sed extra ciuitatē
est vallibus profundis bene muni
tus et est forciōr locus ciuitatis. **I**n
hoc monte ciuitas dauid sita fuit de
qua loquitur scriptura. **I**n hoc mon
te syon seu ciuitatē dauid pulcherri
mū monasteriū quondā fuit sitū et
ad beatam mariam in montem syon
vocatū. **I**n quo fuerunt canonici
regulares. **I**n hoc monasterio omnia
loca sancta q sequunt fuerūt in clusa

Primo in hoc loco xpus cum discipulis suis cenauit et primum pascha celebravit et testamentum posuit et traditionem reuelavit. **I**bi dilectus suus super pectus eius recubuit et celorum secreta potauit. et ibidem xpus discipulorum pedes lauit linteo terxit et dominus et magister discipulis exemplum humilitatis donauit. **I**tem locum etiam xpus in humanitate sepius visitauit et in eodem post mortem discipulis suis ianuis clausis apparuit et ibidem denuo uisus **thomas** digitos in lateribus eius misit incredulus. **I**n hoc etiam loco beata maria et discipuli ipso die penthecostes ianuis clausis ob metum iudeorum cōsedentes et dolentes spiritum paraclitum receperunt. **I**n hoc etiam loco **sanctus mathias** in apostolatu miraculose electus. **I**n hoc etiam loco beata maria post passionem domini frequenter habitauit. et in ipso loco spiritus filio suo tradidit et ibidem omnes discipuli miraculose conuerterunt. **I**n hoc etiam loco ille discipulus dilectus beate marie missam celebravit pluries et ibidem cum sancta maria et **sancto luca** usque ad mortem beate marie uirginis habitauit. **I**n hoc loco **sanctus stephanus** inter nonnullos eodem et abibon fuit sepultus. **I**n hoc etiam loco **dauid** cum **salomone** et ceteri reges iuda sunt sepulti et sepulchra eorum in hodiernum diem. **I**n hoc monasterio nunc degunt fratres minores qui temporibus meis a regina saucie regis **roberti** necessaria habuerunt et ibidem diuinum officium deuote et aperte celebrant quod non licet eis saracenis in publico predicare et corpora mortuorum absque licentia officiatorum ciuitatis sepelire. **E**t idem

fratres temporibus meis fuerunt ualencissimi uiri. **N**am ipsos peregrini mercatores et etiam saraceni multum commendabant quod multa bona faciebant. **I**n pede huius montis stat fortissimum castrum quod castrum **dauid** vocatur et adhuc a temporibus **dauid** creditur permanisse. **N**am cum **percytium** et **vespasianum** ciuitas erat destructa tunc mons **hyon** et castrum fuerunt extra ciuitatem sita. **N**oc castrum quondam patriarcha **iberusalem** obtinebat. **S**ed nunc ab officio soldani inhabitatur et ab ipso et stipendiariis diligentissime custoditur. **I**n pede huius montis ecclesia est ad sanctum saluatorem appellata in qua est lapis quem angelus de se pulchro domini proiecit qui lucide ibidem demonstrat. **I**n hunc etiam montem **sanctus iacobus** maior fuit decollatus. et in ipso loco ecclesia est constructa in qua nunc est **arepiscopus** armenorum canonicus ad fidem romanam se habentes. **I**n **iberusalem** est ecclesia que ad sanctam mariam latinam vocatur. **E**t in **iberusalem** sunt plurimae scismaticorum et hereticorum ecclesie et capelle et plurima alia loca oratoria gratiosa.

De monte caluarie

Quoniam supra montem caluarie est sepulchrum christi in quo magna et pulcherrima ecclesia est constructa marmore et opere musaico et picturis et alijs ornamentis nobilitate decorata et habet turres ante et supra chorum et desuper aperta que est sepulchrum christi subitus. **N**ec ecclesia cathedrali ecclesie monasterium in **walstalia** intus est multum similis

198
et specialit̄ in choro. In hac ecclesia
p̄pe chorū versus meridiem est mōs
caluarie in quo crucifixus est ihesus
Ad hunc montē intra ecclesiā per ali-
quos gradus ascendit et extra ciui-
tate per alios gradus quondā ascē-
debat sed ip̄a ianua nūc est obstru-
eta. Hic mōs est rupis durissima et
subtus montē est capella nubianorū
rupe et petra excelsa supra montē cal-
uarie etiam est capella ad quā ab in-
tra ascendit ut dixi et in loco ubi cru-
cifixus erat ihesus est foramen quo
cruce erat imposta et scissure rupis
et petre tempore passionis xp̄i fracte
adhuc patent euidentē. In eadem ca-
pella etiā sepulti sūt illi gloriofi prin-
cipes gothfridus dux de bolim et bal-
derimus su⁹ frater primi reges iheru-
salem xp̄iam qui terrā sanctā cum
maximis laborib⁹ acquisuerūt et re-
ceperunt et possiderunt et saracenis
inestimabili dāpnā intulerūt et xp̄i
anitati q̄plurima bona fecerunt. Et
bene mirandū q̄ saraceni sepulchra
et corpora eorū intacta tam honorifi-
cē quietē permittunt q̄ eis tot et
tanta mala intulerūt et ip̄is om̄iū
sanctā terrā abstulerūt idē glo-
riofī principes constituerūt q̄ null⁹
rex iherusalem coronā aureā portare
debeat sed coronā spineā et successo-
res eorū seruauerūt in p̄sentem diem
In hoc caluarie loco om̄i die legit̄
passio xp̄i dum degunt ibi xp̄iam ut
in ordinario eorum bene legitur. p̄pe
montē caluarie est locus ubi mater
dñi et ille mulieres et ille discipul⁹
steterunt et ibidem ihesus matrē suā
discipulo cōmendauit dicens **Qu-**
er ecce filius tuus. Ante ianuā cho-
ri versus meridiem est lapis niger et

locus super quem posuerunt corpus
xp̄i dū de cruce fuit receptū et in lin-
theo illud inuoluerunt.

De sepulchro domini.

Ante chorū versus occidentē
p̄ua duplex stat ecclesia siue
capella que quasi tres ianu-
as habet et in ea tria altaria stetit
videntur. De hac priorī capella in-
tratur ad aliam capellam in qua est
sepulchrum xp̄i per ianuam tā par-
uam et dimissam semicircularit̄er fa-
ctā ita q̄ per ip̄m intrare oportet cir-
uato dorso. Hec capella in modum
semicirculi est testudinata nullam ha-
bens fenestram et in ea est sepulchrū
Huius capelle longitudo et sepul-
chri sunt circa nouem palmas. lati-
tudo capelle circa septem palmas. Se-
pulchrum xp̄i est integro lapide ex-
cissum. sed ne a peregrinis maculet̄
est alijs lapidib⁹ marmoris albis cir-
cūpositum et lapis quo ante in latere
est circūpositus est trib⁹ foraminib⁹
perforatus et per ista foramina uenit
sepulchrū et uenit lapis osculatur et
ille lapis quo sepulchrū est circūpo-
sitū est uero sepulchro tam subtilit̄er
cōiunct⁹ q̄ ignoatib⁹ vn⁹ lapis esse
uidet̄. q̄re credo q̄ in aliq̄ ecclesia nō
sit de lapide uerū sepulchri. nā om̄ib⁹
istis que audistis exceptis in dilige-
ntissima habentur custodia. Nam
si sepulchrum xp̄i per grana uel are-
nā posset deportari ultra longa tem-
pora si maximus mons esset fuisset
deportatū nec una arena permansisset.
Ceterū de lampadib⁹ et lumina-
rib⁹ que dicunt̄ esse circa sepulchrū
sanctū dico oīno lapidē nullā uel lu-
minare circa sepulchrū xp̄i. s̄ degunt

in ecclesia sancti sepulchri georgiani antiqui habentes clauē sancti sepulchri quibus p̄ paruam fenestram que est in ianua ecclesie meridionali a peregrinis victus et elemosine et luminaria et oleum ad lampades ad illuminandū circa sanctum sepulchrum ministrant et deficiente hoc penitus absq̄ aliquibus illuminationibus manet et sic totaliter absq̄ reuerentia et honore.

Versus super valuas ecclesie sancti sepulchri.

Anno milleno centeno q̄ min⁹ vno.

Quidēcies milo iā plebi lumie tacto

Vite pl⁹ sacre studio q̄ mitigat̄ acre

Iherusalē franci capiūt v̄tute potētē

Versus super tabulā monumenti

Mortuus hic iacuit mortē dū mor̄

te peremit. **N**ic leo dormiuit cui

peruigil omnia truiuit.

Nota versus super ostium sancti sepulchri.

Aspice plasma meū qui transis ante

sepulchroz. **Q**uo triduo iacui cū

pro te passus obiui. **E**t behemoth

ozrum contriui cum pede plexum.

Deatibus et tetrī con fractis profus

auerim. **A**bstulit inde suos secum

supra astra locatos.

Nam saraceni tantum venerant sepulchrum xp̄i ut xp̄iani et ut synagogas iudei.

Item in eadem ecclesia ante chorum modicum versus meridianam est locus ubi steterunt tres marie et dicebant ad inuicem **Q**uis reuoluet nobis lapidem.

Item in eadē ecclesia stat pars columnę in qua flagellatus et ligatus erat ihesus reliqua pars est in constantinopoli.

In eadem ecclesia descenditur bene per

quadraginta gradus ad locum ubi

tres cruces fuerunt inuente in inferiori loco

Et capella vocatur cathedra iacobi minoris in qua ip̄e episcopus iherusalem residebat.

Etiam in hac ecclesia stant columnę que tēpore passionis xp̄i in domo pylati steterunt.

et ab illo tempore vsq̄ in presentem diem aqua in sudātes.

In hac est locus in quo mortuus super crucē xp̄i positus fuit resuscitat⁹.

Item in hac ecclesia est locus quo marie magdalene in specie ortulani apparuit.

hec omnia loca sancta in ecclesia continentur inclusa et ip̄a ecclesia ut palaciū ad comoda diuersa peregrinorum et inclusorum est parata.

Nam peregrini aduenientes ab vna hora diei prima vsq̄ ad eandem horā diei crastine in ecclesia includuntur et omnia ad libitū possunt perustrare.

Incole vero xp̄iani h̄s in anno scilicet a pasce vsq̄ ad festam secundā post pasca et a vigilia inuencionis sancte crucis vsq̄ ad festam secundā post pasca et a vigilia inuencionis sancte crucis vsq̄ ad crastinū gratis intro-

mittuntur et includuntur et diuersarum rerum et victualium in ecclesia ut in partibus istis in nundinis reperiuntur mercimonia et diuersa ibidē audiuntur p̄deomata et melodia et vnaqueq̄ nacio locum habet specialem ad diuinum officium ad ritum eorum peragendū ex quo latini habent locum quo xp̄us marie magdalene apparuit in specie ortulani.

Juxta ecclesiam sancti sepulchri quondā fratres sancti **J**ohannis iherosolomitān̄ habitabant et in ip̄o palacio est cōmune hospiciū tam largum q̄ plures q̄ mille homines in eo commode possunt habitare siue hospitari et omnibus quibus indiget p̄ p̄cio

reperire. Est autē in hoc palacio siue
hospicio cōsuetudinis q̄ quilibet pe-
regimus dat duos denarios venecia-
nos pro hospicio si moratur ibi per
annum non dat magis si morat̄ per
vnum diem non dat minus. In hoc
palacio seu hospicio temporibz meis
habitauit quedam matrona nomi-
ne margaretha de cicilia que habuit
fratres canonicū sanctū sepulchri no-
mine nicola⁹. Nec margareta xp̄ia-
nis multum fuit utilis et proficia vt
michi constat. et semper p̄pter fide-
tatem in speculāi gracia fuit soldani.
Et est sciendum q̄ canonicū sancti se-
pulchri mltus vtunt̄ p̄uilegijs vt in
ordinario eorum legi. Nam omnes
horas diei cum alleluia vt nos cum
deus in adiutorium incipiūt. Et h̄y
p̄ncipaliter legunt̄ assertiue vt ip̄o
die pasce. dyaconus legit euange-
lium tali modo. In illo tempore ma-
ria magdalene et maria iacobi et sa-
lome emerūt aromata venientes vn-
gerent ihesum r̄. Et dū venit ad illū
articulū surrexit non est hic tūc dyac-
onus digito suo monstrat super se
pulchrum et sic de reliquis. Inter ce-
tera ante ecclesiam versus occidētē
est lapis super quē ihesus baiulans
crucē modicū quicuit et ibidē anga-
riauerūt h̄monē cyrenenū de villa ve-
nientē vt tolleret crucē. Itē iuxta ecc-
lesiā nō longe versus meridiē est la-
pis super quē ihesus stetit dicens Fi-
lie iherusalem nolite flere super me s̄
super vos et sup filios vestros. Item
in iherusalem apparent adhuc pau-
menta dom⁹ pylat. sed tunc erat ex-
tra ciuitatē dom⁹ cap̄the in qua cō-
filiū fecerunt et ip̄e p̄betauit dices

expedit vnū hominēz mori. et distat
a iherusalem tribz miliaribz illius pa-
trie. Itē in iherusalem q̄ plurima alia
cernunt̄ mirabilia et loca sancta de
quibz longum esset enarrare.

De Zacharia ciuitate.

Tem de iherusalem p̄ceditur et per-
uenitur ad ciuitatem quandam pul-
chram et nūc desertam in montanis
iudee sitam nomine zachariam et di-
stat a iherusalem quinqz miliaribus.
In hac ciuitate Elizabeth et zacha-
rias parentes sancti Johannis ba-
ptiste habitabant et in ea beata ma-
ria post annūciacionem eius iuxta di-
ctum gabrielis iuit a Mazareth cui
Elizabeth obuiauit et exultauit in-
fans in vterō eius et maria dixit ma-
gnificat anima mea dominum. In lo-
co quo sibi inuicem obuiauerunt et
amplexati sunt se pulcherrima eccle-
sia est cōstructa que magnificat vo-
cat̄ in p̄sentē diē et distat hic loc⁹
a Mazareth ad tres dietas cum di-
midia quas mater domini itaqz iuit
vt euangelū testatur. Surgens ma-
ria abiit cum festinatione montana
iudee. In hac etiam ciuitate sanctus
Johannes baptista conceptus est et
natus. Et de hac ciuitate Zacharia
reditur et cernitur locus ubi cruc̄ cri-
sti credit̄ cruc̄isse et multa sanctorū
cernuntur monumenta et heremito-
ria caueerne et antra in quibus san-
ctorū multorū corpora adhuc quoti-
die reperunt̄ intacta et illesa quorū
nomina deus nouit et dum sic redit̄
in iherusalem r̄.

Nota de loco martyri sancti Stephani.

201
Extra portā septentrionalem est lo-
cus quo sanctus stephanus p̄tho-
martir fuit lapidatus. et in hoc loco
pulchra videtur stetit ecclesia que
nūc eversa ē supra vallem iosaphat.

De valle iosaphat.

In valle iosaphat stat ecclesia deuota
sed non multū pulchra in honore
beate marie facta in qua descenditur
bene p̄ quadraginta gradus et pue-
rit ad sepulchrum beatissime marie
q̄d luminarib; et lampadib; plus et
melius q̄ sepulchrum xp̄i est orna-
tum. locus in quo stat sepulchrum nō
est maior q̄ octo hoies comode pos-
sent stare. et est vnus figure sepul-
chrum xp̄i et beate marie in loco quo
nūc stat ecclesia tēpore passionis xp̄i
fuit domus anne principis sacerdo-
tum et ibidem petrus xp̄m negauit.
et in loco quo negauit stat colum-
na mamorea in memoriale sempiter-
nū. In valle iosaphat xp̄s in nouis-
simo die districtus iudex credit esse
uenturus reddens vnicuiq; fm̄ opera
sua mercedem. In hac valle transit
tozrens cedron que sūt aque pluuiā-
les et h̄m̄i de montib; h̄m̄inde ver-
gentes. Non remote a tozrente in pe-
de montis cluētū est locus vbi captus
erat ihesus et a iuda osculo traditus
Nunc ortū deus in humanitate fre-
quenter cum discipulis visitauit. et
in loco quo xp̄s erat captus pulchra
stat ecclesia in q̄ sarzacem nunc eorū
includunt pecora et iumenta. Non
longe ab orto a sinistris sub rupe ē
locus vbi xp̄us orauit ad patrem di-
cens Pater si fieri potest transeat a
me calix r̄c. et p̄ timore mortis in hu-
mana fragilitate sanguinem sudauit

In pede montis ex opposito super
quem iherusalem sita est natatoria sy-
loe et nunc sunt aque putride cōflu-
entes. Ex opposito natatoriozū stat
statua absolomis mirē magnitudinis
artificiose facta. Supra vallem iosa-
phat versus meridiem est ager figu-
li v̄l acheldemach seu ager sangui-
nis qui in sepulturam peregrinorum
precio sanguinis xp̄i fuit emptus et
est etiam bene credendum qz non ca-
pit terciam partem agri r̄c.

De triginta denarijs.

Hegitur in quadam historia
regum orientalium qui dño
munera obtulerunt q̄ thare
pater abrahe fecisset monetam seu de-
narios ex iussu cuiusdam regis me-
sopotame nomine nynus et recepit
set triginta argenteos pro suo sola-
rio. hos denarios dedit abrahe qui
ip̄os in peregrinatione in exilio con-
sumpsit ad diuersas manus transeū-
tes. Idem denarij ad manus ysma-
helitarū deuenerunt et pro ip̄is a fra-
trib; venditus est ioseph et dū dñar-
ret in egipto. Nij argentei a fratrib;
p̄ fundamēto ad manū ioseph sūt re-
uerſi et ip̄is fratrib; restituti. fratres
ip̄os denuo dispensatori ioseph dede-
rūt q̄ ip̄os misit in saba p̄ mercimo-
nijs ex parte pharaonis et t̄pib; sa-
lomonis dū ab oriente venit regina
saba audire ei; sapienciā ip̄os trigin-
ta argenteos obtulit in templo et tem-
porib; roboam dum nabucho dono-
sor rex templuz spoliavit et thesaurū
abstulit ip̄os triginta denarios cum
alijs thesauris tradidit regi godolie
qui secum erat in exercitu et sic cum
alijs thesauris regi godolie vsq; ad

nativitate xpi permanserunt et tunc
 regnū godolie in regnū nubie ē trā-
 flatū. **N**ato itaqz dño melchior rex
 nubie vidēs in scala xpm de virgine
 natū ipos .xxx. denarios qz antiqui
 et nobilius aurū in thesauris suis nō
 inuenit sed dei nutu ipos xpo obtu-
 lit. **P**ostea beata virgo maria in egi-
 ptū fugiēs metu herodis in loco quo
 nūc est ortus balsami cū illi magozū
 muneribz ipos .xxx. denarios amisit.
Illos quidā pastor reperit et penes
 se .xxx. annis seruauit et cū fama cre-
 uit de ihesu idem pastor in iherusalem
 se transtulit et ihesus eū ab infirmi-
 tatibz liberauit et xpo in templo pre-
 dicāti et docenti ipos .xxx. argenteos
 et alia magozum munera obulit qz
 ihesus recipere rēnuens. sed vt ipos
 denarios in tēplo offerret et alia mu-
 nera super altare ponere pcepit qz et
 pastor fecit et iudei ipos .xxx. argen-
 teos in carbonā piererunt. et postea
 ipos denarios p tradicionē iude de-
 derunt. et iudas reportatis denarijs
 agnū figuli p .xv. denarijs emerūt et
 reliquos .xv. militibz sepulchrū cristi
 custodiētibz tradiderunt et eū factū
 erat de denarijs qz erat pdestinātū fra-
 ctim fuerūt diuisi et hinc inde disper-
 si. **S**ed anteqz nō erat factū qd de ipis
 fieri debuit semper in simul permāse-
 rūt vt audistis. **S**ed scriptura ipos
 denarios argenteos appellat qz anti-
 qz tus omne metallū argentrū appella-
 uerūt s; nllh dubiū qn fuerūt aurei.

De agro figuli.

In agro sanguinis nō est magnus
 vt dixi s; est pfundissime effossus et
 desuper testudinatus et foraminibus
 rotundis pforatus et per illa forami-

na corpora mortuozū intus picunt
 et post tridū nisi sola ossa reperi-
 unt aliter locus esset taz parū qz tot
 corpora mortuozū capere nō posset.
Juxta hāc terram est locus valde de-
 lectabilis et arboribus pulcherrimis
 quem fratres predicatorēs in recessu
 meo amant sed nescio si ipm obtu-
 nuerunt. **S**ūt etiam xpe qz plurima
 sanctorū heremitoria et oratoria gra-
 ciosa que nūc sunt deserta. **I**tem ibi
 prope est cauerna in qua petrus ne-
 gato xpo permansit et latitauit et
 amare fleuit. **N**on longe ab hoc lo-
 co est locus quo iudas desperatus se
 suspendit.

De monte oliueti.

Queterū xpe iherusalem ē mōs
 oliueti versus orientē qz nūc
 mōs luminū dicitur et inter
 ipm et ciuitatē nō est aliud nisi vallis
 iosaphat. **E**t est mōs oliueti tā altus
 p ciuitate qz in trā situ ciuitatis super
 eo discerni potest. et dicit mōs oliue-
 ti qz multe oliue super eo crescunt et
 aliter nūc dicit mōs luminum qz de
 nocte luminaria de templo dñi super
 eū resplendent et due porte iherusalem
 orientales et occidentales versus mō-
 tē semper sunt clausę qz inter ciuita-
 tem et montem est vallis iosaphat tā
 pfunda qz in ascendendo et descenden-
 do manibz et pedibz satis habet la-
 borare et illarū vna porta nūc aurea
 porta vocat. et super montem oliueti
 pulchra stat ecclesia ad sanctū salua-
 torē appellata. in quo xps post pas-
 sionem suam post quadraginta dies
 ad patrem ascendit eius et districtū
 iudicem ibi angeli dixerunt ventu-
 rū. **I**n ecclesia in pavimēto vestigia

crissi apparent in hodiernū diem. Et legitur q̄ dum xp̄iani primo ecclesiā edificauerunt et pauimentauerūt q̄ciens ad locum quo xp̄i vestigia sūt venerunt et lapides pauimenti sup̄ posuerunt tocies semper lapides in modū vestigiū hominis violenter exierunt et sic vestigia in p̄sens p̄māserūt et etiā ecclesia est desuper aperta. Item super montem oliueti stat alia ecclesia que nūc est auersa in loco quo xp̄s vidit ciuitatem et fleuit super illam. et in eodem monte ē parua villa q̄ galilea est vocata de qua loquitur scriptura. in qua discipuli semper cohabitabant. Nec est galilea illa de qua legit̄ ite in galileam ibi eum videbitis sicut dixit vobis. et alibi p̄cedet vos in galileam. Sed est alia galilea que est magna terra et distat ultra tres dietas vt postea audietis. Item in monte q̄ plurima sanctorū habitacula fuerunt graciosā et oratoria.

De bethphage.

Prope montē oliueti ē bethphage vbi xp̄us in die palmarū ascendit afinam et iherusalem intrauit. sed q̄ bonus erat alioquin impossibile esset dicere hominem cum afino per talem viā descendisse. Nam hec viā decliuissime et stricte de monte oliueti descendit.

De bethania.

Prope bethphage ad vnum dimidium miliare est bethania municio quedam valde pulchra in dediuo montis sita in q̄ tres stat ecclesie pulchre. quarū vna stat in loco quo lazarus fuit resuscitatus

tatus cuius sepulchrum adhuc apparet. et sūt vnius figure sepulchrum xp̄i beate marie et lazari. Secūda ecclesia stat in loco quo fuit domus hominis leprosi qua xp̄s fuit ad epulas inuitatus. et beata maria magdalena veniens vnxit caput ihesu et pedes ei⁹ lacrimis lauit et capillis suis terxit vt dicit scriptura. Tercia ecclesia de palacio marthe est facta in qua deus in nrā fragilitate esuriens et sicciens nudus et lassus sepissime ē receptus refocillatus et hospitatus a martha. In hijs ecclesijs sarzacenī ibidem degentes ipozum boues nūc includunt et iumenta. In hoc loco salomon posuit ydolū suū moloch.

De deserto monstat.

De bethania in vno die peruenit ad iordanem et transit p̄ desertum nomine monstat. In hoc deserto sanctus iohānes deguit et locustas et mel siluestre ibi de comedit. In hoc etiā deserto quidam descendebat de iherusalem in iericho et incidit in latrones vt narzat scriptura. In fine hui⁹ deserti est mons qui q̄rentana vocat̄ in quo xp̄s quadraginta diebus et quadraginta noctibus ieiunauit et postea esuriit et ibidem a dyabolo vt a lapidibus panes faceret temptatus. in media viā ad montem ascendendo pulchrum heremitorū lapidi est exāssū in loco quo xp̄s ieiunauit et a georgianis monachis inhabitatū. Temporibus meis rex gazare viā frāgere fecit ne monachi descendere nec peregrini ascendere possent. Quod sciens soldanus viā bene fecit recuperare et monachis ibidem habitantibus perpetuaz liberalitatem

concessit. In cacumme huius montis pulchra ecclesia est facta in loco in quo Christus itaque a dyabolo fuit temptatus. De hoc legitur ductus est Iesus in desertum a spiritu etiam prope hunc montem versus planiciem iordanis est fons et pulcherrimum pomerium ubi abraham de caldea veniens habitavit et ibidem edificans altare et nomen domini invocavit hic locus abraham vocat in presentem diem.

De Jericho civitate.

His pertransitis pervenit in Jericho quondam regalē civitatē et famosam si nunc ad parvā villā redactā. et est in loco pulcherrimo vberissimo et in valle iordanis sita. Hec est Jericho cuius muros deus miraculose destruxit et Iesue reedificantē maledictionē dedit. De hac Jericho fuit Raab meretrix et Zachaeus statura pusillus. De hac Jericho Helizeus prophetā illustravit dicentes ascende calve ascende calve quod duo viri in vindictā deorum fuerunt de quibus scriptura testatur. prope Jericho est locus quo Iesus transiens illuminavit caecum. prope Jericho transit rivus quem Helizeus de amaro fecit potabile. prope Jericho ad tria parva miliaria est mare mortuum habens in longitudine circa octo miliaria patrie huius ubi steterunt maxime civitates Sodomā et Gommorā et omnia loca nunciones et ville civitates et castra quae deus ob peccata detestabilia subvertit celesti igne. Huius maris aqua nulla creatura ad aliquod usum potest propter intollerabilem et pessimum fetorem ita quod dum ventus pertransit totam terram inficit. tamen in tempestatibus multos pulcherrimos lapides eicit quos dum aliquis tollit per triduum manus eius

intantum fetent quod homo semetipsum vix potest pati. Et dicunt quidam quod homo in eo submergi non possit. et quod olim a tyto et vespasiano in hominibus condempnatis ad mortem fuisset attemptatum. Sed audiui ab incolis quod in aliquibus locis fundus maris non reperit sed aliquando bene. Sed de aliquibus edificiis que ibidem ante submerisionem steterunt et fuerunt penitus nihil apparet et etiam propter intolerabilem fetorem pessimum fetorem homo vix poterit appropinquare. circa omnia loca sunt arbores et fructus magni visu delectationis plena. et fructus dum carpunt tunc interius cineres et faecula et fetor pessimus carnis manibus in triduo non poterit aboleri. Nam etiam omnia loca maledictione dei sunt plena. In his locis capitur serpens qui tyrius dicitur unde tyria ca dicta est. Nam ex eo parte conficitur et est serpens non dimidie vlnae longus in modum digiti grossus. et est lutei coloris rubedine permixtus et est caecus. contra eius venenum nulla scitur medicina nisi illud membrum tactu amputetur et dum irascitur linguam in modum ignis emittit ita quod ignis videtur si ipsam non attraheret et habet in facie crines ut aper et caput grossissimum sibi efficitur cum irascitur. et credo si caecus non esset quod nullus eum evadere posset. Nam audiui ab incolis quod ipsos serpentes capere solent si aliquis equum tangeret quod se ipsum interficeret. circa mare mortuum versus montes in quodam monticulo stat vixor loth in statera sal versa. In hoc itinere temporibus meis fuerunt templaria quae in destructione

Non fuerunt capti qui hincinde in montibus ad opus soldani ligna sarabant et ordinem templariorum esse destructum adhuc ignorabant. Nam hincinde in montibus laborabant et alios homines cismarinos post captio nem eorum non videbant et hijs multis dissuadebant quod ulterius supra mare mortuum non equitarentur si pro fetore vitam valemus obtinere. sed locum statue uxoris loth a longe aperte demonstrabant. hos infra annum soldanum ad quorundam preces cum liberis et uxori bus eorum liberavit et ad curiam domini nostri devenit et honorifice ad patriam transmissi unus eorum fuit de burgundia et alter de tholosa.

De segor civitate.

Non remote a statua sal uxoris loth fuit civitas Segor sita que ad pedes loth a submersione permanet libera.

De arab castro.

Altra mare mortuum versus orientem est fortissimum mundum castrum arabum in caldaico scabach in latino mons regalis vocatum et dicitur quod ipsi castro in mundo non est comparatio et est tribus muris circum. infra primum murum est altissima rupis et tres fontes ex eo exeuntes et cadentes et totam terram irrigantes. infra secundum murum tantum crescit de frumento quod omnes de castro uno anno contentantur. infra tertium murum similiter crescit tantum de vino sed vitas nunc sunt eradicatæ. Nec omnia exceptis arboribus et herbis totus mundus non potest castro inferre dampna. Hoc castrum fuit quondam

xpianorum. sed ex peccatis eorum exitibus illud vilissime ob propriam tradicionem perdidit. Nunc soldanus in hoc castro semper habet suum thesaurum et filium suum successorem et ad hoc castrum semper fugit tempore necessitatis. Sub hoc castro est villa nomine sobach in qua degunt plusquam mille xpianorum redemptione terre sancte multum affectantes.

De fluvio iordani.

De mare mortuo pervenit ad iordanum qui est fluvius non passuum latus. et licet iordanus parvus sit fluvius tamen est profundissimus et limosus et semel hora aliquando maior aliquando minor et aliquando ex aquis pluviabilibus tam magnus efficitur quod portare possit naues onustas et habet aquam dulcem et optimos habet pisces. et oritur ab illo mari maledicto ad quatuor dietas versus septentrionem ad radicem montis libani ex duobus fluminibus **Jor** et **Dan** et transeuntes per mare galilee amborum fluvia sumit et iordanus vocatur. sed ad radicem montis carmeli exiit torrens que incidit in ior. prope mare mortuum ad duo miliaria parva iordanum ascendendo est locus quo ihesus a iohanne fuit baptizatus. ille locus quo baptizatus erat ad vada iordani vocatur. **I**bidem **iosue** et filij israel sicco pede transierunt. **I**n hoc etiam loco ad preceptum helie prophete iordanus se divisit. **I**n hoc loco etiam heliseus pallio helie aqua percussit et se divisit. prope hunc montem non longe a littore iordani pulcherrimum monasterium in honore sancti Johannis baptiste est factum et a grecis monachis

est inhabitatum qui brachia sancti
johannis se asserunt habere et pp̄
aquis aliquando mūdantes de litto
re modicū monasteriū est translātū
ad ipm locū ip̄o die ephiphanię dñi
omnes xp̄tam incolę et p̄regim etiā
de longinquis partib; venūt et ibi
de euangeliū **Cū natus esset in beth
leem** cōmnes in latino legūt et aquā
ben edictā et crucem baptisant omnes
qui tunc habent infirmitates et lan-
guozes in aquaz saltant et q̄plurimi
ab infirmitatib; suis aperte liberant̄
In valle jordanis duodecim lapides
sūt quos filij israhel in testimoniu de
fundo jordanis tulerunt. De hijs lapī
dib; **beatus johannes baptista** dixit
potens est dñs de lapidib; istis susci-
tare filios abrahe. **Hec vallis** dicit̄
vallis achoz q̄ ibidem achoz fuit la-
pidat̄ p̄ aureis regalib; subtractis
ab hac etiāz villa **helias** raptus per
curzū aureum ductus est in celes nō
longe a loco quo baptisatus est **he-
sus** ad duo parua miliaria jordanis
mare mortuū seu maledictū intrat et
ultra non apparet. **Et est questio** in
oriēte cur aqua benedicta intret lo-
cū tam maledictum **Et dicūt quidā**
q̄ p̄pterea q̄ vnius maledictio tēpe-
retur per benedictionem alterius **Et**
alij dicūt q̄ in introitu absorbetur et
vtrumq; est bene credendū. **Sed tas-**
men videt̄ michi magis q̄ a terra ab-
sorbeat̄. **Nam jordanis** aliquādo
ex aq̄s pluuiālib; vndiq; de monti-
bus vementib; tam magnus efficit̄
q̄ impossibile esset tātas aquas ma-
re intrare posse nisi omnia loca circa
submergeret et durat fluxus jorda-
nis ab ortu solis vsq; ad finem circa
quindecim miliaria hui; patrię. **Su-**

per fluxum jordanis sunt q̄plurima
grecorum et scismaticorum monaste-
ria et heremitoria graciosa. **Juxta eū**
dem fluuiū innum erabilia cernunt̄
animalia siluestria parua et magna
omni vespere se ad aquā et specia-
liter leones et vulpes caprioli cerui
leporēs et capre siluestres et huius-
modi animalia que circa homines in-
cidūt vt animalia domestica. **In eo**
den loco temporibus meis transipā
jordanis assidue **leo** esse solebat et
omnes transeuntes insperxit et cauda
blandiens more canis et non fugit
nec de die aut nocte aliqd̄ dampnūz
intulit **Tandem** quidaz sagittarius
noster volens eum terzere et irātare
sagittam emisit et leo se non moue-
bat sed sagittam odorabat. **Et cū** de-
nuo sagittā emisit leo se directe con-
tra sagittam erexit quasi sagittā ore
et pedibus desideraret capere et pos-
tmodum in loco hoc non est vilus
leo q̄plurima dampna intulit homi-
nibus et iumentis. **De alijs anima-
lib; siluestribus** tot sunt in hoc lo-
co q̄ villam ipā vt pecora ad forum
ducunt. **Non** remote ab hoc loco
est locus qui cumulus jordanis vo-
catur vbi filij ruben et gath et dimi-
dia tribus manasse dum ad suas re-
dieret possessiones altare mire magni-
tudinis construxerunt.

De Ramatha ciuitate.

De jordanis in trib; dieb; per-
uenit in galileā iudeā et sa-
mariā et diuisis visis in itine-
re dimittit̄ iherusalē a sinistris et per-
uenit in ramatha ciuitatem quon-
dam pulchram et adhuc cōpetentem
inhabitātam in monte effraim sitam
In hac ciuitate nūc est saracenorum

tadi id est epus ubi quadam vice multos labores habuimus de christiis ibidem captis per facultatem eorum quousque liberauimus eos. Ex hac ciuitate samuel propheta fuit ortus et ibidem sepultus. Juxta hanc ciuitatem abacuc propheta portans messoribus prandium raptus est ab angelo ad damielē prope babiloniam ad lacum deportatus. Nota ramatha fuit ciuitas quondam pulchra nunc deserta aramathia vocata unde ioseph qui christum sepelitus fuit ortus. prope hanc ciuitatem ad tria miliaria quondam ciuitas famosa fuit sita sed nunc est parua villa sylo vocata qua fuit archa federis et herbei ibidem ad adorandum conueniunt non longe est emaus ciuitas quondam pulchra sed nunc deserta in qua christus post mortem discipulis apparuit. et hec ciuitas nunc nycopolis vocatur.

De gabaon ciuitate.

Prope emaus a dextris quondam steterunt famosissime ciuitates sed nunc deserte scilicet gabaon et aqilon ubi ioseph contra quosdam reges pugnabat et ob preceptum dei sol cursu suum oblongauit quousque inimicos israel superauit.

De ciuitate Sychar.

Non longe a sylo vel primicia samaria quondam fuit pulchra ciuitas in valle sita sychar vocata que nunc neapolis dicitur et nunc quasi deserta. In hac ciuitate capta fuit dyna filia iacob et a filiis suis vindicata. Circa hanc viam quondam stetit pulchra ecclesia sed nunc destructa in qua fuit puteus iacob super quem christus in humana fragilitate las-

707
sus in itinere sedens aquam a samaritana petijt ad refocillandum dicens ei quousque viros habuisse ut dicit scriptura. Juxta hunc puteum roboam rex israel fecit vitulos aureos quos filij israel adorauerunt. Item iuxta hanc ciuitatem in campo dauid goliath interfecit. et quousque plurima alia loca in itinere cernunt de quibus longum est dicere.

De samaria ciuitate.

De sychar procedit et peruenitur in samariam que quondam erat caput totius pumicie de qua etiam tota terra samaria est vocata. et fuit ciuitas quondam pulcherrima ac famosa et ciuitas regalis et multum magna ut eius testatur ruina et ciuitati iherusalem in omnibus sita similitima. In hac etiam ciuitate quondam reges iherusalem habitabant. In hac ciuitate sanctus iohannes baptista in helizeum et abdiam prophetas fuit sepultus. et hec ciuitas que olim samaria vocabatur postea sebasten dicta est et nunc yblim vocatur de qua maior conuincio christianorum in ipsa terra de yblim vocatur in presentem diem. Et primo milites de francia et in recuperacione terre sancte hec ciuitas in possessionem eorum fuit deuoluta.

De galilea regione.

De samaria predictis visis procedit per planiciem galilee dimissis montibus. galilea est terra terre promissionis pumicia planis montibus pascuis et alijs herbis et diuersis rebus bonis multum nobilis est et bona et in eius vallibus multum vberissima et est graciosa et in eius plano et clio monachium sunt hec ciuitates scilicet nazareth capharnaum bethsaida et chana galilee sed nunc omnes sunt quasi deserte et destructe.

Etiam non videntur maioris valoris fuisse et quod deus in ipsis in humanitate operatus est ut in euangelio plenius continetur propterea michi recitatio non est curata.

De Entoz monte.

Prope naym est mons entoz sub cuius pede torrens tyson transit. Nec terra galilea quam plurimis christi miraculis est illustrata et glorificata etc.

De gelboe montibus.

Quia fines galilee sunt montes qui sunt plani montium inter bis grammibus pascuis multum habundantes in hijs saul et ionathas et filij israel ceciderunt. De quibus ait david motes gelboe nec pluuia nec ros veniet super vos. et dicunt quidam quod ros et pluuia non veniet super eos quod falsum est quod plurima cernitur ibi pulcherrima stetit monasteria ordinum Cisterciensium et benedicti fuisse ut testatur scriptura.

De ciuitate Bethulia.

In inicio montis gelboe ciuitas bethulia fuit sita in qua fuit iudith et ibi prope caput holofernis abscondit. nunc ciuitas est destructa.

De ciuitate Nazareth.

His itaque omnibus visis dimissa planicie galilee per quendam montem transiit et peruenit in nazareth quae quondam fuit ciuitas famosa et adhuc est in vltimo pulchra in valle florida et multum grossa montibus vndique circumdusa et non munita. huiusmodi enim sunt hinc inde disperse ab inuicem sed bene inhabitata. In hac ciuitate dicitur homo per gabrielem beate marie virginis

annunciari dignatus est. In hac ciuitate magna et pulcherrima ecclesia facta est in qua prope domum est capella multum pulchra in loco quod dicitur homo nostri causa fieri annunciatus est. quo etiam beata virgo maria deum et hoc iem concepit. in hac etiam ecclesia stat parua columba contra quam stetit gabriel dum christum annunciant. et est figura columbe ut in sigillo est impressa in presentem diem. Retro ecclesia est fons de quo beata maria semper aquam haurire solebat. et prope eam sepius allocutiones angelicas et consolationes recepit. hunc fontem saraceni temporibus meis ob inuidiam peregrinorum et christianorum multum obstruerunt. tamen nunquam sibi fluxum auferre poterunt. Nam etiam sanctam ecclesiam et gloriosam saraceni multipliciter vituperant. Nam cadauera pecorum et mortuorum sed asinorum camelorum canum et beum in ea excoquant et nazareth saraceni pessimi nequam et nobiliores qui vocantur debos soldanum quasi non curantes et pro omnibus in introitu ciuitatis semper indigent eorum conductu et securitate speciali.

De saltu domini.

Prope nazareth ad vnum miliare est rupis in quodam monte et saltus domini vocatur in qua iudei iesum volentes precipitare iesus transiens per medium illorum ibat ut legitur in euangelio. figura iesu in lapide per quem transiit ut in cera molli est impressa in presentem diem.

De monte Thabor.

De hoc loco procedit et peruenit in dimidia die ad montem thabor qui est mons in plano si pro se et multum altus scilicet non altus

et monti qui ē in dioecesi paderbur̄.
 dicto p̄enberg dicit per omnia simi-
 lis multū. In vertice huius montis
 ihesus xp̄us est transfiguratus et re-
 solendunt facies ei⁹ sicut sol corā pe-
 tro iohanne et iacobo et ibidē moy-
 ses et helyas apparuerāt cum eo lo-
 quētes vt euangeliū testat. In loco
 quo transfiguratus ē quoddā fuit no-
 bile et regale monasteriū constructū
 ordinis sancti benedicti. abbas eius
 bulla plūbea utebat vt papa quarū
 plures bene vidi. Et est sciendū qm
 partib⁹ ultramarinis festū trāsfigura-
 tionis dñi solemnissime celebrat. et
 cōcurrit ip̄o die sexti felicissimi et aga-
 pitii et tūc cū nouo vino celebrat et
 omnes nobiles ciues tūc specialiter
 ad ecclesiam cōueniunt et vexilla sua
 sup ecclesias ponunt et per totā no-
 ctē vigilant et cū gaudio deducunt
 Officiū misse est dñs dixit ad me.
 verticem hui⁹ montis sarzaccm occu-
 pauerūt. et monasteriū muris et tur-
 ribus fuit bene munitū sed desuper
 nūc totū est desertū et destructū. sed
 muri et turres p̄ maiori pte permā-
 serunt. De hoc monte alia multa le-
 gunt de quib⁹ testat scriptura.

De castro blansgarde.

Subtus montē thabor ē ma-
 gnū et forte castrū qd xp̄ia-
 ni cōstruxerūt dum sarzaccm
 itaqz montē semper occupauerūt a q̄
 ascensus et descensus defendebat et est
 in partib⁹ illis nobil⁹ et maxima cons-
 gregacio xp̄ianorū q̄ de blansgarda
 vocant. nā ip̄orū fuit illud castrum
 Sed vnde orti fuissent añ receptio-
 nē terre sancte penitus ignorat sed se-
 pius super hoc sū interrogatus si ali-

quis esset in partib⁹ meis q̄ se dice-
 ret de partib⁹ illis habere cognatos
 qui eorū arma in clipeis haberent.

De monte hermon.

De mōte thabor peruenit ad
 montē hermon multum pul-
 chrū et delectabilem et perue-
 nit in galileam spaciosos campos in
 quib⁹ hizarā et exercit⁹ ei⁹ occubuerūt.

De ciuitate tyberiadis.

Deinde peruenit ad litora ma-
 ris galilee ad ciuitatē Cyna-
 roth que postea tyberiadis
 vocata est que nūc tyberia vocat. et
 est supra mare sita et nō multum va-
 let nec multū valuisse videt. tamen
 quondam habuit episcopū etiā no-
 bilem cui⁹ p̄ maiori parte erat mare
 galilee. Prope hanc ciuitatē sūt bal-
 nea calida naturalia sicut in aquis
 grano mēta alia loca et ville supra
 mare galilee stetitisse vident non ma-
 gnū valoris in quib⁹ discipuli xp̄i et
 alij piscatores et pauperes degerūt
 et adhuc degunt.

De mari galilee.

Mare galilee seu tyberiad cō-
 tinet in giro circa xx. milia
 stadia hui⁹ p̄tie et habz in maxi-
 ma quātitate dulces et optimos pi-
 sces. Hoc mare intrat ab vna parte
 fluminis iordamis et ab alia parte flu-
 min⁹ dan et per mare verisimilit̄ trans-
 seunt et insimul exeūt et extūc iorda-
 nis vocat. Et super hoc mare de⁹ in
 nrā fragilitate cū discipulis suis se-
 pius nauigauit et ip̄os multis mira-
 cul⁹ illustrauit. Iuxta hoc mare post
 resurrectionē suā fauū mellis come-
 dit. et hoc loco quōdam pulchra stetit

ecclesia que nūc est destructa. Prope hoc est mons in cuius pede faciunt quinq; milia hoim de quinq; partibus et duob; piscib; ut euangeliiū testat. In capite hui; montis versus aquilonem est altū et fortissimū castrū cū villa filii iaphet vocatū. In q̄ tēporib; meis iude; westra. cū vxorē habitauit.

De ciuitate Dan.

Non longe ab isto castro quā dā pulcherrima ciuitas nomine Dan fuit sita sed nunc quasi deserta et est terre promissionis alter terminus.

De quantitate terre promissionis.

Quia promissionis se extendit a Dan vsq; bethleem de aquilone et continet in longitudine circa xxxiii. miliaria. et in latitudine continet a iherosolymis in iordanem de oriente in occidentem circa x. miliaria hui; patrie ut audiui a curiozib; soldan et in colis fide dignis qui etiam illā terrā describebant. nō longe a Dan versus aquilonem est ciuitas quondā pulchra nomine bethmas sed nūc cesarea philippi vocata in pede hui; montis libani delectabiliter situata sed non bene inhabitata. prope quam ihesus interrogauit discipulos suos dicens. **Quem dicunt homines esse filium hominis et euāgelium testatur.** Non longe a ciuitate est fons iuxta quendam montem qui diuidit ydumeam et feniā. Idē fons sabbath vocatur vulgariter quoniam nisi sabbatis fluit. Igitur hijs omnib; perlustratis pertransitur iordanis in loco quo primo a mari exit. iter hanc ultra iordanem due congre-

gationes cū dimidia receperunt hereditatem et fluxus iordanis diuidit galileeam et ydumeā. et multis uillis et locis perlustratis de quib; nō loquit scriptura nec in itinere uidentur aliqua specialia et sic peruenit et transitur si placet ad quandā villā in qua job est sepultus. Juxta eandem villā sanctus paulus fuit prostratus et ibidem cōuersus. et distat a damasco fere per unam diētam.

De Damasco ciuitate.

De villa proceditur et peruenit in damascum. Damascus est ciuitas antiquissima. et a damasco seruo abrahe fundata nobilis pulchra et glorioza et omnib; mercimonijs ditissima et in loco quo caryus fratrem suū interfecit sita. et omnium bonorum plus tam artificialiter quā naturaliter amenissima victualibus et speciebus lapidibus preciosis sericis margaritis pānis aureis ornatibus de india tartaria egipto et syria ac partibus cismarinis ac omnib; rebus preciosis quibus humanus cor poterit excogitare habundantissima pomis et uiridarijs artificialiter circūclusa aquis fluentibus riuulis et fontibus intus et extra ad luxū hominibus artificialiter vndiq; et inaudite populosa diuersis artificibus et mechanicis artificiosissimis et nobilissimis et mercatoribus ditissimis inhabitata et inter natatores et cantores auium per totū annū et humanis negocijs refocillatibus et hūanis delectationibus incredibiliter decorata et vniuersū generū artificum residet per se in platea speciali. et vnusquisque artifex secundū opus suum et artē ante domū suam de opere suo mechanico

put artificialius nobilius et specia-
 lius pre alio poterit ultra q̄ dici pos-
 test ornari. **S**imiliter mercatores de
 mercimonijs ibidē faciūt et oīa ope-
 ra mechaica artificialiter nobilit et
 mirabiliter fiūt sed multū care ven-
 dunt vniūsa diuites vero ciues ante
 domus suas omnia genera auū can-
 tamenū seꝛ philomenarū quiscularū
 galandiarū et hmōi habent penden-
 tia et per totū annum eque bene na-
 turaliter cantant et melius in hꝛe-
 nis tēpore q̄ in estatis ardore et per
 omnia alia genera auū et auicula-
 rū seꝛ coruozū picarū vꝛuparū me-
 rularū et hmōi que ad humanā lo-
 quelā informari possunt vt hoies lo-
 quentes diuersimode audiunt. **E**t li-
 cet ciuitas sit tā populosa tñ omnia
 mercimonia relinquunt absqꝛ custo-
 dia tñ nullus est tam senex qꝛ aliq̄
 hominē ibidē interfectū recorde-
 nec aliqua ex omnibꝛ venalibꝛ vel mer-
 cimonijs rarissime vel nunqꝛ furant
 et ad omnia q̄ vendunt et quecūqꝛ
 sunt semper sūt specialia foza ad hec
 deputata. **I**n foro quo vendunt ci-
 baria tantus populꝛ quotidie videt
 quantus vnqꝛ in vno loco fuit visus
 et oīa genera cibariozū que cogitas-
 ri possunt ibidem delicatissime repe-
 riunt decocta et ad illa diligētissime
 habetur custodia et per libras et per
 pondera vendunt cuncta et ibidē di-
 uersa reperiunt panū genera et come-
 dunt. **I**n damasco est fortissimū cas-
 strū soldani in quo rex damasci ha-
 bitauit **A**no dñi m. ccc. xl. in vigi-
 lia sancti **G**eorgij per regem dama-
 sci et vulgū persecutio et interfectio
 xpianorum vt in partibus istis bre-
 uiter iudeozū fuit exorta sed nō dus

rauit persecutio et interfectio xpiano-
 rum nisi per mensē sed per dei gra-
 ciam per soldanum bene fuit vindi-
 catum vt postea audietis. **I**n dama-
 sco sunt q̄ plurima catholicozū et he-
 renitarū ecclesie et monastria gra-
 ciosa ex quibꝛ sibi sarzacenī pulcra
 ecclesiā assumpserunt in qua corpus
 eximij doctoris et magne auctoritatis
 viri sancti **J**ohannis damasceni re-
 quiescit et ante hanc ecclesiam ma-
 iestas dei ad huc notabiliter mansit de-
 picta. **E**tiam per damascum fluuius
 ex fluuio farfar artificialiter ducit et
 q̄ plurima artificiosissima regit mo-
 lendina in circuitu damasci infinita
 sunt pomeria et viridaria per hꝛemē
 et estatem gramina herbas fructꝛ ro-
 sas et flores producencia et cantibꝛ
 omnium generum auū et auicularū
 amantissime et plus in hꝛeme q̄ esta-
 te. **N**ec viridaria et pomeria circue-
 runt ciuitatem circā duo miliana et
 ex ipozum fructibꝛ tota terra per to-
 tum annū recenter habūdat et etiā
 regiones a longe distantes vnde in
 oriente cōmune est puerbium caput
 hꝛie damascꝛ et greci reuerentia et
 dilectiouem semper pollidamos ap-
 pellant id est ciuitas damascena de
 alijs damasci mirabilibꝛ et amembꝛ
 longum esset enarrare.

De monte sardenay.

DE damasco pceditur mms
 q̄ in vno die ad montē quē
 monstrauit deus abrahe vt
 filium suum ysaac super eum ymmo-
 laret. **N**ic mons seꝛ seu sardenay
 vocatur. **E**t tranfit primo per duo
 flumina damasci farfar et albana in

212 /
hoc monte sepe petroso pulchrum monasterium in honore sancte marie est factum et super petram in loco fortissimo est constructum et ut castrorum muris fortibus undique est munitum et est a monachis grecis et monialibus inhabitatum. In hoc monasterio in loco quo abraham filium suum ysaac voluit immolasse pulchra est ecclesia in qua retro altare in muro in quadam arcu semicirculari stat ymago beate marie virginis in tabula lignea quasi lactans filium ab umbilico sursum est depicta et est cancellis ferreis bene premunita. et est etiam tam nigra per nimiam vetustatem quam vix ymago fuisse discerni potest sed medicum rubei coloris adhuc cernitur in vestimentis depictis. tamen deus per hanc ymaginem multas virtutes gratias et mirabilia operatur. Legitur quod temporibus quibus christiani terram sanctam possidebant quod quedam vidua volens servire deo in hoc monte heremitarum fecit quod omnibus cupiebat esse ignotum ne propter diversa negotia mundana aliquatenus impediretur. Sed quandam sibi consciam habuit que interdum eam visitavit et necessaria attulit et ministravit. accidit quadam vice quod illa matrona sibi conscia iherusalem et alia loca sancta visitare intendebat. Et tunc vidua heremitarum ipsam humiliter et devote rogavit ut sibi aliquam ymaginem beate marie virginis in tabula depictam deprecaret. nam eam ex intimo corde habere desiderabat quod facere matrona promisit. Et recepta a vidua heremita licentia ad sanctam iherusalem perrexit. Et visi-

tatis omnibus locis sanctis tabulam ligneam cum ymagine beate marie virginis depictam comparavit et versus hunc montem sepe seu sardenay perrexit et cum venisset non longe a iordane invenit eam horribiliter leo que nesciens fugere sed tabulam depictam in manu quasi scito pre saltu leonis se protexit. sed leo quicquid tetigit tabulam crepuit medius et matrona iter arripit ad montem perrexit. et que sibi acciderant heremite vidue celavit. Sed sibi plurima alia de locis sanctis narravit. et narratis omnibus vidua matronam interrogavit si tabulam cum ymagine depictam non detulisset. Matrona vero illas virtutes ut prius obtinere putabat et ipsam deprecasse negavit et oblivioni tradidisse dixit. Quod audiens vidua multum contristabatur et doluit miro modo et in lacrimas prorupit. et tandem cum dicta matrona per viam suam recedere voluit omnes ianue heremitarum et cetera pelle se clauserunt et matronam firmiter incluserunt. Et matrona hoc videns nutu dei mox vidue portasse se tabulam est confessus. et omnia que sibi de leone et alijs in itinere acciderant per ordinem. Quod audiens vidua deo multipliciter gratias egit quo narrato cum gaudio reverentia et honore tabulam recepit et ipsam cum maxima reverentia et devotione per melius potuit in loco quo nunc stat collocavit et cum lacrimis et precibus christi per tabulam honoravit. Et hec tandem in ymago oleum sudavit et in quadam concavitate

ante tabulam fluit in presentem diem.
sed propter multitudinem peregrinorum
monachi cum alio oleo nunc augmen-
tatur et peregrini distribuunt. sed nul-
li dubium quin illa ymago oleum su-
det et illud oleum infra anum mu-
tatur in lac et ipsum lac postea in san-
guinem quod sepius oculis vidi etiam
in multis partibus vidi oleum itaque
mutatum. Hoc etiam oleum multum
valet in mari contra tempestates quod
sepius bene vidi. Etiam in multis pa-
tet quod deus hunc locum seu montem
monstravit abrahe et super eum filium
suum ysaac dilectum immolaret. deus
multum diligit montem quod talia in ho-
nore matris in ymagine sua picta mi-
rabilia operatur et etiam in tot tribula-
tionibus et infestationibus per diver-
sos homines peractis in ipsa terra et
quod ipsa terra multociens sic diversis
modis a diversis hominibus perditam et
recuperata tamen semper illius mon-
tis seu loci monachi et moniales ille-
si permanserunt. Nam legitur et adhuc
hominum extat memoria quod baalon qui bal-
dach cepit de quo prius mentionem
feci dum egiptum et totam terram hirie
destruxisset et universam terram mo-
nachi et moniales huius loci metuen-
tes et sic oleum dimittere cogitabant
Tunc deus et beata virgo maria ipsis
verisimiliter apparuerunt et eos con-
solati sunt quod penitus non timerent nec
dereliquerent locum. Nam cum ipsis
semper esse vellent et omnes verisimi-
liter in omnibus et per omnia confort-
tauerunt et nunquam ab aliquibus homi-
nibus vel bestiis aliquid mali vel molesti
perceperunt et temporibus meis semper
in gratia specialissima et favore sol-
dam fuerunt qui eis multa bona fa-

ciabat et in omnibus vixit pater eos de-
fendebat. Subtus hunc montem seyr
est maxima villa et pulcherrima a gre-
cis et sorianis inhabitata bono vi-
no et copulibus rebus habundans et
tam de hyeme quam de estate de vino no-
uo ad aliud novum recentes botri et
vive in vitibus reperunt. et tamen ad
hoc specialiter servant et custodiunt
et multa alia mirabilia deus in hoc
monte quasi in speciali dilectione per
illam ymaginem operatur.

De villa Rockar.

De hoc monte seyr multis m-
itineris visis procedit dimissis
aramathia et tripolis civita-
tibus a dextris de quibus prius men-
tionem feci peruenit in villam nomi-
ne Rockar que nunc etiam planicies
noe vocatur. Nam nec post diluivum
ibi dem habitavit. Nec planicies est
pulcherrima et vberissima et fertilissi-
ma pratis et pascuis arboribus fontibus
pecoribus piscibus multum habundans
frumento et est inter montes in-
clusa et a saracenis agricolis inhabi-
tata. His omnibus visis et perlu-
stratis peruenit ad montem libani de
quo prius mentionem feci et ad mon-
tana magna que attingunt antiochia
super que crescunt ligna de quibus
arcus balistarum fiunt siue efficiuntur
que de ipsis montanis ad longinquas
partes et terras deportant. Sub eis-
dem montibus immensa christianorum
multitudo deget seu habitat ad ritum
latinorum et ecclesie romane se ha-
bentes quorum episcopus ab archiepiscopis
latinis vidi consecrari et passagium
et recuperationem terre sancte con-
tinue et quotidie affectantis. His

omnibus et quod pluribus alijs visis locis
et casibus peruenit ad ciuitatem no-
mine baruth maritimam de qua prius
mentionem feci per quam peregrinorum
communis est transitus. prope quam san-
ctus Georgii martir gloriosus dia-
conem interfecit et ipsam ciuitatem et
totam terram ad fidem christi conuertit
de baruth homo ad quascumque par-
tes circummarinas voluerit redire potest
pro sua committo voluntati.

Conclusio finalis.

Hec sunt itinera terre sancte
bona sed non pulchra in qui-
bus omnia loca et oratoria
predicta comode perulstrantur in statu
et dispositione prout erat Anno domini
m. c. Et scio quod ab aliquo viuente non
possum reperiri quia de hijs que vidi
et veraciter audiui testimonium perhibeo.
Et hoc ad deuotionem et reue-
rentiam reuerendissimi in christo patris
et domini domini Haldeuini in padeburni
ecclesia episcopi dignissimi conscripsi
et nomine domini inuocato incepti et con-
pleui cui laus per infinita secula se-
culorum Amen.

Fuit feliciter libellus de itinere
ad terram sanctam.

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

- A 1 R
- 2 G
- 3 B
- 4
- 5
- 6 M W
- 7
- 8
- 9 G
- 10
- 11 K K
- 12
- 13
- 14 C C
- 15
- 16 Y Y
- 17 M M
- 18
- 19

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

